

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును
Post Box No. 212. Telephone No. 2544.

Vol. 15 } ఐదవ పట్టణము 1927-వ సం॥ ఏప్రిల్ నెల 22-వ తేదీ శుక్రవారము } No. 18
సంపుటము ౧౫ } శ్రీ ప్రభవనామసంవత్సర ఛైత్రమాస బహుళ పంచమి. } సంచిక ౧౮

అమృతాంజనము అన్ని నోవ్వులకు మంచిమందు

గొప్పగొప్పవారిచే వేలవేలు
యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది
తెలనోవ్వులమాన్యును, వాయు పోట్ల
బాపును, పార్శ్వపునోవ్వుల బారదోలును,
పోట్లబోగొట్టును, జెయికుల భేదించును,
వాపుల రూపుమాపును, దగ్గను తగ్గించును,
దురదను తొలగించును.
ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట
వలన శరీరమందలి దుష్పదార్థములను తొ
లగించును. నోవ్వులు తగ్గించును. విదేశము
లలో కూడ వాడుచున్నారు.

అమృతాంజనము అన్ని విధములగు
నోవ్వులకు సుఖవివరితది.
పంచభావ చీటీ చూచి కొనిన
మోసము గలుగదు.
చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి 0-10-0
డబ్బా 1-కి రు 6-4-0 లు.
ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో
6, 7 తంబు శెట్టిపేడి, మద్రాసు
లేక
249, ఫ్రేరింగ్స్, ఫోర్ట్, బొంబాయి.

నీ వెండుకలను పరిశుభ్రముగ నుంచుకొను

నీ జేహము నెట్లు ప్రతిదినము పరిశుభ్రపరచ ప్రయత్నించుదునో, నశ్చ నీ శరీరమునూడ మరికొకటిగాకుండ పరి
శుభ్రపరచ ప్రయత్నింపవలసి యుండును. నీ శరీరమునైగల రంధ్రములందు చుండు మున్నగు కల్మషపదార్థములుకూడ
యుండిన నీ వెండుకలు పరిశుభ్రముగ లేవని గ్రహింపవలసి యుండును. ఈ మందు
వస్త్రాలు చేరునప్పుడు నీవు నేత్ర విహించిన అతిత్వరలో నీ తలయంతయు కురుపుల
మయము గాగలదు. గనక నీ శరీరము యిట్టి వాటికి లోబడుకొనుట కాపాడుకొన
దలచినచో ప్రతినిత్యము

కామినీయా తలనానె (రిజిస్టర్డ్)
నుపయోగించి తీరవలెను.
ఈ నూనె మందును చేరనీయదు. ఒక వేళ నీ తలయందు నాయుండివరకే ప్రవేశించి
యుండిన రెండుమాడునాగు లేనాకెను రామటనోనది ఆంతరింపవలసివచ్చే. వెండుకల
కుదుళ్లలోనికి సరాసరిబోయి పరిశుభ్రపరచగలిగిన అమృతాంజనమును దినుటలేక మిందు
చేర్చబడినది. ఇందు చేరని యితర నూనెలు, మూత్రకలు నీ వెండుకలను, కుమ్మరి
రెక్కలవలె, నిగనిగలాడుచు, పుట్ట పంచెలవలె మందునట్లు చేయగలవు. 50,000
మందికి పైగా దీని నుపయోగించి దీని శ్రేష్టత్యమును గ్రహించి ప్రశంసాపత్రము

లాసంగి యున్నారు. దీనిని మించినది మరొకటి లేదని సాగజొందిన **కామినీయా ఆయిలు.**
సీసా రు 1-0-0 తపాలచార్జి 0-6-0 3 సీసాల ఖరీదు రు. 2-10-0 లు తపాలా చార్జి 0-12-0.

నమూనాను వాడి చూడుడు.
నువాసన ద్రవ్యములకు రాజు

ఓటోదిల్ బహారు (రిజిస్టర్డ్)

అతివపుకయు, ఎందుకు పనికిమాలినవియు నగు అనేక సువాసన ద్రవ్యములు బహారు
నందుగలవు. ఓటోదిల్ బహారు నుపయోగించిన దీనియొక్క శ్రేష్టత్యమును, మంచి సువాస
నను అచ్చెరువందకతీరవు. మల్లె మున్నగు అత్తల కేవిధముగను తీసిపోదు.
నేడే ఆర్డరును పంపుడు.

1/2 బోన్సు ఓటోదిల్ బహారు	రు. 2-0-0
1/4 " "	" 1-4-0
1 డ్రామా " "	" 0-12-0

నమూనా సీసా 0-2-0 రెండణాల పోస్టు చీట్లు పంపిన పంపబడును.
వాసనకార్డులు. డబ్బా 0-10-0 తపాలా ఖర్చు ప్రత్యేకము

సోలు ఏజెంట్లు:—ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండు కెమికలు కంపెనీ,
285, జుమ్మామసీదు మార్కెట్టు, బొంబాయి. నెం 2.

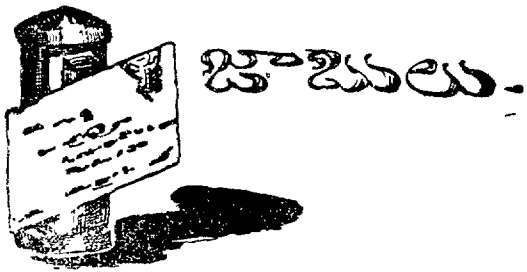
WANTED 3168
Candidates for Telegraph and Station
Master's Classes. Full Particulars and Railway
Fare Certificate on 2 annas stamp.
Apply to:—IMPERIAL TELEGRAPH COLLEGE.
DELHI.

ప్రశ్న 598
భవిష్యత్తును గురించిన 5 ప్రశ్నలకు బదులువ్రాయుటకు
రు. 1-0-0. ప్రతి ప్రశ్నకు 0-4-0. వి. పి. బిర్లులు 0-4-0
అవును. ప్రశ్న వ్రాయుకాలమును తెలుపవలెను. 1275
హనుమాన్ జ్యోతిషాలయము, తిరుత్తణి.

పుట్టుచేయుదును. కుదిర్చెదము.
వివరములకు 1 అణావిశ్వసంపవలెను.
యాచువరం అగస్త్యేశ్వరరావు, హెచ్. పి. అండు
పీస్ డిస్పెన్సరీ. బాపట్ల (గుంటూరుజిల్లా.)

అయ్యుర్యేదావధ రిత్యై కరము 3-0-0
చరక చికిత్సాస్థానము రు. 6
కొంభవైషణ్యరత్నావళి రు. 2, భన్మప్రకాశిక రు. 1
(2046) డాక్టరు శ్రీనాథ కృష్ణమూర్తికొట్నూరు, బెజుగూడ.

కావలయును
ఈతాలూకాబోర్డునకు 5 గురు సర్వేయర్లు
కావలసియున్నది. నెలకు జీతము రు 20 లును
ప్రావిలింగు అలవెన్సు రు 10 లును, సర్వేసంబం
ధించిన పరీక్షలలో నుత్తీర్ణులయి యున్న వారు మా
త్రమే దరఖాస్తులు 1927 ఏప్రిల్ 30 వ తేదీలోగా
పంపవలెను. అదివరకు సర్వేసంబంధమైన సనిచేసి
తగు అర్హతలుకలవారల కెక్కువ అవకాశముం
డును.
రాజమండ్రి తాలూకా } (సం.) మారిననరసన్న,
బోర్డు ఆఫీసు, 18-4-27 } రాజమండ్రి తాలూకాశోధ
ప్రెసిడెంటు.

అకాల మరణవార్త

అసహాయోద్యమమునకు ఖద్దరు దిక్షాపరులను మాత్రమే వాడుకరంధరులను ఉదారస్వభావులను పట్టుడు సీమ కార్యమపూడి వాస్తవ్యులను అగు సూరే శేషయ్యగారు యీ నెల 9 తారీఖున స్వర్గములైరి. వీరు మహాత్మాగాంధీగారి యుద్యమముందు సంపూర్ణముగా పాల్గొనియుండిరి. వేదోక్త కర్మాచరణము జాతీయ పాఠశాలకు వేయూపాయాలు విరాళమువాగాన మొనర్చిన ఉదార స్వభావులు. ఏతత్పాఠశాలల త్తరూపాయాలు మనము చేయవలయునని స్థిరసంకల్పముగలిగియున్నారు. పట్నాడులో చేరిన రెంటుచింతల గ్రామముందు జరిగిన ప్రథమ మండల వైశ్యసభను సమావేశముకై కృషిచేసిన ఓరుడు. ఈ యువకుని అకాలమరణము వైశ్యమండలి కేగాక ఆంధ్రదేశమునకుకూడా కొరతగలిగించిన దనుటకు సందియములేదు. వీరి కుటుంబమునకు మానానుభూతి దెలుపుచున్నాము.

వేంకటసుబ్బరాయశర్మ గ్రంథి.

శ్రీ నరసన్న పేటరేంజి ప్రాథమిక పాఠశాలలో పాఠ్యాయనంపు వార్షిక మహాసభలు

(తిరువట్టేపను ధరి నరసన్న పేటలో 1927సం॥రం మే నెల 7, 8 తేదీలను జరుగును.

1. శ్రీ నరసన్న పేట రేంజి ప్రాథమిక పాఠశాలలో పాఠ్యాయనంపు యొక్కయు, మేనేజర్ యొక్కయు చతుర్థ వార్షిక సభలు ముగిసినవి. ఉన్నవ రామలింగంపంతులుగారు బి. ఎ. ఎల్. టి. (బరంపురం పురపాలక సంఘాధ్యక్షులు) గారి అధ్యక్షతక్రింద జరుగును.

2. శ్రీ కాకుళం డివిజన్ లోకల్ బోర్డు ఎలిమెంటరీ స్కూలులపైని తృతీయవార్షిక మహాసభ ముగిసినది. అప్పికట్ల సూర్యనారాయణమూర్తిపంతులుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరుగును.

3. విద్యావిషయక వస్తుప్రదర్శనమును గంజాంజిల్లా విద్యాకాళాధికారులగు శ్రీమాన్ శివరామరెడ్డిమహాశయో, బి. ఎ. ఎల్. టి. గారు బహిరంగపరచెదరు. చిత్రపటములు ధూగోకపటములు, టీచింగ్ నోటుస్, సిలబసులు, లెక్కలబోధ కోపకరములు పోటీపరీక్షలు తాటి, యీత, అకుపములు, నార, చెకు పనులు చాపలబ్బలు నూలుతీయలు నేతలల్లికపనులు మొ॥ మొపుసొందినవి సర్టిఫికేట్లు, బహుమతులను సంపాదించును.

1. పలుకరములగు స్కూలుపుస్తకములు, పటములు, వైద్యసామానులు, ఖద్దరుబట్టలు వగయిరా అమృతబుయే రాష్ట్రముల గావింపబడును.

త్రేజోమూర్తుల శివరామయ్య, అధ్యక్షుడు

శ్రీ యువజననాటకమండలి

ఈ నాటకమండలి నూతనముగా గంపలగూడెమున బయలుదేరినది. వీరియభ్యాసములు నాటకకళాభివృద్ధి నాటక కళాభివృద్ధిలగు పలువురు నటు శిష్యులనుగూడ రావించి వారితో గలసి సుప్రసిద్ధముగు నాటకముల ప్రదర్శించి ఈ ప్రాంతీయులలో తత్సృజితోపాసనోత్సాహమును ప్రబోధించుటయై యున్నది.

మొన్న మొన్ననే స్థాపించబడి, ఉన్నతాదర్శములతో వెలుగుడునున్న ప్రథమమును ముద్రణార్థము “శ్రీ సారస్వత గ్రంథాలయం” సహాయార్థము మొన్న శ్రీరామనవమి ఉత్సవములలో “శ్రీ కృష్ణరాయభార్య” “చింతామణి” “రాధాకృష్ణ” నాటకములను ప్రదర్శించిరి.

తెజవాడలో జరిగిన “చింతామణి” నాటకకాంపిటి షన్ లో రాధాపాత్రమునకు స్వర్ణ పతకమునందిన శ్రీయుత ఇందుపల్లి గోవిందరావుగారిచేర్చబడి చింతామణి, “రాధాకృష్ణ లో” రాధాదేవి పాత్రముల నత్తద్భుతముగ నభినయించిరి. ముఖ్యముగ వీరి నభినందించవలసిన యగత్యమేమన, శృంగార ప్రధాన రసోపసాదించుచు చింతామణి పాత్రధరియించి యొప్పించినవారు, అద్భుతాధ్యాత్మిక నిష్కామప్రేమ సందేశవేదియగు రాధాదేవిగారుడ మారి సభికుల గౌరవాదరణలకు పాత్రులైరి.

పరస్పర విరుద్ధములగు రెండురసములను ఒక్కరియొడ మూర్తి భవించు టురిది.

గుడివాడతాలూకా కృష్ణాపురనివాసులు, ఈ సమాజము పట్ల గౌరవనీయులైన కంచర్ల వేంకటకృష్ణయ్యగారు ఇరువది యేండ్లయవకుడు, కృష్ణరాయభార్యను శ్రీకృష్ణపాత్రమును స్వీకరించి మహారాజకీయ తంత్రజ్ఞునివలె చూపిన భావప్రకటనాదీకములచే, ధీరోదాత్తుడగు శ్రీకృష్ణభగవానుని, అనుపమేయమును, అతిగంభీరమును, పరమపవిత్రమును నగు సంపూర్ణజీవిచరిత్రమును, స్ఫుర్తికెచ్చెడిరి. తిరిగి “రాధాకృష్ణ” యందలి కృష్ణపాత్రములో, నిగర్వకోమణియగు శక్తిశాలియైన ప్రేమమయమూర్తివలె నభినయించిరి.

శ్రీ గోవిందరావుగారికి నాటకకళాభిమానులగు ఉదారహృదయులునుగు శ్రీ గంపలగూడెం కుమారరాజాబహద్రవారు అరువదిరూప్యముల విలువగల పుష్కరాగ నీలస్థగిత మైన యొకబంగారపు పిన్ బహూకరించిరి.

శ్రీ వేంకటకృష్ణయ్యగారికి నూరురూప్యముల విలువగల బంగారపుతురాయిని బహూకరించిరి.

(నాటక కళాభిమాని)

ఆంధ్ర భటోద్యమము

సనాతనముగా మనభారతదేశమున భటోద్యమము అనే కమారుషేర్లతో వ్యాప్తములో నున్నది. హిందూమతమునందు భటోద్యమములు వర్ణములయొక్క ఆశ్రమధర్మములయందే ఇముడ్చబడియున్నవి. ఇప్పటికి 2600 సంవత్సరములక్రింద బుద్ధభగవానుడును శ్రమణములను (భిక్షువులను) ఏర్పరచి వారిని నానా దేశములవెళ్లి స్పార్థిబుద్ధితో మెలగు యువకులకు జీవులయందు దయజూపవలెనను ధర్మోపదేశమును జేయవలసినదిగా కోరి యున్నాడు. వారట్లు సింహళ, యవన, గ్రీకు, సుమిత్ర, జపాను చీనా, విగుప్త మున్నగు దేశములకు వెళ్లి సంఘములను స్థాపించి శ్రమణకధర్మములను నెరవేర్చిరి. ఇట్లు రాజకీయమునకుగాని నైతికశిక్షకుగాని సంబంధములేక అరిష్టవర్ణమును జయించి యమ నియమములను ఆచరించుట అనుధర్మములతో మాత్రము ఉద్యమములు నడుచుచున్నవి.

ప్రస్తుత నాగరిక ప్రపంచమునకు అట్టి యుద్యమమునే సర్ రాబర్టుచేడెంపవో అను ఆంగ్లదేశమును నైతికశిక్షకు గూడ కలిపి విహితజీవితమున కవుసరముగ వృత్తి విద్యలను అందుజేర్చి రాజకీయములకు సంబంధము లేనట్లు ‘బాలభటోద్యమము’ అను పేరున స్థాపించిరి. దానికి దక్షిణాఫ్రికా బోయరుయద్దమునందు తనవద్ద నైతికశిక్షనొందిన ఆంగ్లబాలురు చూపిన మహాశక్తియే నైతికశిక్షతోగూడిన బాలభటోద్యమోత్పత్తికి కారణమైయున్నది. ఈయుద్యమము నవనాగరిక ప్రపంచమునందు దన్ని దేశములందును మిక్కిలిగా వ్యాపించియున్నది. కాని స్వతంత్రదేశములలో వారి దేశములయొక్క రాజకీయ, సాంఘికాభిప్రాయముల కనుగుణ్యముగ ఉద్యమ మూలసిద్ధాంతములు, శిక్షావిధానము తగుమార్పులు పొందినవి.

మన భారతదేశమునందు కొద్దికాలముగా నిది ప్రభుత్వమువారిచే వ్యాప్తములోనున్నది. కాని భారతీయులకిచ్చు శిక్షా విధానము మన ప్రస్తుతభారతదేశము కేమాత్రమును శ్రేయోదాయకముగాదు. ఈ యుద్యమము మన జాతీయతను, దేశ సౌభాగ్యమును గాక ఆంగ్లసామ్రాజ్యాభిప్రాయమును పెంపొందించుటకు మాత్రమై యున్నది. ఇది లోపభూయిష్టము.

అట్టి లోపములను సవరించి జాతీయతను పెంపొంది జేయుట కనేక సంస్థలు ఉద్యమములు స్థాపించబడినవి గాని కొన్ని ప్రత్యేకరాజకీయ కక్షలకును కొన్ని ప్రత్యేక సాంఘిక సంఘములకును జేందియుండుటవల్ల మిగులవృద్ధిరాలేదు. అందొక్కటియు మాతృభూమి తాపము తీర్చుగల పౌరుష గౌరవ దేహదార్ద్రతలు గలిగిన భటుని తయారు చేయుటకు పాటు బడుచుండలేదు.

అందువలన ఇప్పుడు మన ఆంధ్రదేశమునందు ‘ఆంధ్ర భటోద్యమము’ ఇప్పటి మన హిందూదేశముందు వ్యాపనంలో నున్న అన్ని భటోద్యమములందలి లోపములను సవరించి జాతీయతను మానవత్వమును కాపాడుటకు దేశమంతకును ఆదర్శముగా నుండునట్టి అత్యుత్కృష్టమైన పుద్యమముగా ఏమత రాజకీయ సాంఘిక కక్షలకును సంబంధము లేకుండునట్లు పెద్దలచే గత వనంబరునెలలో ఏలూరు ఆంధ్రమహాసభల సమయమున స్థాపించబడినది. ఆంధ్రభట రాష్ట్రీయ సంఘాధ్యక్షులు శ్రీ శ్రీ రాజావెంకటాద్రి అప్పారావు బహద్రుడు, ఉయ్యూరు జమిందారుగారు.

ఈ ఆంధ్ర భటోద్యమకాళయే ఇప్పుడు విజయవాడ యందు | నెలకొల్పబడినది. స్థానిక ఆంధ్రభటసంఘాధ్యక్షులు శ్రీ అయ్యదేవర కాశేశ్వరరావు పంతులుగారు. విజయవాడ స్థానిక ఆంధ్రభటసంఘమునందు దప్పుడు 250 మంది భటులు శిక్షణ నందుచున్నారు. ఆంధ్రదేశముందు త్వరలో నీ ఆంధ్ర భటోద్యమము వ్యాపించుటకును దాని యుద్దేశ్యములు త్వరలో ఆంధ్రదేశముందు నెరవేరుటకును ఆంధ్రమహాజను తెల్లరు వెంటనే యాయుద్యమమునందు పాల్గొనవలెననిన్ని శిక్షణు పొంది ఇతర స్వాతంత్ర్యదేశీయులవలె తమ దేశస్వాతంత్ర్యమును కాపాడువారు కావలెననిన్ని తమబిడ్డల నీయుద్యమము చేర్పించి శిక్షణ నిప్పించవలెననిన్ని ప్రతివ్యక్తియు ఈ పని త్రోద్యమము తనదిగా భావించి పనిచేయవలెననిన్ని కోరుచున్నాను.

యర్రగుట్టపాటి సూర్యనారాయణరావు.

రాజా ప్రతాప్ నాటకము

గ్రంథకర్త శ్రీయుత గుడిమెడ వేంకటసుబ్బారావుగారు ఛత్రపురం, గంజాంజిల్లా

ఈనాటకమును కృతజ్ఞతతో నందుకొంటిమి. ఇది పంగభావంలో ద్వితీయద్రలాల రామిగారిచే రచియింపబడి హిందీభాషలోని కనువడింపబడినది. దానిననుసరించి గ్రంథకర్త దీని నాంగ్లమున రచించెను. “అనేక స్థలములలో రసపుష్టికొరకు స్వతంత్ర రచనమునకు సహితము పాహించితిని.” అని పీఠిక యందు గ్రంథకర్త వివరించెను. గ్రంథకర్త దీనిని తన జననీజనకుల కంకితముచేయుట చాల క్లాగునీయును. విద్యత్కవి శిరోమణి బ్రహ్మశ్రీ మండపాక పార్వతీశ్వరశాస్త్రి బి. ఏ. యల్. టి. గారు దీనికి అతిద్వీర్ణమును సమీక్షకమునకు నుపాధ్యాయమును వ్రాసిరి. ఉపాధ్యాయుడే పన్నెండుపుటలు నిండినది. ఇందు ప్రతియంకమునకు భిన్నరంగములుగూడ నూతనపద్ధతిని చేర్చబడినవి. ఇది యొదంకముల నాటకము. ఇందలి యితివృత్తము పరమపవిత్రము. దేశభక్తి ప్రబోధకము. భరతమాతపుత్రత్వములందు గ్రగణ్యుడును మహాప్రతాపశాలియును సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యనిరతుడును దేశమాతనేవకు సర్వస్వమును త్యజించి సకలభాగములను దిగనాడి ఆటవిడ్డలతోగూడ కొంతారంతరముల వసింపమ వేళపట్టున నిద్రావారములనుగూడ నెరుంగక నేడున్నచోట రేపుండాలకు దుర్భరకష్టపరంపరలకు పాలపంపియును కలిపయనేనాసను నివృతుడయ్యును అసహాయుడయ్యును అయిత నేనాబలసమన్వీతుడును సార్వభౌముడు నగు నక్కరును ధిక్కరించి మరణకాలము వరకును స్వాతంత్ర్యమును కాపాడుకొనగలుగుటయేగాక రణముఖంబున శత్రువుల మార్గనియోజించి విజయలక్ష్మినిగూడ బడయగలిగి రాజసాన రాజకంఠీరవుడను సార్థకబిరుదమును గూడ బడయగలిగిన శ్రీరాజా ప్రతాపసింహుని పీఠవిహారైర్వైర్వైర్యత్యాగ కష్టసహిష్ణుతాది సద్గుణముల కరమున కీ నాటకరాజము రత్నాకరమైయున్నది. తన సోదరుడు శక్తసింహుడు అక్కరుచక్రవర్తి మేనకోడలు దౌలతుడు పెండ్లియాడెనని విని ప్రతాపసింహుడు శక్తసింహుని నిష్కరుణముగబహిష్కరించుటవలన నాతని సనాతనధర్మనిరతి స్పష్టముకాగలదు. తన్ను శరణుకొచ్చిన అక్కరుచక్రవర్తి కుమార్తెయగు మెహారు స్త్రీనానుప్రతాపుడు కన్ను కూరు నాదరించి నశ్చే ఆదరించుటచే నాతని శరణాగత రక్షణ దీక్షయును పరమత సహనమును గూడ స్పష్టము కాగలదు. తనసుతుడు నమరసింహుడు మెహారుస్త్రీసాను ప్రేమించి కరస్పర్శ గావించినందులకు ప్రతాపుడు తన యొక పుత్రుని వధింపబోగా నడ్డుపడిన తనభార్య లక్ష్మీభాయి నాతడాతుపాకిగుండున కెరచేసినవిషయ మతని కఠినతమని యమాచరణమును ధర్మధీరితనిగూడ వెల్లడింపగలదు. తన కుమార్తెను తనకడకు పంపినచో చిత్తూరుమర్దము నొసంగెదనని ప్రతాపసింహునకు అక్కరు చక్రవర్తి వ్రాయగా “ఈశ్వరానుగ్రహము కలదేని నాభుజపరాక్రమముచేతనే నేను చిత్తూరు నాక్రమించెదను గాని మీకుమార్తెను మీకడకు పంపినందులకు ప్రతిఫలముగ మీరొసగెదమనిన చిత్తూరుమర్దమునే నపేక్షింపను. మెహారుస్త్రీసా తన యిచ్చానుసారము పాడకు వచ్చెనేగాని నే నామెను యుద్ధముందు కైదుచేయలేదు. కావున ఆమె యుండుటకైనను బోవుటకైనను నాయాజ్ఞ యనవసరము. పూర్వమువలెనే యీక్షణముందు సహితము నేను మీకు పరమశత్రువుననియే యెరుంగుదు. హిందూస్థాన మంతయు దోపిడి దొంగవలె కొల్లకొట్టుచున్న మీ కో

దేశతత్వము వహించి యే చచ్చెదను. చిత్తూరును మరలనే నాక్రమింపజాలినను చాలకున్నను నాకు విచారములేదు. అని ప్రతాపరాజు సార్వభౌమునకు వ్రాసిన లేఖనల నాతని చిత్తస్థైర్యము స్పష్టమగుచున్నది. గర్భశత్రువునకు నక్కరు చక్రవర్తి కుమార్తెను తన తనూజాతవలె నాదరింపటవలన రాజామహోదారస్వభావమును విదితమగుచున్నది. పంచమాంకమున తృతీయరంగమున రాజా విజయవల్ల నాంకముతో నీ నాటకము ముగింపబడి యుండదగినది. శక్తసింహుని బహిష్కరణమును అమరసింహుని శిక్షయను సార్వభౌమునకు ప్రత్యుత్తరమును పడలదగినవి కావని నాటకకర్త తలచియుండవచ్చును గాని వానినన్నిటిని చేర్చుకొనినను విజయంతముగ దీనినిముగించియున్నచో ప్రేక్షకులు సర్వేశ్వరుని మహామహిమనుధర్మవిజయమును చక్కగా గ్రహింపగలిగియుండురు. ఈ నాటకమును ప్రదర్శించు వారైన నీ విజయ ఫలితమును (సీనికు యెఘ్పు) గ్రహింపగలుగుదురు గాక. గ్రంథకర్త గద్యపద్యరచన ప్రశంసనీయము కవిత్వము ధారాశుద్ధికలదనుట కెట్టి సంతయమునులేదు. దీనివలె రు 1-4-0.

దీనిని ప్రదర్శింపగోరువారు గ్రంథకర్తకు తెలుపవలెనను సూచనయొక్కటి కలదు. కప్పమును చెల్లించినగాని దీనిని ప్రదర్శింపగూడదను నిబంధనలేదు గాన నిదియంతగా బాధింపదు.

ప్రతులు వలయువారిటుల వ్రాయవలెను:—“మేనేజరు రామానుజకుటీరం, బరంపురం(గంజాం), లేక వైశ్యరాజు శంకర నారాయణమూర్తిగారు, చిత్రపురం(గంజాం).

ధారాశుద్ధిని చూచించుట కొక్క పద్యమును మాత్రమిచట వివరించుచున్నాము.

సీ. పాపభీతియేలేని బండపోతునంబు

ప్రవివలంబున ధర్మరాజ్యవంశం!

అన్యాయమని యెంచక న్యోన్యకలహముతో

నిర్మించుటే, రాజనీతియంట!

కలకలము: రోసి కుక్కలట్టుల వెంట

బ్రాకులాడుటే, రాజభక్తియంట

అభిమానభవతో నహాత్ములు, విప్లవో

దోష్టులు రాజ్య విద్రోహులంట!

అహహ! రాజ్యాంగభాషాపదార్థకోశ

మెట్టిదియొగాని, యువంజ! యెందుగనిన

కాకిమాకలు కేకిమాకలుగ దనరు

మహిత సింహముతో కుక్కల మాడ్కిదోమ!!

ఇప్పుడే నాల్గవకూర్పు తయారైనది! త్వరపడుడు!!

అశేషవివేచనలైన క్రొత్తక్రొత్త చిత్రములు

ఈ కూర్పులో చేర్చబడియున్నవి. త్వరపడుడు!!

శ రీ ర మ ర్త శా స్త్ర ము

చదువ చదువ సంతోషించెదరు! నీకు కావలసినదియు

నీవు చూడవలసినదియు చాలకోజాలు వెదకిన శాస్త్రమిదియే!!

ఆంధ్రభాషలో ఇట్టి పూరితహస్య

శాస్త్రము ఇదివరకు ఎవరివల్లను బహి

రంగముగా ప్రచురింపబడలేదు. దీని

లో శ్రీ, పురుషలక్షణములు, వారి

యొక్క అవయవముల విలక్షణములు

శృంగార రహస్యములును. మొగ,

అడ అను శివు ఉత్పత్తి వివరములు

ను, పూర్వము మహాముఖులు వర్ణ

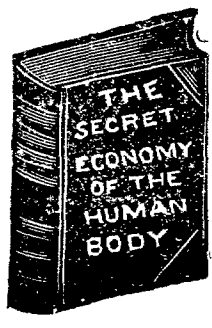
ముగా వ్రాసిపెట్టిన పుస్తకమును

చక్కగా 64 వివిచిత్రపటములతో ముద్రించి యున్నాము.

రూ 1-0-0 వి. పి. ఖర్చు 7 అణాలు. 9289

ఎం. ఎస్. సరస్వతి అండు కంపెనీ,

నం. 11 అరముగంపిడి, సాహుకారు కేట పోస్టు నల్లదావ

శ్రీకృష్ణావతార తత్వము

ఇది పురాణరాజములన్నింటినుండియు మహాభారతహరి

వంశములనుండియు శ్రీకృష్ణకథల సంగ్రహించి నరుసగా సులభ

కైలిని వచనరూపమున వ్రాయబడును. సంశయములు తొలగ

నట్లు శాస్త్రీయసమాధానములు వ్రాయబడును. స్త్రోతములక్షే

ముద్రింపబడును. 350 పుటలకు దక్కువగానుండ జక్కని

బైండుచేయింజ్జి నెలల కొకతూరి 1-8-0 లకు చందాదారు

లకు వీటిగారి భవంబడును. 12-0-0 లు పంపినవారు పోషకు

లుగాఁ బ్రకటింపబడుదురు. 1, 2, 8 సంపుటములు సిద్ధముగా

వున్నవి. 2208-1228

జనమంచి శేషాద్రిశర్మ

ప్రధానపండితులు చునిసిపల్, హైస్కూలు, కడప.

అయిదవ అఖిలభారత పద్మశాలీయ మహాజనసభ

నెల్లూరులో 14, 15, 16 తేదీలును సమావేశ మగుట

14-4-27 తేదీ నియమితకాలమునకు సింహపురియం (నెల్లూరునం) ను రేబాల లక్ష్మీనరసారెడ్డిగారి పురమందిరమున “శ్రీమ దఖిలభారత పద్మశాలీయ మహాజన అయిదవ సభ” మిగుల వైభవముతో సింహపురి స్వాగతసంఘముల యాదరణమున జరిగెను. నేతపరిశ్రమ వస్తుప్రదర్శనమును శ్రీ గౌ. రంగ నాథమొదలియాచి బి.ఎ. బి.ఎల్. యం. యల్. పి. గారగు మంత్రిపుంగవులు తెచ్చిరి. ఆసమయమున శ్రీవారికి అ భా. ప. మ. సభవారు “వినతిపత్రము” నొకదానిని సమర్పించిరి. శ్రీవారు “వినతిపత్రము” విన్నవించుకొనిన విన్నపములలో నొకదానికైన సమాధానపూర్వకముగ మత్తరమును తమ యుత్తరమున శేరివిశ్వకుండ నుండుట విషాదకరము. నేతపరిశ్రమ వస్తుప్రదర్శన మాదిను 4 గంటలకు దెరువబడెను.

సభాసమావేశప్రారంభమున వైస్రప్రధానానంతరము స్వాగత సంఘాధిపతిగారి యుపన్యాసము చదువబడెను. దాదాపుగా రెండుగంటలక్రిందటనే ఆహ్వాన సంఘమువారిచే నెమ్మకొనబడిన యదృశ్యులగు శ్రీ నేపూరి లక్ష్మీనరసయ్య ఎం. ఎ. ఎల్. టి. గారి యధ్యక్షస్థానమునకు తెలుసరి తలంపుగా విచ్చిన్నతయ్యెచ్చెను. శ్రీ నే. ల. సరస్వయ్యగారు ఆనంతపురం కాలేజిలో సింగ్స్ రెక్కరగా నున్నారు. వీరు ఆ. భా. ప. మ. సభ కధ్యక్షులుగా నుండునిమిత్తమై తమ యుద్వీగ శాఖాధికారుల యుత్తరపును చించుటకై యావరకే వారికి విన్నపమును బంపుకొనియుండిరట.

సభయందు అధ్యక్షుని యెన్నికనమయమునకే సదరు కాలేజి ప్రెస్సీపాలుగారినుంచి నే. ల. సరస్వయ్యగారికి:— “అయ్యా! తమను సభాధ్యక్ష స్థానము నలంకరించుటకు దైర్ఘ్య రుగారు యుత్తరపునొసంగలేదని తంతిసహచారమరుదెంచెను.” అంటు నే. ల. సరస్వయ్యగారు విష్ణువదనులైరి. సభయంత యు నిరాశాయ మాయెను. మరల స్వాగతసంఘాధిపతిగారు “దైర్ఘ్య రుగారికి” నే. ల. సరస్వయ్యగారు రధ్యక్షతపదవి నలంకరించుట మత్తరపు యెచ్చెయవలయు నని రిప్లెయియుతముగ తంతిసహచారము కొసగిరి.” కాని జవాబు రాలేదు.

15-4-27 తేదీని తాత్కాలికముగా నరుదెంచియుండిన, కాంచీపురనీనాను లగు శ్రీ అణ్ణామలై, కె. చెంగల్వరాయ శ్రేష్ఠిగారిని అధ్యక్షులముగా నెమ్మకొని సభను నిర్విఘ్నముగా జరిపిరి. సభలో నీక్రిందితీర్మానము లేకగ్రహీతాదమున దీర్మానింపబడెను. సభకు దాదాపుగా రెండుగంట ప్రేక్షకప్రతినిధులరుదెంచియుండిరి.

1. రాజభక్తి. 2. విద్య. 3. ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రవిభజన. 4. శాసనసభలో పద్మశాలీయులనియమిత సభ్యస్థానము. 5. స్థానికపరిపాలనాది సంస్థలలోను పద్మశాలీయులకు నియమితసభ్యస్థానముల నిప్పించుట. 6. విద్యార్థులకు నేతపరిశ్రమ పాక కాల లలో ప్రభుత్వము వారి విద్యార్థి నేతనముల నిప్పించుట. 7. ప్రారంభోచితనిర్బంధవిద్య. 8. శ్రేణిభివృద్ధికొను మద్యపానమును నిషేధించవలయు నని దొరతనము వారిని యీ సభవారు ప్రార్థించుట. 9. ఖద్దరు లేక నేతవస్త్ర సంరక్షణ. 10. ప్రభుత్వమువారు పయోగించు దుస్తులు మొదలగువానికి ఖద్దరు లేక దేశీయ నేతవస్త్రములు సుపయోగింపజేసి, దేశీయ నేత వస్త్రులకును వ్యాపారమునకును అభివృద్ధియొక్క మేర్పరచుట. 11. నేతపరిశ్రమభివృద్ధికై ప్రత్యేకముగ “ప్రివింట్ శాఖ కో ఆపరేటివ్ బ్యాంకును” స్థాపించుట. 12. విదేశీయ దిగుమతివస్త్రములపై దిగు విధమున పన్నుల వేయించి దేశీయవస్త్ర సంరక్షణము గావించవలయునని ప్రభుత్వమువారిని గోరుట. 13. ఈసంఘము విద్యయందు మిగుల వెనుకబడియున్నందున (బక్ర) తము జరుపుకొనియుండు అల్పసంఖ్యాకు లగువారి కుద్వీగముల నిప్పించవలయునని దొరతనమువారిని గోరుట. 14. ప్రతినిబంధించుట దగిన ప్రదేశములలోనుండు పద్మశాలీయుల కుచితముగా భూముల నిప్పించి ప్రతిపంట నభివృద్ధిపరచవలయునని గవర్న మెంటువారిని ప్రార్థించుట. 15. నేతపరిశ్రమశాఖనువృద్ధి జేసి డెమాన్డ్ ప్రైజ్ పాతకాలలను ఎక్కువగా బెట్టించి నేతపరిశ్రమశాఖయందలి సులభమున వర్తన పదవులను, నేత విద్యార్థులకు నేర్పుచు ఈసంఘమునకు భోత్యాసము గలిగించవలయునని బాలకులను ప్రార్థించుట. 16. “పద్మశాలి” పత్రికను

సకాలమునకు విస్తారహితముగ వెడలునట్లు చేయుట. 17. భట్టిప్రోలు, పేటేరు గీర్వాణాంధ్రవేదపాఠశాల ల ల కు ఈవిద్యాసంఘమువారు సహాయము చే యవలయు ననుట.

18. ఈసంఘముయొక్క సభాకార్యనిర్వాహకసర్గ నియమము.

19. సదాచారవృద్ధి, స్వసంఘ వాఠోహిత్యము. 20. ఆరవ మహాజనసభను కార్యభ్యుగారి యనుమతిమీద మదరాసులో జరప నిశ్చయించుట. 21. కులగ్రంథసంస్కరణను గురించి తీర్మానములు గావించబడినవి.

సభా కార్యక్రమములో శ్రీ దామోదరకృష్ణమూర్తి బి. ఎ. బి. ఎల్. గారు మిగుల బాల్గానిరి. శ్రీవారికి 16-4-27 తేదీని స్వాగతసంఘమువారు “స్వాగతపత్రమును” సమర్పించిరి. ఆనాడు సాయంకాలమునకు సభ ముగింపబడెను.

పలవరి సరసింహాస్వ

* * * స్వాగతోపన్యాసము * * * నలుమోలు వెంకయ్యగారి స్వాగతోపన్యాసమునుండి ఈ క్రిందిభాగములు ముద్రితములు.

విద్య

గీతయందు శ్రీకృష్ణభగవానులు ఋషులలో శ్రేష్ఠును హరి నేనని వచించియున్నాడు. అనగా శ్రీకృష్ణపరమాత్ముని యొక్క యంతసంఘాతమే శ్రీభృగువహర్షి యొక్క స్వరూపమును భావము. అట్టి ఋషిశ్రేష్ఠుని వంశసంఘాతులమును మన యొక్క ప్రస్తుత పరిస్థితులు మిగుల విపరీతస్థితియందున్నవి. కాలవిపర్యాయమునలన మన పూర్వపురుషులన్నత్యోపసీతు లంత రించియున్నవి. మరల వానిని బాసపరుమకొనుటకొరకే మనలో వివేకవంతులగువారిట్టి మహాజనసభను నెలకొల్పియున్నారు. అనేక వ్యయప్రయాసములకొర్చి మనకులనాయకులీవకే నాల్గు మహాజనసభలను జరిపియున్నారు.

ప్రపంచమునందేదేశముగాని, ఏసంఘముగాని పిచ్చును గోల్పోయి యభివృద్ధిజేసియుండు లుదాహరణములగవడవు. విద్య మనవహృదయమును వికసింపజేయు మహాసాధనము. విద్య ధన బలసంపన్నతను సమహర్షును విద్యావిహీనులు ధనబలసంపన్నతలను గలిగియుండరా? అని గొందరు ప్రశంపించుచును. ఒకానొకప్పుడు విద్యావిహీనులు వైచిత్ర్యముగా ధనబలసంపన్నతలను బడసినను బడయనచ్చును. తరువాత ఎట్టివారి నే మన మనేకచోట్ల చూచుచున్నాము. వజ్రములు స్వాభావికముగా విలువగలవై నను సానదీసిన వజ్రములకుగల విలువ సానదీయని వజ్రముల కుండదు. విద్య సానదీటిది. ధనబలసంపన్నతలు వజ్రములనంటివి.

ప్రకృతము మనము మనసంఘమునందే విధమునైన విద్యావ్యాపకమునకు దగువిధమున బాటుపడవలయును. విద్యాభివృద్ధియొక్క సమస్త్య సంభవించినపుడు మనలో ననేకులు మనధనాభావస్థితినివివరించి వివక్షపూర్వకములగుచున్నారు. అది నిజమే. కాదను వారెవరు? “ధనమూలమిదంజగత్” అని వసిష్ఠులవారు శ్రీ రాములవారి కుద్వీధించియున్నారు.

దేశభాషలలో లోకజ్ఞానార్జనమువరకు జడువదగిన విద్య కంతగా దనాధికమనవసరము. విద్యాశక్తియే ముఖ్యవిషయము. సంకల్పశక్తి హృదయశక్తియే మొలకై తిన చిరకాలమునకుగాని ఫలమొసంగనేరదు. అనగా కార్యరూపమున బరిణమింపనేరదు. అట్టి సమస్త్యసంకల్పదయమునకై మనము వివిధ వ్యయప్రయాసములకొర్చి ప్రతిసంవత్సరము యొక్కొక్కచోట నొక మహాజనసభను జరిపింపవలసిన యవసరమేర్పడుచున్నది.

నాయభిప్రాయము ధనముకంటె కాలము విలువైనదని నమ్ముచున్నాను. ఈ హేతువుచేతనే దేశభాషలయందు విద్యాభివృద్ధికి ధనాధిక్య మంత యవసరముకాదని నొక్కిచెప్పుచున్నాను. నిరుద్యోగముగా వ్యయముచేయుకాలమును మనచాలురు విద్యాభ్యాసమునకు వినియోగమగనవలె చేసికొనినచో చాలును. కాలముయొక్క సద్వినియోగము మన సంఘమునకు సుపయోగపడునట్లు జేయవలయుననిన మనవారుండు ఆచూచోట్లలో రాత్రిపాఠశాలను, పాఠశాలయందు సామంతులయను. అప్పుడప్పుడు పన్యాసములయాలమున మనసంఘములో సుస్పృహను కలుగజేయవలయును.

చెన్నరాజధాని జనాభాతెక్క ప్రకారం పాఠశాలలో పురుషులు నూటికి 2 వంతునను, స్త్రీలు వెయ్యింటికి 4 వంతునను, విద్యనభ్యసించినవారు గలని తెలియచున్నయది దీనిని బట్టిజూడ మనవారిలో విద్య యెంతవరకువ్యాపించినవో తెలియగలదు. మనుజునియొక్క జీవితముందు సమర్థుడే స్పృహసాంకుచున్నాడు. అట్టి సంగర్భతు కారణము విద్య, మనకులము అభివృద్ధికి రావలయునని మనలో ప్రతివారును తప్పక విద్యనభ్యసించవలయును. మనవారికి నేతపరిశ్రమ వృత్తియగుచో బాలబాలికలు విద్య నభ్యసించుటకు చిగిన అవకాశము గోయుండలేదు. కాన మనబాలురకు 15, 16-వత్సరములవరకు

ప్రీతి ప్రతీకధలు
 ౧౭ భాగములు
 బాలికలు, యువకులు, వృద్ధులు
 నిత్యము నాచుకొను 64 నామములు
 భాగము 1 కేవల అ060లు
 గ్రంథకర్త -
 బాలాంత్రపు వేంకటరావు,
 పితాపురము, గోదావరిజిల్లా.

శ్రీ శ్రీ వీరేశలింగం పంతులు

79 వ వార్షికోత్సవము

(స్వక్రీస్తుని లేఖరీ)

ఏప్రిల్ 17:—ఈనెల 14 వ తేదీన చైత్ర పుడత్రయోదశినాడు శ్రీ శ్రీ వీరేశలింగం పంతులుగారి 79 వ జన్మదినోత్సవము భక్తిశ్రద్ధలతో జరిగెను. ఉదయము 8 గంటలకు ఆనందవనములో వీరేశలింగంగారి సమాధిప్రక్క నున్న మందిరములో ప్రార్థన జరిగెను. ఈయారి ప్రజలలో పలువురును, కొందరు ఇతరపురుషులనుండి వచ్చినవారును నయచేసిరి. కాకినాడవాస్తవ్యులగు వి. పి. రాజుగారు వీరేశలింగంగారి ఆత్మనుగురించినుమారొకగంట యువస్వస్థించిరి. వీరేశలింగంగారు కేవలము ఒక కర్మయోగియేగాని ఆత్మబలము, ఆత్మవికాసము, ఎక్కువగాలేని వాడని యొక గుర్తింపుగాను పలువుర మనంబులలో నున్న దనియు, ఆయభిప్రాయము తప్పనియు రాజుగారు చెప్పిరి. వీరేశలింగంగారికి గొప్ప ఆత్మవికాసము గల దనియు, ఆయనకు భగవదంత చాలగలదనియు జెప్పి కీర్తి కేషుల ఆత్మకాంతికై పరమేశ్వరుని ప్రార్థించిరి.

బహిరంగసభ

ఆ దినము సాయంత్రము గం 5-30 లకు పురమందిరములో బహిరంగసభ జరిగెను. బ్రహ్మశ్రీ చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహంపంతులు గారు అధ్యక్షత వహించిరి. ప్రారంభమున విశంతుశరణాలయము దున్న ముగ్గురు యువతులు ప్రార్థనగీతములను చదివిరి.

శ్రీమతి ఇంద్రాణి (బాలసుబ్రహ్మణ్యసతి) గారు వీరేశలింగం పంతులుగారి భీరత్వమునుగురించియు వారి భాషాసేవను గురించియు ఉపన్యసించిరి. వీరేశలింగం పంతులుగారు అనేక ప్రతిభల పరిస్థితులమధ్య తాను సత్యము లని నమ్మిన యంశములలో దైర్ఘ్యము చలించక పనిచేసి దేశములో తనయొక్క ఉద్దేశములు వేసవేల ప్రజలచే ఆమోదింపజేసి భగవత్ జెందిన పిరుదని ఇంద్రాణిగారు క్లాపించినపుసంస్కరణముకై పంతులుగారు పడిన శ్రమయు, వారు సంపాదించిన ఫలితములు వర్ణనాతీతములు. ముఖ్యముగా స్త్రీలకును, బాలికలకును పంతులుగారు చేసిన మేలు అపారమనియు అందులకై స్త్రీలపక్షమున తాను పంతులుగారి ఆత్మకు తన కృతజ్ఞతను తెలియజేయవచ్చుతిననియు జెప్పిరి. పంతులుగారిచేత స్థాపించబడిన సంస్థలను అభివృద్ధిపరచి వానిప్రయోజకను ఎక్కువచేయుట ఆంధ్రుల విధియని ఇంద్రాణిగారు చెప్పిరి.

శ్రీ మద్వారి అన్నపూర్ణయ్యగారు

శ్రీయతి మద్వారి అన్నపూర్ణయ్యగారు తరువాత వీరేశలింగం జాతీయయోధుడని ఉపన్యసించిరి. వీరేశలింగంగారు నిరుపమానమైన ప్రతిభాశాలియనియు ఆయనయొక్క ప్రతిభ వల్లనే ప్రతిభాపరిస్థితులను అనుకూలపరిస్థితులుగా మార్చుకొనగలిగిననియు ఇట్టి ప్రతిభాశాలులు సామాన్యముగా అవతరించుచుండుననియు చెప్పిరి. ఆంధ్రదేశములో సర్వపక్షములవారికి వీరేశలింగంగారు పూజనీయుడనియు, ఆయనపిమ్మట మరి యే ఇతర ఆంధ్రనాయకుడుగాని ఆయనవలె సర్వతోముఖముగ ఆంధ్రసంఘమును కట్టలేకపోయిననియు, అన్నపూర్ణయ్యగారు చెప్పిరి. సంఘసంస్కరణవిషయములో వీరేశలింగం పంతులు నాటిన స్వాతంత్ర్యబీజములు రాజకీయవిషయములలో మొలక లేతుటచేతనే సహాయనిరాకరణోద్ద్యమములో ఆంధ్రులు ప్రశంసార్హముగ పనిచేయగల్గిననియు కూడ ఉపన్యాసములు చేప్పిరి. వీరేశలింగంగారు జాతీయయోధుడగుటవల్లను, ప్రతిభాశాలి యగుటవల్లను సర్వాంధ్రప్రజలకును చిరస్మరణీయుడనియు, ఆయన జీవించియున్నప్పుడు ఆయనయొక్క అనుచరులుగా నుండి పనిచేసిన హితకారిణి సమాజయమువారే గాక ఆంధ్రులందరు ను ఆయన జన్మదినోత్సవములో ఉత్సాహముతో పాల్గొని, ఆయనజీవితపరమ మియ్యగల ఆదేశమును పిన్నవయస్కులకు తెలియజేయుట విధియని అన్నపూర్ణయ్యగారు చెప్పిరి. జాతీయనాయకులను, పీఠులను యోధులనుగురించిగౌరవంపనిజాతి అభివృద్ధినిండజాలదనియు ఆంధ్రులు వీరేశలింగమువంటియోధులచరిత్రను సదా స్మరించుటచే అభివృద్ధి చెందగలరనియు జెప్పిరి.

భక్తిఆటవికముల అన్నపూర్ణయ్యగారు వీరేశలింగంగారు ప్రతిభావయితగా ఆంధ్రదేశమునకు చేసిన మహోపకారమును గురించికూడ చెప్పి యుద్ధోగియులగు శైష్ట్యులను నిర్భయముగా ఖండించుటలో నేటికిని ఆంధ్రదేశమున వీరేశలింగంగారికి సమానులు లేరని జెప్పిరి.

అనాధశరణాలయ నూపరింజెంటుగారగు కాశీపతిగారు వీరేశలింగంపంతులుగారి ప్రతిభనుగురించి యొక వ్యాసమును కొన్ని పద్యములను చదివిరి.

తరువాత వీరేశలింగోన్నత పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులగు జయంతి గంగన్నగారు వీరేశలింగంపంతులుగారి యోధవ్యమునుగురించి నుమారు అగంటలాల ముపన్యసించిరి.

అధ్యక్షులగు చిలకమర్తి సరసింహముపంతులుగారు వీరేశలింగంపంతులుగారి జీవితములోని కొన్ని ముఖ్యాంశములను ఆయనదైర్ఘ్యమును తెలుపువానినిగురించి చెప్పిరి.

అంతట గరిమెళ్ల సత్యనారాయణగారు వీరేశలింగంగారిని గురించి వ్రాసినపద్యములను చదివిరి.

తరువాత హితకారిణి సమాజ కార్యదర్శియగు డాక్టరు పాలకోడేటి గురుమూర్తిగారు హితకారిణిసమాజమువారి సూచనానుసారమున నున్న సంస్థల ప్రస్తుతస్థితినిగురించి చెప్పి అధ్యక్షునకును, ఉపన్యాసకులకును కృతజ్ఞతావందనముల నర్పించిరి.

జలియనువాలాబాగు హత్య

జలియనువాలాబాగు హత్యదినము 18 వ తేదీన గోదావరి యొడ్లను శ్రద్ధాసంధి పూటువద్ద చురరాసు శాసనసభ్యులగు శ్రీయతి కందుల వీరరాఘవాస్వామిశాయాడుగారి అధ్యక్షతను జరిగెను. జలియనువాలాబాగు దురంతములనుగురించియు ప్రస్తుత పరిస్థితులనుగురించియు ప్రస్తుతకర్తవ్యమును గురించియు స్వామిశాయాడు, మద్వారి అన్నపూర్ణయ్య, బోడపాటి రామలింగంగార్లు ఉపన్యసించిరి.

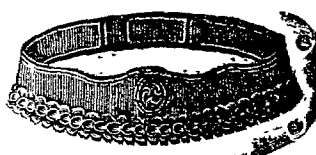
విశ్రాంతిపురం తీయనివారణాశ్రమము

విశ్రాంతిపురము (రాజమహేంద్రవరమునకు 2 మైళ్లదూరములో నున్నది.) లో గతసంతకము ఎ. ఇ. ఎల్. వి. మనువారిచే స్థాపించబడినతీయనివారణాశ్రమముయొక్క ప్రథమ వార్షికోత్సవము ఈనెల 18 వ తేదీన విషమ చర్చి ఆవరణలో మదరాసు స్టర్లు జెనరలుగారి అధ్యక్షతకై జరిగెను. న్యూ డార్బరు, థివాను బహద్దరు చిత్రపు వెంకటలలిం స్టర్లు జనరలుగార్లు ఈ ఆశ్రమము చేయుచున్న మంచిపనిని దెలియచేసి దానికి ధనసహాయము చేయుట విజ్ఞాపనచేసిరి.

యెలక్ట్రో గోల్డ్ డు వేలెడ్

బిడ్డాయిములు

యిమిటేషన్ డయమండ్ ఆధరణములు

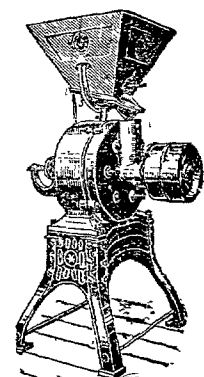

యీ బిడ్డాయిములు యొక అనేకవిధముల యెలక్ట్రో బంగారు ఆధరణములు మా యొక్క కంపెనీలో తయారుచేసి తగుమైన గారడీతో పంపించబడును. అట్లు మీకు తృప్తి లేనియెడల పైకమున వాపసుచేయబడును.

యెలక్ట్రోబంగారు	హంబిళ్ల తెల్ల రాళ్లు	
వంటి బిడ్డాయి 180	5-8-0 చెక్కినది	యిమి 3-0-0
కెజుల్ క్రయం	చేపక	
డిటా సాదా బిడ్డాయి 4	4-0 చంపసరం లేక మాటిలు	3-0-0
డిటా చిన్నది	3-0-0 తెల్లరాళ్ల కమ్ములు	1జత 1-4-0
1/4 కాసుల దండ	4-8-0 జెడనాగరములు	1-4-0

కె. ఎస్. రాధాకృష్ణ అండ్ బ్రదర్సు
109 నై నాబార్ రోడ్, మద్రాస్.

MACHINERY. 3392

Jrus Grinding Mills—
With ball bearings & self-sharpening stones.

Disintegrators — Latest types.

Rice Machinery of every description.

T. & O. Brand Belting—
Special cotton and special Solid-woven hair.

Water Works fittings—Meters, valves etc.

Coffee Hand Mills—Latest improved designs

White Artistic Cements. 3392

Sole Agents in India, Burma & Ceylon :—
THAKAR & OPADEY,
20/22, Elphinstone Circle, Fort, Bombay.

కాకినాడ మెయిక్లెనుమీదికి

వచ్చుట

కాకినాడ మెయిక్లెనుమీదికి వచ్చునని చిరకాలము నుండి తెలుచుచుండిరి ప్రజలకేకకాక ప్రభుత్వమునకుకూడ కాకినాడ మెయిక్లెనుమీదికి వచ్చునని నిర్ణయించుకొని ముందేడిది. తూర్పుగోదావరిజిల్లావాసు లందఱును కాకినాడ జంక్షనుఅయి తీరునని నిన్న మొన్నటివరకు యాధిగానమ్ముచుండిరి. కాకినాడ పురోభివృద్ధి వర్ణనాతీతమని గర్వపడుచుండిరి. ఈ గూళున్నియు ప్రారంభింపుకై రూపులులకు పూర్వపువి. 1927 సం॥లో కాకినాడ-కోటిపల్లి రైల్వే నిర్మాణము ప్రారంభ మగునగానే ప్రజాసంఘలన్నియు రైల్వేబోర్డువారికి కాకినాడను జంక్షనుగా మార్చవలెనని సకారముగా విన్నవించిరి. కాని రైల్వేబోర్డువారు అతిజాగ్రత్తగ విచారించిన మీదటనే కాకినాడను మెయిక్లెనుమీదికి పెట్టుటకు వీలులేదని నిశ్చయించిరి. ఈ విషయమై రైల్వే బోర్డువారి నేపథ్యముగాను ప్రజల హర్షంపాలుగా, రైల్వేబోర్డువారు ప్రజాభిప్రాయవ్యతిరేక మగు కార్యమునకు గడంగిరి.

రైల్వేబోర్డువారి దీర్ఘవిచారణలో రెండుకారణముల హేతువులు కాకినాడను వదలివేయుట తోచుచున్నది. 1. కాకినాడ రేవును బాగుచేయుటకై ప్రభుత్వ మంగీకరించనందున రేవునలన వర్తకవిశేషముండవనియు 2. సామర్థ్యం జంక్షనుకు పదిమైళ్లలోపుగనే కలవనియు, ప్రభుత్వమువారు కాకినాడరేవును మరమ్మత్తుచేయమానట నగరమున గొప్పయపకారముచేసిరి. మనోకప్పుడు మద్రాసుకొరతినములన నియమింపబడిన రేవుల విచారణసంఘములో ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ తూర్పు తూర్పుకుడి నాగపల్లుములు మరమ్మత్తుకావలె ననిరి. విశాఖపట్నములో భారత్ ప్రభుత్వమువారు బ్రహ్మాండమైన హర్షము నిర్వించుచున్నారగాన దర్శిరలోని కాకినాడ రేవునకు బాగుయనవరమని తీర్పునిచ్చిరి. సర్ కూర్మా వెంకటరెడ్డి నాయాడుగారు (అప్పటిమంత్రి) కూడ విచారణసంఘసభ్యులే. కాకినాడ రేవునలన వైశాఖి హర్షరున కెట్టిపట్టు లేదు. గూడలూరు చెన్నపురి కడ్డమా? లేక నూరత్తు బొంబాయి కడ్డమా? కాకినాడ చిన్నరేవుగా నుండుటకై మరమ్మత్తు వలదునుటకన్న సంకుచితవృత్తి వేయదబోదు. భవిష్యత్తులో తూర్పుగోదావరి జిల్లా ప్రజల యాంక్షోనవలనగాని, ఆంధ్ర శాసనసభ్యులప్రోద్బలమునల గాని లేక ఆంధ్రరాష్ట్రము నిర్మింపబడిన మీదట గాని కాకినాడరేవు బాగుచేయబడక తప్పదు. రేవునట్టమును మెయిక్లెనులో నుండుటకన్న మారదృష్టి వేరుండునా? సామర్థ్యం జంక్షను సమీపమేకదా యనునంతతో కాకినాడ యభివృద్ధిలోనికి రాకండ చేయరాదు. మిడ్నాపూరు (జిల్లాపట్టణము)ను బ్రాంచిలైన మీదనుంచి ఖర్చుపరమును జంక్షను చేయలేదాయనియు, గంటూరును చిన్నమార్గముమీదనుంచి బెజవాడను జంక్షను జేయుటయు, ఉదాహరణములుగా తీసి కొనవచ్చును. కాని గంటూరు మిథునపురములతో కాకినాడను పోల్చరాదు. ఆ రెండుకు నాలుపట్టణములు. కాకినాడ కోస్తా నాటుపట్టణములు కాశామార్గములలో నున్నను అంత విశేష సత్వము లేదు. కోస్తానగరములు సాగ్యమైనంతవరకు మెయిక్లెనుమీది నుండవలెను. గంటూరైనను బ్రాంచిలైన మీద లేదు. బెజవాడ-గుంతకల చాలపొడవైన యినుపదారి. అది మీటరు గేజియోకు త్వరలో మెయిలునడచు యేర్పాటు కలిగి పశ్చిమాంధ్రమునుండి విశేష రహదారి చేర్చుచును. విశాఖపట్నము బ్రాంచిలైనమీద లేవాయనవచ్చును. వైశాఖియు వాల్తేరును ఒకటియే. ముందుముందు విశాఖపట్టణాభివృద్ధిలో వాల్తేరు నగరమధ్యముగా నుండును గాన వైశాఖి మెయిక్లెనుమీదనే కలదు.

వైకారణములవలన కాకినాడ జంక్షనుగా ఏర్పడుటకు అభ్యంతరములు కనబడవు. కాకినాడ నగరమునకు రెండుతీవ్ర సమస్య లెదురుకొనినవి. 1. నగరము మెయిక్లెనుమీదికివచ్చుట. 2. రేవును బాగుచేయుట. మెయిక్లెనుమీదికి వచ్చుట ప్రబలాంక్షోనము బయల్పడలనలెను నగరములోను జిల్లాలోను కూడ కదలిక గలుగవలెను. తంజావూరు జిల్లావాసులు జిల్లాబోర్డు రైల్వే నిర్మాణమునకు ప్రభుత్వము అభ్యంతరపెట్టగా విపకీతాంక్షోనచేసిరి. కోటిపల్లివరకు వచ్చిన రైలు వీలుచుబట్టి కోటిపల్లికి రెండుమైళ్లనుపున గొతమిపై వంతెనపడి సరిపె అమలాపురంమీదుగా గన్నవరమువరకు పెంట్లులు డెల్టాలోనికి కూడ రైలు రావచ్చును. కాకినాడ జంక్షను కావలెనని తూర్పుగోదావరిజిల్లా వాసులు ముఖ్యముగా కోరుచున్నారు. కాకినాడమీదుగా మెయిలు నడచుటవలన మరి 11 మైళ్ల దూరము హేచ్చు కావచ్చును. పైను 13 లక్షల హేచ్చు పనులకుండుటకు నిర్మాణవ్యయమును. సముద్రరేవుపట్టణములు కనుకనే సూరత్తు గూడలూరు నగరములమీదుగానే పెద్దయినుపదారులు నడుపబడినవి. రైల్వేబోర్డువారినిర్ణయము తూర్పు గోదావరిమండల ప్రజలయొక్క శాశ్వతములను అభివృద్ధిని చాల భంగకరము. మహాజనులు తీవ్రముగ పోరాడి కాకినాడ జంక్షనుగా చేయబడునట్లు చూచుట ముఖ్యము.

సునర్ల శ్రీరామస్వస్థంపం

అచ్చమ నగలను కుదువబెట్టిన వారు?

ఆదినారాయణ అమ్మిన నగ లెక్కడివి?

విల్లివాకం హత్యవిచారణ

(మా ప్రత్యేకవలేఖరి)

చెంగల్పట్టు, ఏప్రిల్ 21:—చంగల్పట్టు సెషన్సుకోర్టు పండు జరుపబడిన విల్లివాకం హత్య విచారణయందు నేడు మరికొందరు ప్రాసిక్యూటర్ సాక్షులు విచారించబడిరి. 2 వ ముద్రయి నారాయణరావు అక్టోబరు మాసమందు అచ్చమ నగలను మార్చాడివద్ద కుదువబెట్టినట్లు కృష్ణయ్యర్, కన్నయ్య నాయుడు, మార్చాడి వర్తి కుదురు సాక్షులమొసంగిరి. వై. యం. ఐ. పి. సహాయకార్యదర్శిగ నుండునపుడు వెంకట కృష్ణయ్య వ్యవహారము లెట్లుండెనో సమాజకార్యదర్శి గోపాలసామిచెట్టి గారు వివరించిరి. ఆదినారాయణ వెంకట్రావు అను పేరుతో రూ. 240 లకు నగలను అమ్మినట్లు వేదాచలచెట్టి తన సాక్షు ములో చెప్పెను. చంద్రవతి నగలకు కోరిన కథ ఇందిరాబాయిచే వివరింపబడెను.

ప్రథమమున నిన్నటిదినము కొంతవరకు పరీక్షింపబడిన యు. కృష్ణారావు తిరిగి నేడు క్రాసుపరీక్ష గావింపబడెను. 2 వ ముద్రయి కమ్మలను రు. 18 లకు తన కమ్మనట్లును, తిరిగి అతనికి రు. 10-8-0 లకు ఒక ఉంగరము అమ్మినట్లును పద్దు వ్రాయబడిన రెడ్జరును కోర్టువారిపదుట సమర్పించెను. ఇంకను సాక్షి ఇట్లు చెప్పెను. ఉంగరము ఎవ్వగ 2 వ ముద్రయికి మిగత ఇవ్వబడిన రు. 7-8-0 లకు పుస్తకములో పద్దులేదు. సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు కమ్మలను ఇతరవరకొని మహజరు నొకదానిని వ్రాసెను. 2 వ ముద్రయిని పోలీసువారే తీసుకొని వచ్చిరి. కమ్మలు నావద్ద రు. 18 లకు కుదువబెట్టబడెనని పోలీసువారు మహజరులో వ్రాసియుండిన అది సరిగాజాలదు. ఉంగరములు కొన్ని ఆర్డరు ఇచ్చిన చేయబడును. తయారు చేసిన ఉంగరము బంగార కలవు.

వై. యం. ఐ. పి. కార్యదర్శి

గోపాలసామిచెట్టిగారు సాక్షులమొసంగుచు నిట్లు చెప్పిరి. “వై. యం. ఐ. పి. కు నేను గౌరవకార్యదర్శిని. నుమారు 10 సం.లకుంచి నేనందుంటిని. వెంకటకృష్ణయ్య వై. యం. ఐ. పి. లో సహాయకార్యదర్శిగా నుండెను. ప్రతిమాసము రు. 40 లు గౌరవతేతన మొసంగబడుచుండెను. సంభుభవమందే ఒకగదిలో నివసించుచుండెను. ప్రథమమున వారు ఒంటరిగ నివసించుచుండిరి. పిదప చంద్రవతియున్న, ఆమెకుపిమ్మట ఆదినారాయణయున్నుచచ్చి వారితో నివసించుచుండిరి. వెంకట కృష్ణయ్య అయిదారు సంవత్సరములు సహాయకార్యదర్శిగనుండి ఆగష్టు మాసాంతమునందు ఉద్యోగమును వదలెను. గతించుటకు 30 దినములముందు వారిని నేను మాయింట చూచితిని. వై. యం. ఐ. పి. గురు చంపుచుండలి మరికొందరు సభ్యులకును వారు బాకీపడి యుంకిరి. త్వరలో లిమిటాకొకచెక్కు రానున్నదనియు వెంటనే రుణములను తీర్చెదననియు పల్కెను. చెక్కువచ్చినట్లును అది మోసముఅని కనుకొనినట్లుగూడ చెప్పిరి. వై. యం. ఐ. పి. కు విడిచినపిదప విల్లివాకంవెల్లి నివసించుచుండిరి. కొంతకాలమునకు మరల నాకుకన్పించి 2 వ ముద్రయి ఆదినారాయణకు తనకును మనస్ఫుర్త గొగినదనియు, తాను (వెంకటకృష్ణయ్య, విల్లివాకం చెల్లిన విషయము గైకొనెదనని ఆదినారాయణ చెప్పెననియు, ఆదినారాయణపై తాను క్రిమి నల్చవచ్చు గైకొనగోరితననియు తెల్పెను.

క్రాసుపరీక్ష.

యందు, సాక్షి ఇట్లుచెప్పెను. వెంకటకృష్ణయ్య చాల కాలము నుంచి దివ్యజ్ఞాన సమాజ సంఘ ప్రధాన సభ్యులుగ నుండిరి. దివ్యజ్ఞాన సభ్యులు, సర్వమానవసౌచర్యమందు విశ్వసించవలెను. ఇతర విషయములందు నమ్మకముండవచ్చును. లేక పోవచ్చును. నేనుగూడ దివ్యజ్ఞాన సభ్యుడనై. దివ్యజ్ఞాన సమాజసభ్యులు హతభేదములు పాటించవచ్చును. లేకుండిన లేకపోవచ్చును.

దివ్యజ్ఞానము—అవతారపురుషులు

ప్రస్తుతము కృష్ణయ్యర్ అవతారపురుషుడుగ పరిగణింపబడుటలేదా? (కోర్టువారి నుద్దేశించి).

సాక్షి :—ఈప్రశ్నకు నేను సమాధాన మియ్యవలెనా? కేసుకును ఈ ప్రశ్నకును ఏమిసంబంధముగలదు?

జడ్జి :—అంతట మరియొకవిధముగ నీ ప్రశ్నను అడిగిరి :—జీవించుచున్న కొందరు వ్యక్తులను దివ్యజ్ఞానసమాజములు అవతారపురుషులుగ గణించుటలేదా?—దొను.

వెంకటకృష్ణయ్యగారు వై. యం. ఐ. పి. పేరుగల లెటరు పేపర్లను ఉత్తరప్రత్యుత్తరములకై ఉపయోగించుచుండెనని నాకు తెలియదు. వై. యం. ఐ. పి. లో ప్రైవుచేయు విషయము గలవు. వెంకటకృష్ణయ్యగారు స్వయముగ ప్రైవుచేయుట ఎరుగవచ్చు. వై. యం. ఐ. పి. లోని సభ్యులనేకులవద్ద అప్పులు దీసుకొనుచుండెను. నాకు తెలిసినంతవరకు వానిని తిరిగి చెల్లించలేదు. అఫీసువదలుటకు కొంతకాలమునకు పూర్వము తన అఫీసుపనినైనను క్రమముగ నిర్వర్తింపకపోయెను. అప్పు లాసంగినవారు కొందరు బాకీలకై తొందరజేసిరి. అందుచే వారిమనస్సు కలవరముజెందెను. వై. యం. ఐ. పి. నుంచి అప్పు డప్పుడు పదివిదు పుచ్చుకొనుచుండెడివారు. తీసుకొనిన పన్ను డెల్ల నాతో చెప్పుచుండెడివారు. అట్లు తీసుకొనినడబ్బులో కొంతభాగము ప్రైవేట్చెల్లింపబడెను. మిగతాభాగము మిటివలదుకొరిచే చెల్లింపబడెను. వెంకటకృష్ణయ్యగారు గంతట సహాయకార్యదర్శిపదవినుండి తొలగింపబడిరి. ఆదినారాయణకు తనకు మనస్ఫుర్త గలిగెనని వెంకటకృష్ణయ్య నాతో చెప్పినపుడు ఆవిషయములో నేనేమియుజోక్యము గలిగించుకొనలేదు. క్రిమినల్ చార్జ్ గైకొనుచుని సలహాసంగలేదు. 2 వ ముద్రయిని కొలదిగ నాకు తెలుసును. 2 వ ముద్రయికి ప్రైవురైటింగు తెలియునోలేదోయని తనకు తెలియదని పట్టుకుప్రాసిక్యూటరు ప్రశ్నకు సాక్షి సమాధాన మొసంగెను.

“పుస్తక, తాళిబొట్టును కరిగించుట”

చన్నపట్లము పార్కుచౌనులో నగలవర్తకులవద్ద గుమాస్తాయగు వెంకట్రాయదేవర్ అను నాతడు సాక్షులమొసంగుచు 1, 2 ముద్రయిలను తా నెరుంగుదుననెను. నాలుగునెలక్రిందట 1, 2 ముద్రయిలు మాఅంగడికివచ్చి ఒక తాళిబొట్టును, మరియొక పుస్తకము కరిగింపవలసినదిగ నాకొసంగిరి. కరిగించినందులకై 2 వ ముద్రయి కూలిగ రెండణాల నొసంగెను. తిరిగి నాలుగుదినములకు 2 వ ముద్రయిమాత్రమేవచ్చి 4 మంగళూరుగా జాలను, ఒకజత బంగారుమురుగులను, ఒక గజ్జెలడిగ, ఒక బంగారుకంటె, ఒక చిన్న బంగారుగొలుసు, కాపుగొలుసులనిచ్చి వానిని కాచి ఇవ్వమని కోరెను. నిష్పక్షేయనందున ప్రస్తుతము కాచి యివ్వలేనని చెప్పితిని ఉదయము 6-80 లేక 7 గంటలకు మా అంగడికి తెరచెదమున ముద్రయి 7 గంటలకు మాయింటికి వచ్చెను. కాని నావద్ద మనిషిలేనందున నిష్పక్షేయనందునను కావలేదు అంతట 2 వ ముద్రయి మాకొట్టు ప్రక్కనున్న వేదాచలం చెట్టి అంగడికి వెళ్లి గజ్జెలకంటె, కరిగించి ఇవ్వమని కోరిరి. నగనిండ చిలుముఉన్నది. పానులయిచ్చిన కరిగించి యిస్తునని చెప్పి నేను వచ్చితిని. పది నిమిషములకు పిమ్మట 2 వ ముద్రయి మా అంగడి ప్రక్క వెళ్ళుచుండగ నీమి పోవుచున్నావని నేనడిగితిని. సామ్యులు అమ్మివేసితిని 2 వ ముద్రయి చెప్పెను. పది పదునైదు దినములకు పిమ్మట పోలీసువారు మా అంగడికి వచ్చిరి. పిదప 20 దినములకు తరువాత పోలీసువారు నన్ను సెంటియం పోలీసుస్టేషనుకు గొంపోయిరి. స్టేషను వెలుపల ఒక పోలీసు జవానునన్ను ప్రత్యేకముగ నిలువబెట్టియుంచెను. సాయంకాలము స్టేషనులోనికి పిలువించబడితిని. పదిపదునైదుగురు మనుజులలో రెండవ ముద్రయిని నగను నావద్దకు తెచ్చినవారినిగ గుర్తించితిని. వేదాచలచెట్టి గూడ నాతో ఆదినము పోలీసుస్టేషనుకు వచ్చెను.

క్రాసుపరీక్ష.

లో సాక్షి ఇట్లు చెప్పెను. నేను దినబత్తెము గైకొనిపని జేయువాడను. 2 వ ముద్రయి తాళిబొట్టును నావద్దకు గైకొని వచ్చినపుడే మొదటిసారి 2 వ ముద్రయిని నేను చూచితిని. అప్పుడు మా యజమాని లేడు. మా అంగడిలో బంగారు లేకులను చేసియున్నదము. బంగారు నగలు కరిగించినందులకు నాతావున లెక్కలేదు. కరిగించినందులకిచ్చిన రెండణాలు నేనే

ఖర్చుచేసికొంటిని. రెండవవారు 2 ముద్రలు మాయింటికివచ్చినపుడు ఒకముసలివాడు అంగడిలోనుండెను. 2 ముద్రయినగలను గడ్డలోమట్టి చంకలో పెట్టుకొనియుండెను. నాఅంగడిలోను వేదాచలచెట్టి అంగడిలోను రెండువారులు నగలను బాగుగ చూచినందున చెప్పగలగుచున్నాను.

నగలనుకొనిన సాహుకారు

సాహుకారుపేట మింటునీథిలో మరాబుఅంగడి యజమాని వేదాచలచెట్టి ఇట్లుసాక్షులమొసంగెను. 1, 2 ముద్రయిలు గతసంవత్సరము డిసెంబరు 7 తేది మాఅంగడికివచ్చి రు. 815 లకు బంగారమునమ్మిరి. డబ్బును 2 ముద్రయికియిచ్చితిని పర్ల సుపుస్తకములో నేనే వ్రాసితిని. కరిగించినబంగారు తునకను తెచ్చితిమి. డిసెంబరుమాసము 12 తేది 2 వ ముద్రయిమాత్రమే మా అంగడికివచ్చి మురుగులు, కంటె, గాజులు, గొలుసులజత గజ్జెలకంటెరము రెండువిన్న (వేలిఉంగరములు వెండికిడియములు, గొలుసులు, 4 మెట్టెలు, ఒక పొగడములవండను అమ్ముటకై కొనివచ్చెను. ఇన్ని నగలను అమ్ముచున్నార. మీరు నాకు తెలియదే, యరియడుగ నెల్లూరునివాసిననియు తిరువళ్ళూరు లోని వసింపుచున్నాననియు అడయూరులో మా సమునకు 60 రూపాయల వేతనమునియు, పట్టములో తా నెవ్వరిగిగాని ఎరుంగననియు నెల్లూరునుండి వారంటువచ్చినందున 8-45 బండికి త్వరగపోవనియున్నదనియు ఉత్తరమువ్రాసియుచ్చెనని చెప్పెను. ఉత్తరము వ్రాసియుచ్చిన నగలకు గైకొందునని నేను చెప్పితిని. మా అంగడియందే కూర్చుండి ఉత్తరము వ్రాసియుచ్చిరి.

వెంకట్రావు ఆదినారాయణయేనా?

పేరుఅడుగగ వెంకట్రావు అనిచెప్పిరి. నాకు ఇంగ్లీషు తెలియదు. (సాక్షి ఉత్తరమును గుర్తించెను) ఆ ఉత్తరమునందు తిరువళ్ళూరునందు నివసించు టి. వి. వెంకట్రావు నగలను అమ్మినట్లు వ్రాయబడియుండెను. మొత్తము నగలన్నీ టి. వి. రు. 240 లకుకొని డబ్బును 2 వ ముద్రయి కొసంగితిని. మూడునాలుగుదినములైన పిదప నగలను అన్నిటిని కరిగించి బంగారును అమ్మివేసితిని. పొగడములవండలో బంగారును పొగడములకువేరుచేసి అరరూపాయి లాభముతో అమ్మివేసితిని. ఏదినమున కెంతబంగారును అమ్మినది లెక్కగలదు. మార్చి 9 వ తేది పోలీసువారు 1 వ ముద్రయినికొనివచ్చిననగలమ్మినది ఇతడాచునినన్నడుగకాదంటిని. అంతట లెక్కపుస్తకములను కోరగలెక్కనుచూపించితిని మొదటిసారి 1, 2 ముద్రయి లిరువురువచ్చినప్పుడు నాకుబంగారు అమ్మినది 2 వ ముద్రయియేగాని ఒకటవ ముద్రయిగాదు. పెరంబూరునందు పోలీసుస్టేషనులో 2 వ ముద్రయిని గుర్తించితిని. మొదటిసారివచ్చినపుడు 1, 2 ముద్రయిలు అంగడిలో కాలుగంటునేపు మాత్రముండిరి.

క్రాసుపరీక్ష.

లో సాక్షి ఇట్లుచెప్పెను. రెండువారులు నేను నగలను కొనినపుడు ముద్రయిపేరును పుస్తకములో వ్రాయలేదు. రెండవవారు అమ్మబడిన నగలపేర్లను నేను పుస్తకములో వ్రాయలేదు. జ్ఞాపకముల్లే నే నగలపేర్లనుచెప్పితిని. ఆదినమునే నీతరుల వద్దకొన్న నగలనుగాని ఇతరులకునే నమ్మిన గలనుగాని చెప్పటాలను. నగలన్నియు కాచినపిమ్మట నే 2 వ ముద్రయి ఉత్తరము వ్రాసియుచ్చెను. కోర్టువారు రెండు ఫలాహారములకు తేదిరి.

ఫలాహారానంతరము

ముద్రయినిగుర్తించినపుడు పోలీసువారి మహజరులపై సంతకముజేసిన మునిసామినాయుడు ఇట్లుచెప్పెను. నానివాసము కుత్తంబాకము. పశువులనుకొనుటకై డిసెంబరుమాసమందు పెరంబూరువెళ్లితిని. పోలీసువారుపిలువగ సెంటియంపోలీసుస్టేషనుకు వెళ్లితిని. అచట స్టేషనులో పదిపదునైదుగురు మనుజులలో ఆదినారాయణరావు అనువారిని వేదాచలచెట్టి గుర్తించెను పిదప సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు తయారుజేసిన మహజరులో నేను సంతకముచేసితిని. చెంగల్రాయదేవరుగూడ 2 ముద్రయిని మరికొందరు మనుజులలో గుర్తించెను. దానికి మరియొక మహజరు తయారుజేయబడెను అందుగూడ నేను సాక్షిసంతకముచేసితిని.

క్రాసుపరీక్ష.

యందు సాక్షి ఇట్లుచెప్పెను. నేనువ్యవసాయదారుడను. సెంటియంలో ఎద్దుఒకటి అమ్మకమునకు ఉన్నదని తెలిసికొని ఎద్దునుకొనుటకై సెంటియంవెళ్లితిని. సాయంత్రము 7 గంటలకు పోలీసుస్టేషనుకువెళ్లితిని. వేదాచలచెట్టియే ఆదినమున వారాయణరావును పేరుతోపిలచెను. మనుజులందరిని నిలువబెట్టినపిదప 2 ముద్రయినిపిలచి వారితోబాటు నిలువబెట్టిరి. 2 ముద్రయి స్టేషనువెనుక హాలులో నుండెను.

అచ్చమృగలు కుదువబెట్టుట

ఆదినారాయణ పొరుగింటివారగు కృష్ణయ్యగారు సాక్ష్యము సంఘము నిట్లు తెల్పెను. ఆదినారాయణయిల్లు విల్లివాకంలో మాయింటిప్రక్కనే యున్నది.

1926 జూలైమాసమునుంచి ఆయింటిలో నే యుండిరి. వెంకట కృష్ణయ్యగారు ఆ యింటిలో నివసించుచుండిరి మొట్టమొదట వెంకటకృష్ణయ్యచంద్రమతి ఆదినారాయణ కామయ్యలు నివసించుచుండిరి. పిమ్మట అచ్చమృగ వారితో జేరెను. అచ్చమృగ కొన్ని నగలను ధరించియుండెను. అక్టోబరులో ఆదినారాయణ అనగలపై కొంతభనము కావలయునని నన్నడుగగ కన్నయ్యద్వారా డబ్బు తెచ్చియిచ్చితిని. కన్నయ్య మా ఆఫీసులో ఉద్యోగి. అనగలు చెంగాంబజారులో ఉన్న మార్వాడివద్ద కుదువబెట్టబడెను. నేనున్న, కన్నయ్యయున్న వెళ్లి నగలను కుదువబెట్టితిమి. మార్వాడివద్ద లెక్కలలో కన్నయ్యనాయుడు పేరు గలను. రు 45 లు మార్వాడివద్ద తెచ్చితిమి. రెండవముద్రయి ఆదినారాయణ డిసెంబరు 14 వ తేదీ డబ్బు తేగా కన్నయ్య ఆదినారాయణ ఇరువురు మార్వాడియొద్దకు వెళ్లి డబ్బు చెల్లించి నగ తెచ్చుకొనిరి. ఉదయమే నాంధ్రుడు వచ్చి నగలు తెచ్చుకొనవలెనని నన్నడుగ నాకు శరీరస్పృశ్యము లేకుండుటచే కన్నయ్యనాయుడికి చీటి వ్రాసియిచ్చితిని. కన్నయ్య నాయుడు రానందున ఆదినారాయణ తిరిగి మా ఆఫీసుకు రాగ నేను ఆదినారాయణ 10-80 గాలలకు మార్వాడివద్దకు వెళ్లి నగ నడిగితిమి కాని నగ కన్నయ్యనాయుడుపేర ఉన్నందున మార్వాడి తావివ్వననెను అందుచే నేను తిరిగి ఆఫీసుకువెళ్లితిని. కన్నయ్య నాయుడు ఆదినారాయణ ఇరువురు 12 గాలలకు మార్వాడి యొద్దకు వెళ్లిరి

వెంకటకృష్ణయ్య విల్లివాకంలో అక్టోబరువరకును ఉండిరి. మరణమునకు 15 దినములుముందుగ వెంకటకృష్ణయ్య విల్లివాకం తిరిగివచ్చెను. అప్పుడు నేను ఆదినారాయణయున్న వెంకటకృష్ణయ్యను స్టేషనులో చూచితిని. ఆసమయమున అచ్చమృగకును, ఆదినారాయణకును నగలనుగురించి కొంత మనస్తాపములండెను. వెంకటకృష్ణయ్య తనయింటికి రాకుండిన అచ్చమృగ తనకుగల తగవు అంతరించునని ఆదినారాయణచెప్పెను. ఈవిషయమును వెంకటకృష్ణయ్యకు స్టేషనులోచెప్పి నేను ఆఫీసుకువెళ్లితిని. వెంకటకృష్ణయ్య ఆదినారాయణరావు ఇరువురు మాట్లాడుచునే యుండిరి. నన్నుకూడ చెప్పవలసినదిగ ఆదినారాయణతోరెను. తరువాత వెంకటకృష్ణయ్య చంద్రమతులు గోవిందప్పనాయనివీధి యందలి సత్రములో నుండగ ఆదినారాయణకును వారికిని గల మనస్ఫర్థలను తెలిసికొంటిని. విల్లివాకం స్టేషనులో జూచినపిదప రెండుమాడుదినములకు వెంకటకృష్ణయ్యను సత్రములో చూచితిని. ఆదినారాయణ తన్ను మోసగించెననియు, అతనిపై క్రమిసత్ చర్య గైకొందుననియు వెంకటకృష్ణయ్యచెప్పెను తొందరపడి తీవ్రమగుచర్య గైకొనవలెను. నిదానముపై వ్యవహారములు పరిష్కరించుకొనవలసినదని నేనుచెప్పితిని. ఒకటిరెండు దినములకుపిదప ఈవిషయమును ఆదినారాయణకు చెప్పితిని. అచ్చమృగ దేహమస్వస్థతగ నుండుటలన జౌషధసేవకై 2 వ ముద్రయి ఇంటనుండెను.

క్రాసుపరీక్ష

యందు సాక్షి ఇట్లుచెప్పెను.

వెంకటరమణయ్యఉండు ఆఫీసులోనే నాకు ఉద్యోగము. నాతేదనము రు 65 లు. మార్వాడివద్ద కుదువబెట్టిననగను తిరిగి తీసికొనుటకై ఆదినారాయణ ఎంతడబ్బు తెచ్చెనో నాకు తెలియదు. ఇంతకుక్రితము నాద్వారా 2-వ ముద్రయి అప్పతీసుకొనలేదు. నేనైన ను మార్వాడిల వద్దగాని మరెచ్చటగాని నగలు పెట్టి అప్పతీసుకొనెడివాడనుగాను నేనీ సహాయముచేయజాలను. నీవేజూచుకొనునుని నేను 2-వ ముద్రయితో చెప్పలేదు. మొదటికారి మార్వాడిఅంగడికి వెళ్లినపుడు లెక్కలో సంతకముచేయలేదు. కుదువపై గాకపోయినను కన్నయ్యనాయుడుద్వారా నేనెన్నడు అప్పతీసులేదు. అచ్చమృగయొక్క నగ చంద్రమతి వెంకటకృష్ణయ్యగార్లు తీసుకపోయిన ఆదినారాయణ చెప్పుచుండెను. నిజము నాకు తెలియదు. అచ్చమృగగల పోగొట్టుకొని సందహను, అచ్చమృగ విల్లివాకంలోనే ఉన్నందునను వెంకటకృష్ణయ్య చంద్రమతులు విల్లివాకంవచ్చిన అచ్చమృగ సంతకపడునని ఆదినారాయణచెప్పెను ఇట్టివిధసము సంభవింపకుండుటకై వెంకటకృష్ణయ్య రాకుండుట హించినచే 2-వ ముద్రయిచెప్పెను.

శ్రీ శివాజీమహారాజు త్రిశతాబ్దోత్సవము

ఈ జాతీయమహోత్సవమును 1927 ఏప్రిలు 27-వ తేది నుండి మేనెల 3-వ తేది వరకును భక్తిపూర్వకముగ నెఱవేర్చుడు

“కూతురు అనారోగ్యమా! అల్లునిమనస్తాపమా”

కృష్ణయ్యగారు భార్య జానకమ్మసాక్ష్య మొసంగుచు ఆదినారాయణరావును, అతని భార్యను కాసుమ్మను తానెరుంగుదునని చెప్పెను. కామయ్య తల్లి 4 మాసములక్రితము విల్లివాకంవచ్చి యుండెను ఆమెతోబాటు. కామయ్యచెల్లెలుగూడ వచ్చియుండెను. శనివారము సాయంత్రము 5-30 గంటలకు సుబ్బమ్మరాజేశ్వరులు నాయంటికివచ్చి పదినిముసలకు లోపుగ వెడలిపోయిరి. నాయంటికి వచ్చినపుడు తల్లి మాతండ్లు ఇరువురు ఆరోగ్యముగ కన్నట్టిరి. ఆసాయంత్రమునుంచి తిరిగి వారిని చూడలేదు. పిదప కామయ్య వారు కనుపించలేదని చెప్పెను.

క్రాసుపరీక్షలో సాక్షి సుబ్బమ్మ తనయింటికి వచ్చుట కదియే ప్రధమమనియు, కామయ్యకు దేహమనారోగ్యముగ నున్నందున చూచిపోవుటకు వచ్చితినిని సుబ్బమ్మ చెప్పెననియు, ఆదినారాయణకు, అతని భార్యకును తగవులున్న విషయము తనతో సుబ్బమ్మ చెప్పలేదనియు పల్కెను.

మార్వాడి అంగడికి వెంటబోయిన దెసరు?

ఆదినారాయణను మార్వాడియొద్దకు గొంపోయిన కన్నయ్యనాయుడు సాక్ష్యమొసంగుచు కృష్ణయ్యగారు కొన్ని నగలను తెచ్చియిచ్చగ తాను జగన్మఠ్ సాహుకారు అను మార్వాడివద్ద రు 45 లను తీసియిచ్చితిని పల్కెను. డిసెంబరు నెలలో ముక్కోటి ఏకాదశికి ముందుదినము ఆదినారాయణరావు మా ఆఫీసుకువచ్చి గన్నురమ్మనగ నాకు పని ఎక్కువమన్నది, రాజాలనంటిని కృష్ణయ్యగారి వచ్చినపిదప నారాయణరావు కృష్ణయ్యగారి ఇరువురు మార్వాడివద్దకువెళ్లిరి. కాని నేను లేనిది మార్వాడి నగలనివ్వనందున 11-80 గాలల పైగా నేనున్న నారాయణరావు న్ను మార్వాడియొద్దకువెళ్లి డబ్బుఇచ్చి నగలను గైకొంటిమి. నారాయణరావు అప్పుడు వందరూప్యముల నోటును మార్చెను. మార్వాడివద్ద లెక్క నాపేరుతో నుండెను.

క్రాసుపరీక్షయందు సాక్షి ఇట్లుచెప్పెను. “నానగలనే మార్వాడివద్ద కుదువబెట్టితిని. ఇతరుల నగలను నేనెంతకుముందెన్నడు కుదువబెట్టలేదు. కృష్ణయ్యగారు వ్రాసికొని డబ్బు ఇవ్వవలసినదిగ మార్వాడితో నేనుచెప్పితిని. కాని కృష్ణయ్యగారు తనకు తెలియనందున నాన్నే ఎరిగి యన్నయనను నాపేరుల వ్రాసువలసినదిగ కోరిరి. నగ తీసికొనినపుడు ఆదినారాయణ సంతకము గైకొనలేదు. ఆదినారాయణ నగ గైకొనినట్లు అతనివలన నేనూరసీదు గైకొనలేదు. నోటును మార్వాడి అంగడిలో మార్చెను. అచ్చటమార్చినది జ్ఞాపకములేదు.

కుదువగైకొనిన మార్వాడి

జగన్మఠ్ సాహుకారు సాక్ష్యమొసంగుచు కన్నయ్యనాయుడిని రెండుమాడు సంవత్సరములుగ తెలియుననెను. అక్టోబరు 9 వ తేదీ కన్నయ్యనాయుడు నగలను కుదువబెట్టి నట్లు తన పుత్రకమలోని పద్దరు చదవెను. కన్నయ్యనాయుడు నో సహా కృష్ణయ్యగారిగూడ అంగడికి వచ్చెను. డిసెంబరు 14-వ తేదీన రు 45 లు బాకీని, రు 24-0 లు వడ్డీని మొత్తము రు 47-4-0 లను చెల్లించి నగను తీసికొని వెళ్లిరి. అదిగను మొదటిసారి ఉదయము కృష్ణయ్యగారు, 2-వ ముద్రయి వచ్చి నగను అడుగగ కన్నయ్యనాయుడిని కొనిరెండుని తెప్పితిని. తిరిగి కన్నయ్య నాయుడును, 2-వ ముద్రయియున్నవచ్చిరి. కన్నయ్య నాయుడే నాకు డబ్బులిచ్చెను. మారు రూప్యముల నోటు 2-వ ముద్రయివద్ద నుండెను. నన్ను చిల్లర అడుగగ నావద్ద లేదంటిని. మార్చుకొనివచ్చి కన్నయ్యనాయుడే నా బాకీ చెల్లించి నగగైకొనెను.

క్రాసుపరీక్షయందు సాక్షి డబ్బుచెల్లించి నగను తీసికొని వెళ్లినపుడే 2-వ ముద్రయిని మొట్టమొదట చూచితినినియు, 10 సం॥లనుండి తాడివ్యాపారము చేయుచుంటిననియు పల్కెను.

ఇందిరాబాయి

ఇట్లు సాక్ష్యమొసంగెను.

“నేను మైసూరు విశ్వవిద్యాలయముందు పట్టపరీక్షయందు కృతార్థురాలనైతిని. వెంగళూరు వాణివిలాసముందువార్లను చామరాజుపేట ప్రభుత్వ మిడిల్ పాఠశాలయందు ప్రభాతో పాఠ్యాయినిని. చంద్రగతి లేక లక్ష్మమ్మ అను నామె నావద్ద ఒక సంవత్సరము జదివియుండెను. 1926 సం॥ నందు అడయారులో దివ్యజ్ఞానకన్వేషణ చూచుటకై మద్రాసు వచ్చి నై. యం. ఐ. ఏ. యందుంటిని. వెంకటకృష్ణయ్యను నేనెరుంగుదును. ఆదినారాయణను నై. యం. ఐ. ఏ.లో చూచితిని. గత అక్టోబరు మాసమున విల్లివాకంలో వెంకటకృష్ణయ్య ఇంటిలోనుంటిని. ఆదినారాయణ చంద్రమతి వన్న రు 25 లు కోరగ నేను వారికి ఆమొత్తము మణిమూర్తద్వారా పంపితిని. చంద్రమతి గత సంవత్సరము నావద్దకువచ్చి చెవులకమ్మలు కంఠాభరణము కావలెననియు, మహర్షులెవరో ఈనగలను తీసుకొని రావలసినదిగ తన్ను నియమించిననియు తెల్పెను. కొంత బలవంతమువూద నాకొక ఉత్తరమును చూపించెను. “మైసూరులో పుట్టన్న అను వారిని చూడవలెననియు, తనవద్దనగలు లేనందున నగలనివ్వమని” నన్ను మొట్టమొదట కోరెను. పిదప “ఆమెనద్దనుండిన ఉత్తరమువలన మహర్షి నగలనుకోరెనని వింటిని. నేను నగలను ఇవ్వలేదు” ఇట్టి మహర్షులను నమ్ములననియు, ఇందుచే పోలీసువారివలన చిక్కులు ప్రాప్తించుననియు నేను సలహానొసగితిని. నావద్ద అప్పుగైకొనుట కదియే ప్రథమము. త్రిపురసుందరమ్మ అను నామెవద్దగూడ రు 25 లు నట్లు సంభాషణ సందర్భమున చెప్పెను.

2 వ ముద్రయి దివ్యగజ్ఞానసమాజగందు చాలాగొప్పవాడనియు, తానాతని శిష్యురాలనియు, తానుగూడ గొప్పమహర్షుగలదాన నగుచున్నాననియు చంద్రమతి నాతోచెప్పెను. వెంకటకృష్ణయ్య మరణించినట్లు చంద్రమతి నాకు ఉత్తరము వ్రాసెను. “ఆదినారాయణవిషయమై తాను కఠినియున్న అభిప్రాయము లన్నియు మోసము”ని కనుగొనినట్లు చంద్రమతి పిదప వ్రాసెను.

క్రాసుపరీక్ష

లో సాక్షి ఇట్లుచెప్పెను. రు 25 ల అప్పుతప్ప 2 వ ముద్రయి మరెన్నడుగాని అప్పు అడుగలేదు. అచ్చమృగ తన సేక విధముల సాయము జేసెనని వెంకటకృష్ణయ్య తెప్పినట్లు క్రింది కోర్టులో నేను చెప్పితిని.

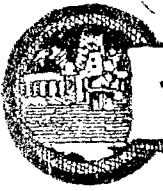
అంతట కోర్టువారు నేటికి విచారణకు ముగించిరి

విరోధీయుని మహమ్మదీయులు కొట్టుట
ఫిల్మ్, ఏప్రిలు 20:— శ్రద్ధానందరొడ్డున తిరుగుచున్న ఒక అయిరోపీయుని మహమ్మదీయులు పైబడికొట్టిరి. అయిరోపీయుడును, మహమ్మదీయు జోకనును మొదట కొంచెము ఘర్షణ పడగా విరోధీయుడు నానిని కొట్టెను. వెంటనే యాతడు పోయి పదిమంది మహమ్మదీయులతో వచ్చి చిరుకన్నురి. మరొక అయిరోపీయుడు వచ్చి స్వతగవునాపి కక్ష చారుల విడదీసెను. (క్రిస్టెను.)

గుంటూరు జిల్లా జాతీయోపసంఘ

సమావేశము

30 వ తేదీన కాంగ్రెసు ఆఫీసున కూడుట
గుంటూరు, ఏప్రిలు 22:— గుంటూరు జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘము ఏప్రిలు 30వ తేదీ మధ్యాహ్నము 8 గంటలకు కాంగ్రెసు ఆఫీసులో ఆంధ్ర రాష్ట్ర సంఘ ప్రతినిధుల సమ్మేళనము సమావేశమగును. సభ్యులందును ఈసభ నా ప్రాతినిధ్యము. రెడ్డి నాదరు మహాపతి శ్రీ ౨౩-వేళముగ, యం. వి. యల్. నరసింహారావుగారు ఆధ్యక్షత వహించును. (క్రిస్టెను.)

మహానామవాక్యము

కార్వరేషన్ మీటింగు:—లోగడ వాయిదా వేయబడిన సమావేశము యీ నెల 23-వ తేదీన 3 గంటలకు రిప్పన్ భవనమునందు జరుపబడునని తెలియపర్చుచున్నారు.

తిరువళ్ళిక్కేణి కృష్ణగానసభ:—పత్నీలా కల్యాణము కళ బిన్న బాయిగారిచే ఈనెల ఆదివారము 24 తేదీన సాయంత్రం 4-15 గంటలనుండి చెప్పబడును.

యస్. సత్యనూర్తిగారి ఇంగ్లాండు ప్రయాణము:—రైల్వేలసహా ననుసరించి ఇంగ్లాండునకు వెళ్లువాడని తెలిచున్నది.

ఎస్టేటుల్యాండు ఆర్టు:—ఎస్టేటుల్యాండుఆర్టు సర రణచిట్టము విచారణసంఘమునందు సభ్యులుగా వెంకటగిరికు మారరాజుగారును టి. యం. కృష్ణస్వామయ్యగారును నియమింపబడిరి.

రాకపోకలు:—యస్. గో. రాగారు (యస్. వి. రైల్వే ఏజెంట్) తిరుచనాపల్లి నుండివచ్చిరి. సర్ టి. వి. జయరాఘవాచారిగారు యస్. శ్రీనివాసయ్యగారు గతిరాత్రి కలకత్తావెళ్లిరి.

యస్. గో. పాలస్వామి అయ్యంగారు గోదావరివెళ్లిరి.

సుగుణవిలాససభ:—పై సభవారీ నెల 24-వ తేదీ ఆదివారం, 8-30 గంటలకు, విశోరియా పబ్లిక్ హాలునందు రావుసాహెబు పి. సుబంధ మొదలియారుగారిచే రచియింపబడిన “ఇద్దరు స్నేహితులు” అను నాటకమును అరవమున ప్రదర్శింతురు.

పార్థసారథిస్వామి ఉత్సవములు

ఈనెల 25 వ తేదీ సోమవారంనాడు తిరువళ్ళిక్కేణి పార్థసారథిస్వామివారికి, మధురైయి జమాదార్ముత్తుపల్లికి ఉత్సవముజరుగును. కొత్తయిద్దముల చేరికవల్ల యీతిడి వ యీపల్లికి ఉత్సవము ప్రారంభముకై మూడుటకు బాగా సాంప్రదించును.

చీచినసభ:—మద్రాసు మహాజనసభవారి యజమాన్యమునను జిల్లాకాంగ్రెసు కమిటీవారి యాజమాన్యమునను శనివారం ఈనెల 23-వ తేదీ 6-30 గంటలకు బహిరంగసభ తిరువళ్ళిక్కేణి చీచినవ్వ జరుపబడును. “ప్రస్తుత రాజకీయ పరిస్థితులను” గురించి మ.-రా.-రా.-శ్రీ. సి. యస్. రంగయ్యరు, యస్. ఏ. గారుపర్యవేక్షింతురు, యస్. సత్యనూర్తిగారిగ్రాసనాధిపత్యము వహింతురు.

మద్రాసు మరణ సంఖ్య:—ఏప్రిల్ 16-వ తేదీలో అంత్యమయ్యే వారమునందు మద్రాసులో వెయ్యింటికి 86.5 చొప్పున మరణించిరి. లోగడవారములో వెయ్యింటికి 88.9 మంది మరణించిరి. అమ్మవారు 9 మందికి తగిలినది. ఒక నికి తగిలి చనిపోయినాడు. కలరాజాద్యము యిద్దటికి తగిలినది. ఒకడు బ్రతికినాడు. ఒకడు చనిపోయినాడు. మలేరియావల్ల 87 గురు చనిపోయిరి. ఇతరజ్వరమువల్ల 15 గురును చనిపోయిరి. క్రిందటి సంవత్సరము యీనెలలోనే మొత్తము వెయ్యింటికి మరణసంఖ్య 41.0 అయియున్నది.

విధవా వివాహకసభ:—పై సభవారి యాజమాన్యమున మార్చి నెలలో 325 విధవావివాహములు జరిగినవి. జనవరి మొదలు మార్చి నెలవరకు జరిగిన వివాహముల సంఖ్య మొత్తం 831. కలంవారి ప్రకారం బ్రాహ్మణులు 189, క్షత్రియులు 91, ఆర్యో 106, అగర్వా 103, కాయస్థ 54, రాజపుత్రులు 67, సిక్కులు 104 ఇతర జాతులవారు 97 గురును అయివున్నారు. రాష్ట్రవారీ ప్రకారం పంజాబులోను పశ్చిమోత్తర ప్రదేశాలలోను 484, రెల్లిలో 20, యునైటెడు ప్రావిన్సులో 283, బెంగాలులో 47 మద్రాసులో 9 రాజపుటనాలో 23 వీహారు ఒరిస్సాలో 15 అయివున్నవి ఇంతివరకు వచ్చిన విరాళములయొక్క మొత్తం 280 రూపాయలు.

సంస్కృతము-దేశభాషలు

దేశభాషలు—సంస్కృతము అను విషయమునుగురించి పండిత సింగరాజు రామలింగశాస్త్రిగారు నిన్న సాయంత్రము దక్షిణఇండియా వైశ్యసంఘాగ్రంథాలయమునందు పర్యవేక్షించుచు, ద్రావిడ, హిందీ భాషలకును సంస్కృతమునకును గల సంబంధం బాంధవ్యముల గురించి ముచ్చటించిరి. వోమా వెంకటస్వామిగు ప్రగారు సభక గ్రాసనాధిపత్యమును వహించిరి. రామలింగశాస్త్రిగారు మొదట మాటలాడుచు, సంస్కృతమితర భాషలకుంటే ప్రాచీనమైనదనువిషయమును కాదనువారు బహు అరుదని నడిపిరి. భారత భాషలన్నియు ఇందుమించు సంస్కృత పదభూయిష్టములై యున్నవి. అవి చాలవరకు సంస్కృతమునందుండి యుద్భవించినవే. ఆంధ్రమునగాని కర్ణాటకమునగాని మతభాషమునగాని ఒకటియెందు పూర్ణాక్షరములు దప్ప పూర్తిగా సంస్కృతపదముల మయమగు పద్యము లనేకములు గలవు. ఒక్కపద్యములందేగాదు వచనములందుగూడ చాలవరకు సంస్కృతపదములే ఉపయోగింపబడుచున్నవి. ఇకహిందీ భాషనుగురించి చెప్పనే అక్కరలేదు. అంతకుంటే సంస్కృత పదములను దేశభాష మరియొకటిలేదు. ఒక్క అరవభాష యందు మాత్రము సంస్కృతపదములు చాల తక్కువ. ఆంధ్రమున అచ్చ తెలుగు రామాయణాదిగ్రంథములు గలవు. ప్రత్యేకముగ సంస్కృత పదముల జేరనియరాదను పట్టుదలతో వ్రాసి నవి. అందుగూడ తద్దనములకు పదముల నేకములు గనుపించుచున్నవి. సంస్కృతముతో సంబంధమునదలకొని తెలుగు సభ్యసిండుట దుస్సాధ్యమునుపని.

అధ్యక్షుడు

అధ్యక్షుడు పిమ్మట మాటలాడుచు యువకులు అందు ముఖ్యముగా వైశ్యయువకులు సంస్కృతభాష నభ్యసించవలసినదని ప్రోత్సహించిరి. భారతదేశభాషలకు సంస్కృతము మూలభాషయనుట కాక్షేపణయుండవలదు. సంస్కృత భాషా సహాయములేకండే అచ్చ తెలుగులో పనిజగునీటి కట్టము. అంతయు గాక అచ్చ తెలుగు గామయము గ్రాయుటకు ప్రారంభించిన మహాకవిగూడ తద్దనపదములను గుప్పించుకొని రచింపలేదు. అరవభాషగూడ సంస్కృత సంబంధము గలదనుటకు, భాషాశాస్త్రజ్ఞులు చాల ఆగ్రహముల గన్నవలెనున్నారు. అధ్యక్షుడు ముగించుచు వైశ్యబాలరంగార కేంద్రపబడిన సంస్కృత పాఠశాలయందు యువకులధికముగజేరి సంస్కృతము నభ్యసించవలసినదని హెచ్చరించిరి.

నెల్లూరుఫిర్కా కాంగ్రెసుసంఘము

రామన్న ఫిర్కా-కాంగ్రెసు సంఘమీటింగులో ఈక్రింది తీర్మానములను సేను వుపపాదించబోవుచున్నాను.

1. మద్రాసు శాసనసభయందు స్వరాజ్యపక్షమువారు మంత్రుల జీతములయందు తటస్థముగనుండి కాంగ్రెసుపట్ల ద్రోహము గావించినందులకు వారివరకును ఈసంఘమువారు ఖండించుచున్నారు. ఇట్టి పరిస్థితులు మరల ఏర్పడనివిధమున జిల్లా, రాష్ట్రీయ, యావద్భారతకాంగ్రెసుసంఘములవారు తగువరకు వుద్బుధులవలయునని కోరుచున్నాడు.
2. బెంగాల్ ఆర్డినెంసు వైదీలను విడుదలచేయు వరకును శాసన నిర్మాణసభయందును, శాసనసభయందునున్న స్వరాజ్యపక్షమువారిని గవర్నరు మొంటు మెంబర్లచేత ఉపపాదించబోయెడి గ్రాంటులను, బిల్లులను, మొదలగునాటిని తిరస్కరింపవలయునని జిల్లా, రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘములవారు యావద్భారత కాంగ్రెసుసంఘమువారికి సిఫార్సుచేయవలయునని ఈసభవారు కోరుచున్నాడు.
3. జైలులోనున్న శ్రీయుత సుభాషచంద్రబోసుగారు తన సోదరునకు వ్రాసిన లేఖలో అవసూచకరములగు వరకులను అంగీకరించుటకును కారాగారమున నుండుట మంచిదని తలచిరి. జబ్బులో నున్నప్పటికిని వారి పట్టుదలకును ధైర్యమునకును వారి దేశభక్తికిని ఈసభవారు శ్రీయుత సుభాషచంద్రబోసుగారిని కొనియాడుచున్నాడు.

కొట్లా ఆదిశేషయ్య.

1926-27 ప్రత్తిపంట తగ్గిపోయెను

కలకత్తా, 21.—ఇండియాలో 1926-27 సం॥ ప్రత్తిపంట మొత్తము 24976000 ఎకరములు 4978000 బేళ్లుయొండెను. 28491000 ఎకరములు 6250000 బేళ్లుయొండెను. నిరుటికన్న యావత్సరము నూటికి 12 ఎకరములు, 20 బేళ్లు తగ్గిపోయెను. (ఆ.ప్రె.)

కైకలూరు తాలూకా నీటికటపు

ఈ సంవత్సరము ఫిబ్రవరి 1 తేదీనుండి కాల్యలు మూయబడినవి. మామూలుగా ప్రతిసంవత్సరము మార్చి నెలాఖరున మూయబడుచుండెడివి. ఆలోపుగా గ్రామములలోని చెరువులన్నింటికి నీళ్లు పెట్టుకొనుచుండెడివారు. అందువలన దాదాపుగా తిరిగి కాల్యలను నీరువచ్చేవరకుంతు అనగా జూన్ 10 తేదీవరకు చెరువులలో నీళ్లు ఉండెడివి. ఈ సంవత్సరము చెరువులు జనవరి నెలాఖరులోపుననే నింపబడుటచేత నిప్పటికే కొన్ని చెరువులు యెండినవి. కొన్ని నీళ్లు ములు లేకపోవుటచేతగా బోలు పసరెక్కినవి. అందువలన గ్రామములలో మనుష్యులు పశువులు పానోనకము లేక చాల యిబ్బందిపడుచున్నారు. ఈ విషయమును శ్రీ జిల్లా కలెక్టరువారు గమనించి కాల్యలను మామూలు జూన్ 1 తేదీనగాక మే 1 తేదీనుండి తెరపించి పానోదకమునిమిత్తము గ్రామములలో నీరు సప్లయచేయించవలయునని కోరుచున్నాను.

(ఒకరైతు)

కైకలూరు తాలూకాబోర్డు

కృష్ణా జిల్లాబోర్డు విభజన సందర్భమున కైకలూరు తాలూకాబోర్డు మెంబర్లు తిరిగి నామినేటు చేయబడుదనియు ఎవరు చేయబడవలయునో తెలుపవలసినదని మంత్రిగారు జిల్లా కలెక్టరువారికి వ్రాసినారనియు, జిల్లాకలెక్టరువారు జాబితాను పంపించినదియు తెలియుచున్నది. 1-10-26 తేదీన మిర్జాపూరు మరాఠావారివలన నామినేటు చేయబడిన 12 గురు సభ్యుల తిరిగి నామినేటు చేయబడుదు రని వచంతిగలదు. ఆంగ్లంనో ప్రజలలో చాలా అసంతృప్తి గలదు. మంత్రిగా ఈ చేయుదురో చూడవలసియున్నది.

(స్వకీయవిలేఖరి)

కపాలాక్షి సమ్మేళనము

జెస్సేరు, ఏప్రిల్ 19:—కపాలాక్షి నదీతీరమున మగురా గ్రామమునందు నదినిపరీక్షింపవచ్చు గ్రామపునరుద్ధరణ కార్యములకై గడంబుకై ఒకసభ సమావేశపరపబడెను. అధ్యక్షుని గంటలకు ఎన్నుకొనబడిన డా॥ పి. సి. రాయగారు రాజాలకుండినందున కె. సి. రాయ చౌదరిగారిని అధ్యక్షుని గెన్నుకొనిరి. నదీతీరమునందలి గ్రామముల పారిశుధ్యాభివృద్ధికై కపాలాక్షి నదీజన్మస్థానము లోతుగ్రత్తివించి కొంత పనిజేయవలసినదని అధికారులనుకోరుదు తీర్మానించిరి. కుల్నా జిల్లాయందు హిందువులకు మహమ్మదీయులకు ఆప్తేతగవులులేనందుకు సంతసము చెలుపుచు కాంగ్రెసు సభ్యులు కొందరు ఉపన్యసించిరి.

ఆంధ్రాయూనివర్సిటీ

ఈక్రిందివా రభ్యర్థులుగా నిశ్చయింపబడిరి. కనుక రాబోవు సిండికేటు ఎన్నికలలో యీక్రిందివారిలో నొకరిని యెన్నుకొనవలసినదని రిజిస్ట్రారుగారు వ్రాయుచున్నారు. కె. కోటిలింగం పంతులుగారు జయంతి రామయ్యపంతులుగారు టి. వి. శేషగిరిరావునాయుడుగారు లక్కరాజు సుబ్బారావుగారు యెకడమిక్ కాన్సిలకు ఒకరినెన్నుకొనవలెను. డబ్లియు బి. ధీరియర్ కిగారు రివరెండు జె. రాయప్రోకుగారు. ఈనెల 28 వ తారీఖున ఓటింగుచేపర్చు వారిచేయబడను అని తెలుపుచున్నారు.

పిల్లలంగు శిశుసంరక్షణాలయము

పిల్లలంగు, ఏప్రిల్ 21:—తేదీ కెర్న శిశుసంరక్షణాలయమున పేర సేడు గవర్నరు విద్యామంత్రి న్యాయమూర్తుల సమక్షమున ఒక సంరక్షణాలయమును కెరుగారి సతి ప్రారంభోత్సవము జరిపెను.

23-4-27 శనివారము

మ॥రా॥రా॥శ్రీ సామి వేంకటాచలం శ్రేష్ఠిగారి యాజమాన్యమున శ్రీక్షత్రియనాటక కంపెనీవారు

ఉపాపరిణయము

నాటకమును గోవిందప్పనాయక వీధియందలి సాందర్యములలో రాత్రి 9 గంటలకు తెలుగున ప్రదర్శింతురు.

24-4-27 ఆదివారము సాయంకాలము 5-30 గంటలకు కనకతార

న్యాయస్థాన వార్తలు

రాయపేట ఎన్నికలదావా

అప్పీలును అంగీకరించుట

హైకోర్టు

గతసంవత్సరము చెన్నై నగరమునంతట ఆంధ్రోళ్లపరచిన రాయపేట ఎన్నికలదావాయందు కమిషనరుగావించిన అప్పీలు ఈడెన్లమున హైకోర్టునందు న్యాయమూర్తులు ఫిలిప్సు రామేశ్వరము, వాలసుగార్లయెదుట విచారణపరచెను.

గత సెప్టెంబరు 30 తేదీన రాయపేట డివిజనునుండి చెన్నై పురి కార్పొరేషనునకు ఎన్నికజరుగునని సెప్టెంబరు 29 తేదీన కమిషనరు గావించిన ప్రకటనము శాస్త్రీయమైనదనియు అందుచే 30 తేదీ ఎన్నికల జరుపకుండ నిషేధించుచు కమిషనరుపై ఉత్తరువుజేయవలసినదనియు గోరుచు ఇర్దురువోట రులు హైకోర్టు డివిజనులనెదునందు పిటిషనుపెట్టిరి. న్యాయమూర్తి శ్రీనివాసఅయ్యంగారా పిటిషనువిచారించి అదే విధముగ ఉత్తరువును గావించిరి. ఆ ఉత్తరువుపై ఈ అప్పీలు గావింపబడెను.

ఈ దినమున విచారణ ప్రారంభమైనపుడు ప్రభుత్వము వారితరపున అడ్వకేటుజనరలు హాజరై, ప్రభుత్వమువారి తరపున, ఉత్తరువుగావించుటకు కార్యదర్శుల కఫికారమొసగుచు ప్రభుత్వమువారు గావించిన నిబంధనలను దాఖలుజేసిరి.

పిటిషనరులతరపున కె. యస్. కృష్ణస్వామి, అయ్యంగారు వాదించుచు 30 తేదీ ఎన్నికలజరుపుటకు ప్రభుత్వమువారుగావించిన ఉత్తరువువ్రాతప్రతిపైన కార్యదర్శి సంతకము లేదనియు, నూపరింపెండెంబు సంతకముమాత్రమే యున్నదనియు అందుచే దానిని ప్రభుత్వమువారి యుత్తరువుగ నంగీకరింప వీలులేదనియు వాదించిరి.

న్యాయ శ్రీనివాసగారు:— ఆయుత్తరువు ఫోర్టునెంటు బార్ని గెజటులో ప్రకటింపబడెను. అటుల ప్రకటింపబడిన వన్నియు సక్రమమైనవేనని పరిగణింపవలసినదని ఎవిడెన్సు ఆఫ్ట విధించుచున్నది. కనుక ఆయుత్తరువు నాక్షేపించుటకు వీలులేదు.

కృష్ణస్వామిఅయ్యంగారు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు ఆయుత్తరువు సక్రమమైనది గాదని తెలుపుటకు కారణముగలదనిరి. “మంత్రివర్గముతో నూడినగవర్నరు” గారి ప్రకటముగా వించిన ట్టాయుత్తరువునగలదు కాని అది నిజమనినట్లుటకా ధారములేదు. అదినమున గవర్నరుగారిొక ప్రాంతమునను, మంత్రిలు మరియొకప్రాంతమున నుండిరి. అట్టితరీ నారు కలసి ఆలోచించుటకు అవకాశము లేదు.

న్యాయ శ్రీనివాసగారు:— తంతివార్తల ద్వారా ఉత్తరువుల గావించియుండవచ్చును.

అట్టి సాక్ష్యములేదని కృష్ణస్వామిఅయ్యంగారు చెల్లిపిరి. పిమ్మట మరికొన్ని ఆక్షేపణలపై ఇరుపక్షములకు వాదనలు జరిగినపిమ్మట న్యాయమూర్తులు ఖర్చులతోసహా అప్పీలునంగీకరించి క్రిందికోర్టు ఉత్తరువును రద్దుచేయుచు తీర్పునం దిట్లు చెల్లిపిరి.

తీర్పు

పిటిషను నంగీకరింపరాదని ప్రతివాదితరపున క్రింది కోర్టులో న్యాయమూర్తి వాదించినన్నిటిని అంగీకరించెను. కాని ఒక్క విషయమున మాత్రము పిటిషనరుల కనుకూలముగ నభిప్రాయపడి ఉత్తరువుగావించెను. 30 తేదీన ఎన్నికలజరుపుటకు నిర్ణయించుచు ప్రభుత్వమువారు గావించిన ఉత్తరువు సక్రమమైనదిగాదని పిటిషనరువారాక్షేపించిరి. ప్రభుత్వమువారిపుతరన కార్యదర్శి యిట్టి యుత్తరువుల గావించుటకు అధికారమొసగు నిబంధనలగలవా అని న్యాయమూర్తి ప్రశ్నించెను. కాని వారులు గాని ప్రతివాదులుగాని, అప్పుడట్టి నిబంధనలను దాఖలుజేయ జాలకపోయిరి. అందుచే కార్యదర్శి గావించిన ప్రకటనము సక్రమమైనదని అభిప్రాయపడి క్రిందికోర్టు న్యాయమూర్తి సెప్టెంబరు 30 తేదీన ఎన్నికలు జరుగకుండ నిషేధించుచు ఉత్తరువు గావించెను. కానిఈ దినమున అడ్వకేటుజనరలు ప్రభుత్వమువారి తరపున హాజరై సదరు నిబంధనల దాఖలుచేసెను. ప్రభుత్వమువారిపేర పోర్టు నెయింటుబార్ని గెజటునందు ప్రకటింపబడు ఉత్తరువు లన్నియు సక్రమముగ ప్రకటింపబడినట్లెంచవలెనని ఎవిడెన్సు ఆఫ్ట నందు విధింపబడెను. కనుక సదరు ఉత్తరువు శాస్త్రీయముగాదని యెంచుటకు వీలులేదు. ఎన్నికలకు మూడుదినములపూర్వము సరియగు నామ సేవను ప్రకటింపవలెనని 6 వనిబంధనయందు

గలదు. ఒకమారు అట్లు ప్రకటించినతరువాత, ఎన్నికల వ్యవహారమునం దెట్టి మార్పును జరుగనియెడల-తిరిగి దానిని ప్రకటింప నవసరములేదు. తుదకు అప్పీలుఅంగీకరింపబడెను ఖర్చులు పిటిషనరులు భరింపవలెను.

ప్రభుత్వమువారి ఆర్థిక విధానము

కృత్రిమపద్ధతులు- తద్ఫలితములు

బొంబాయి, ఏప్రిలు 21:— ఏప్రిలునెల 1 తేదీమొదలు 15 తేదీలొపుగ ఇండియాప్రభుత్వమువారు కలెక్సిజర్వసుండి 5331 లక్షలరూప్యముల తీసికొనిరను వార్త బొంబాయి భారత వర్తకసంఘమువారు ప్రకటించుటచే బొంబాయివర్తక సంఘములందు కొంతసంచలన మేర్పరచినది. రిజర్వుమొత్తములను తీసికొనునప్పుడు ఆవిషయమును ప్రవర్తించుట ఇంతవరకు ఆచారముగనుండెను. కాని ఈపర్యాయము ప్రభుత్వమువారు రహస్యముగ పనిచేయుట వర్తకుల ఆశ్చర్యము కలుగజేసినది. బొంబాయివర్తకసంఘమువారి తంతివార్త ప్రకటించునంతవరకు ఈవిషయము ఎవ్వరికి తెలియదు. ప్రభుత్వమువారి ఆర్థిక విధానముపై అవిశ్వాసము ముందుగా అధికమగుచున్నది. న్యాయముగ ప్రభుత్వమువారు రివర్సు కౌన్సిలరులను అమృతలయునుగాని ఇట్టి కృత్రిమ పద్ధతుల వలంబించుట ఎంతమాత్ర సరికాదని వర్తకులు అభిప్రాయపడుచున్నారు.

18 పెన్సిల రేటు ఫలితములు

అంతేకాక బంగారు 17½ పెన్సిల ధరకు అమ్మక 18 పెన్సిలకు అమ్మట విపరీతము. ఇట్లు చేయుటచే ఎగుమతి వ్యాపారము మరింత క్షీణించగలదు. 18 పెన్సిల రేటును స్థిరపరచుటకు ఇండియాప్రభుత్వమువారు ఇంగ్లండునందు త్వరలో కొంత మొత్తము అప్పుచేయక తప్పదని ఆర్థిక విషయములందు అనుభవముగలవారు నూచించుచున్నారు. అనగా ఋణబాధ వడ్డీ ఖర్చులు అధికమగును. ఈ విషయముట్లుండ వర్తకముక్రమముగ క్షీణించుచున్నదనియు, డబ్బు పుట్టుక కష్టముగనున్నదని వార్తలు అన్ని రాష్ట్రములనుండియు అన్ని రకముల వ్యాపారస్థులనుండియు వచ్చుచున్నవి.

ఇంపీరియలు బ్యాంకి నిలవలు

కడచిన సంవత్సరము బ్యాంక్ మొత్తమునకు 5 వ వంతు నిలవరొక్కము ఇంపీరియలు బ్యాంకిలో నుండెను. అనగా ఇంపీరియలు బ్యాంకివారు అమ్మకొనవలసిన మొత్తము నూరురూప్యములన్న రొక్కపు నిలవ 20 రూప్యములుండెను. ఈసంవత్సరము నూటికి పదకొండురూప్యము మాత్రమే రొక్కపు నిలవ యున్నది. ప్రత్యేకముగ నిలవమొత్తము 18 కోట్లు. అనాంతరము 5 ఖర్చులకై ప్రత్యేకపరచిన నిలవయుండబడిన 2 కోట్లు ఇంపీరియలు బ్యాంకివారి చేతియందున్నను రొక్కపు నిలవ ఇంత తక్కినదగు నుండుట ఆశ్చర్యకరముగ విషయము ఆర్థికపరిశీతలు ఈవిధముగ వివరితముగనున్నవి. స్వరలో చక్కబడుచు నూచనలకూడ కనుపడుట లేదు. (ఫీ. చెస్)

ప్రకటన

దేజవాడ కావరస్థుడు వెదురుపర్తి గౌరీశం గారి కొమారుడు వెంకటరత్నం యందుమూలముగా ఎల్లగతు చెలియచేయు నదేమనగా- నేను సంపాదించి నాహక్కుభక్తములలో నున్న స్థిరచరాస్తులు యావత్తు నేను స్వాస్థ్యముగా సంపాదించినవి గాని నాప్రత్యాత్మ మేమియు లేదు. సదరు స్థిరచరాస్తులలో ఏదయినను గాని అన్నియు గాని నేను రిజర్వు నూలముగా దాఖలు పరచిననే గాని తీసియెడల ఎవ్వరికి ఏ విధముయిన హక్కు-బాధ్యతలు లేవు కాబట్టి నాకొమాళ్లు గాని తదితరులు గాని ఎవ్వరయినను ఎవరికయినను ఏవిధముయిన విక్రయరిజర్వు దస్తావేజులు ప్రామిసరీకోట్లు పుత్తరములు, పద్దులు, తాకట్టు దస్తావేజులు వ్విగెరాలు వ్రాసి ధనము తీసుకొనిన అట్టివి, నన్ను గాని, నాస్థిరచరాస్తులను గాని, ఏవిధమునను బాధించనేర వని తెలియచేయడమయినది ఇదివరలో 1917 సంవత్సరములో ఆంధ్రప్రదేశ్ మూలమునను కరపత్రముల నూలమునను ఎల్లరకు తెలియచేయడమయినది

ఇట్లు

వెదురుపర్తి వెంకటరత్నం.

మైసూరు రైల్వేవీజంట్లు

మైసూరు ఏప్రిలు 21:— బా. బ. అబ్దుల్ అజీజ్ ఖానుగారిని మైసూరు రైల్వేల ఏజంటుగను, మైసూరు ప్రభుత్వమునకు రైల్వేకార్యదర్శిగను ఎల్లగునారి స్థానే పర్యాయముగా నియమించిరి. (ఆ. చె.)

ఉత్తరహిందూస్థానపు విమానవయనము

లాహారు, ఏప్రిలు 21 -ఈ మధ్య మాతువిమానముపై కరాచివచ్చిన లీటిగారు రానిగ్నింకికి బహు సందేహము. ఉత్తరహిందూ స్థానమునందు పిహారునుండి క్రినగరుమీదుగ కలకత్తాకు విలాపార్థము విమానయాత్ర ప్రారంభించుటకు ప్రధమప్రయత్నముగ యిప్పుడుబయలుదేరిరి.

కరాచి పొగ్గుట్టునుగారు విడిహంటు ఫిల్టర్స్ పుట్టయినా విమానముపైపంపి కొన్ని చారిత్రాములు తయారుచేసి ఇకనుండు విమానములపై కొన్ని గ్లబులను సర్వేక్షయిటకు బూతుకొందురు. వాటికి తగిన యంత్రములు తెప్పించుచున్నారు.

సుబాసుచంద్రబోసుగారు

రంగూను, ఏప్రిలు 22 :— సతీకు చంద్రబోసుగారు, సుబాసు చంద్రబోసుగారి అన్న, కేసుదయము కలకత్తానుండి వచ్చి వెంటనే ఇన్స్పెను జయిలను బోయి తిమ్మని జూచిరి. (ఆ. చె.)

తిరుమల, తిరుపతి వగైరా

దేవస్థానములు, తిరుపతి

నోటీసు

1927 సం॥ ఫిబ్రవరి, మార్చి నెలలలో హుండ్డి లో వసూలు కాబడిన బంగారు, వెండి మొదలగు వస్తువులు దేవస్థానము ఖజానా కచ్చేరివద్ద తేది 28-4-27 వరకు 12 గంటలకు వేలము వేయిబడునని యిందుమూలమున అందరికి తెలుపడమొనది. వేలము పాడనెంచినవారు వేలముపాడు సర్వతను సంపాదించుటకుగారు 100-లను డిపాజిటు చేయవలెను. వేలమునందు పాలు నిలిచినవారు ప్రతిలాటు యొక్క పైకమును వేలము స్థిరమైన నెలదినములలోపల పూర్తిగా కట్టవలెను. అట్లు పైకము చెల్లించినవస్తువుల గొనిపోనియెడల అనానుతుక్రింద మరొకనెల వరకు దేవస్థానము స్వాధీనముననే యుండును. ఈ కాలమునకు లాటి 1-కి దినమునకు రు 2/- వంతున బాడుగ వసూలు చేయబడును. తర్వాత సదరు లాట్లు డిఫాల్టరు జవాబుదారిమీదనే తిరిగి వేలము వేయబడును. ఇందలిసప్తములు క్రమముగా ఏమైన గలిగినయెడల డిఫాల్టరు వద్దనుండి వసూలుచేయబడును.

1. బంగారు 30 తుం॥ ఒకమారు 1750 తులములు
2. ,, నాణెములు ఒకలాటుగా 7 విధములు
3. వెండి 1000 తుం॥ ఒకమారు 11,000 తులము
4. ,, నాణెములు ఒకలాటు 2 విధము
5. హాల్లిఖాలు (హైదరాబాదురూపాయ) 5660 రూపా.
6. అరిగిన వెండిరూపాయలు 2130 ,,
7. రాగి 1765 శేర్లు
8. రాగి మొదలగు పాత్రలు 16 శేర్లు

శ్రీ మహాంతు ప్రయాగదాసుజీవారు.

విచారణకర్తలవారు.

రోమహరి

డబ్బీ 1-కి రు 0-8-0; వి. పి. సహా 0-13-0
ఈ భస్మమును నీటితో కలిపి పట్టించిన, రోమములు రెండు నిమిషములలో మొదలుంటు రాలిపోవును. దీనివలన చర్మము నలుపెక్కుదు, మంటయుండదు. రోమములు రాలిపోవును. అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి - మదరాసు.

సామాన్యనియోజకవర్గము

శ్రీశ్రీశ్రీ

ప్రత్యేక సాంఘిక నియోజకవర్గముల వలన గలుగు మేల్కొన్నాడు కీడక్కువయని, వాని సనుభవించువారే చాటుచున్నారు. సిక్కు ప్రముఖులు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమువలన దేశమునకు నష్టము గలదనియు, అంతఃకలహములకిది మూలకారణమనియు తాము దేశలాభముకొరకు స్వార్థమును త్యజించెదమనియు చాటుచున్నారు. కా॥ ది. బ. ఆరోగ్య స్వామి మొదలిగారు మున్నగు దేశీయ క్రైస్తవులు ప్రత్యేక నియోజకవర్గములవలన, స్వసంఘసాభాగ్యమునకు హాని గలిగెననియు, ఇట్టి ఏర్పాటును తొలగించుట మేలనియు చాటుచున్నారు. డిల్లీలో గూడిన మహమ్మదీయ నాయకులు సయితము, సామాన్యనియోజకవర్గములనే కోరినటుల యిటీవలి వార్తలు సూచించెను. కాని యీవార్త సరిగలేదనియు, సామాన్యనియోజకవర్గముల కనుకూలముగ నొకతీర్మానమును ప్రతికూలముగ నొకతీర్మానమును ఆసభయందే గావించినటుల, భారత శాసనసభ్యులగు అబ్దుల్ లతీఫ్ ఖాన్ గారు తెలుపుచున్నారు. వీరికి సామాన్యనియోజకవర్గములనిన నిష్టము లేదు. డిల్లీ సూచనల గూర్చిన సత్యమెద్దియో, మహమ్మదీయ ప్రముఖులు సామాన్యనియోజకవర్గములను మహమ్మదీయ నాయకులచేతనే, ఒక తీర్మానమును మరియొక తీర్మానము భంగపరచునేమో, తత్సమావేశ నిర్వాహకులు వెంటనే ప్రచురించుట మేలు. లేనియెడల నిజము తెలియక ఆననసర వివాదములు పెరిగి పరిస్థితులను మరింత విషమము గావింపవచ్చును. నిజమేదయినను, మహమ్మదీయనాయకులలో కొందరకు ప్రత్యేకనియోజకవర్గములనిన ప్రాణము విసువెత్తిన దనియు సామాన్యనియోజకవర్గములే తమకు లాభకరమని వారు గ్రహించిననియు ననుటకు సందియము లేదు.

నేను గాకబోయినను రేపైనను మహమ్మదీయ ప్రాయము మార్పు తెండక మానదు. ఇండియా ప్రభుత్వకార్యనిర్వాహకసభ్యులగు సర్ మహమ్మదు హబీబుల్లాగారు కలకత్తాలో నొకవిందు సందర్భమున బ్రసంగించుచు సామాన్యనియోజకవర్గములవలన మహమ్మదీయులకు లాభమే గలుగునని సూచించిరి. వీరు మహమ్మదీయనియోజకవర్గమునుండి గాక సామాన్య నియోజకవర్గమునుండియే ఎన్నుకొనబడిరి. వీరికి పోటీగ ముస్లిము బ్రాహ్మణులును, ఇరువురు బ్రాహ్మణేతరులును ఒక యూరపియనుడును నిలిచిరి. ఓటర్లలో పలువురు హిందువులయినను మహమ్మదీయులగు వీరినే ఎన్నుకొనిరి. రాజ్యాంగసంస్కరణములు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమును దెచ్చి పెట్టినందువలన, అంతఃకల

హములు పెరిగెనుగాని, దేశభ్యుదయమున కినుమంతయు తోడ్పడలేదు. ప్రత్యేక నియోజక వర్గములవలన జాత్యభిమానము దప్ప, గుణగుణవిచక్షణ కవకాశ ముండదు. సామాన్యనియోజకవర్గములం దటుగాక, దేశసేవకులను సమర్థులను మాత్రమే ఎన్నుకొనుటకు వీలుగలుగును. పార్సీలకు ప్రత్యేకనియోజకవర్గము లేకున్నను, బాంబాయిలో సామాన్యనియోజకవర్గము పార్సీప్రముఖులను ప్రతినిధులుగ నెన్నుకొనుటకు వీలయ్యెను. చెన్నపురి మున్నగునలలో ముస్లింపలు ఎన్నికలలో హిందూవోటర్లు మహమ్మదీయుల నెన్నుకొనిననిదర్శనములు గలవు. ఇట్టి ఏర్పాటువలన, అన్ని సంఘములమధ్యను కలసికట్టుతనము పెరుగును. జాతీయభావము బలపడును. ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమునిలిచియుండుకొలదియు చీలిక లేర్పడి ఒకరితోమఱు నింకొకరు అరయుటకు కుతూహల ముండదు. రాజ్యాంగసంస్కరణములవలన, దేశమునందు అంతటినీ కలహములు పెరుగుట కిదియే ముఖ్యకారణమయ్యెను. అందుచే ప్రజలనే కులు, సామాన్యనియోజకవర్గములను వాంఛించుచున్నారు. ఈవిషయమై అంగీకారము గుదురుటకు ఎట్టికృషి జరిపినను, అధికము గానేరదు.

శివాజీత్రిశతాబ్ది వార్షికోత్సవము.

శివాజీమహోత్సవములు యీ నెల 27 వ తేదియందు ప్రారంభమై, మే నెల 3 వ తేదివరకును వారమురోజులు జరుగలవు. వారమురోజులు జరుపలేని వారు శివాజీ జన్మ దిన మగు మే నెల 3 వ తేది నాడయినను జరిపిచరితార్థులగుట ధర్మము. శివాజీ మహారాజు జన్మించి మూడు శతాబ్దములు గడచుచున్నవి. శివాజీ యుత్సవములను జరుపుచో హిందువులకును మహమ్మదీయులకును మధ్య మనఃస్పర్ధలేర్పడునని భయపడువారు తేకపోలేదు. కాని అట్టి భయమున కవకాశము లేదు. చెన్నపురిలో జరిగెడి ఉత్సవములలో అన్ని సంఘములవారును పాల్గొనుచున్నారు. ఇతరచోట్లల గూడ ఎల్లరథోడ్డులు కైకొనుట యవసరము. శివాజీమహారాజు దేశస్వాతంత్ర్యమును కాపాడుటకై యావచ్చుకొని వినియోగించెను. అందుచే ఆమహామహుడు దేశవీరుడుగాని కేవల హిందూనాయకుడు మాత్రమే గాడనుట సత్యము. ఏ దేశముతనవీరులను శౌరవింజాలదో, ఆ దేశము పైకి తలయెత్తజాలదు. శివాజీ మహారాజును స్మరించుటవలన, హిందూ దేశము తన ప్రాచీనాన్నత్యము నొకమారు స్మరించుకొని, స్వాతంత్ర్య సిద్ధికై మరింత యుత్సాహముతో కృషిసలుప వీలుగును. శివాజీ మహారాజుగారు, ఇప్పటి ఇంపీరియలిస్టుల బోలరు. వీరు స్వరక్షణార్థమే పాటుబడిరిగాని, అన్యులను హింసించుటకుగాదు. తమగురువగు రామదాసుగారి యుపదేశముల ననుసరించుటకు శివాజీ తలపెట్టి, న్యాయముగ పరిపాలించెను. దైవభక్తియు దేశభక్తియువారిని ప్రేరేపించి యుండెను. శివాజీ మహారాజుగారి శౌర్యధైర్య ప్రతాపములు, ప్రపంచమునందెన్నుపసిద్ధవీరుని సాహసమునకును తీసిపోవు. హిందూ దేశ మెన్నడును వీరరహితము గా లేదనిమాపుటకు, శివాజీ మహారాజు చారిత్రమే ప్రబలనిదర్శనము. ఇట్టిమహానుభావుని స్మరణదినోత్సవములు దేశమందంతటను జయప్రదముగ నెరవే

రి, జాతీయసంయోగమునకు తోడ్పడు నని నమ్మదము.

సాంఘిక కలహములు: ప్రభుత్వధర్మము

సాంఘికకలహములను సమయ జేయుటకు, ప్రభుత్వమువారు యావచ్చుకొని వినియోగించుట యవసరమని, బిపిన్ చంద్రపాలుగారు చేసిన హెచ్చరిక చాల ముఖ్యమయినది. ఉపేక్షవలన ప్రభుత్వమునకే ఎక్కుడు నష్టము గలుగును. మూడవపక్షముగ నుండి తమకేమియు నంటనటుల జూచుటవలన, ప్రభుత్వమువారు తమధర్మమును విడనాడినవారగుదురు. భారతీయులలో నంతఃకలహములు గల పనియు, అవినయమువరకు వారికి స్వపరిపాలన మీయవీలులేదనియు, ఇండియామృతిగారు చెప్పవచ్చును. కాని, యీవాదమును ప్రజలు విశ్వసించజాలరు. ఏలనన ప్రస్తుతకలహములకు, ప్రజాప్రముఖులు బాధ్యులు గారు. స్వపరిపాలనా బాధ్యతను వారువహించుట లేదు. పరిపాలనము బడసినపిమ్మట, ప్రజలపై బాధ్యతను మోపవచ్చును. ఇప్పుడు బాధ్యతయంతయు ప్రభుత్వముపై ననే నిలిచియుండుటచే, కలహములు పెరుగకుండ వారే కాపాడవలయును. బ్రిటీషు పరిపాలనము ప్రారంభమై యింతకాలమయినను, మతకలహములింకను నిలచియుండుట పరిపాలనకు కళంకదాయకము. దీనివలన ప్రజలస్వపరిపాలనార్హతకు లోపము వాటిల్లు ననుట హేతుబద్ధముగానేరదు. స్వపరిపాలన మిచ్చిన పిమ్మట అంతఃకలహములు వాయుత్పట అవిచేతగ్గిపోగలవు. ప్రస్తుతకలహములు సత్వర స్వరాజ్యవశ్యకతను చాటుచున్నవేగాని, తద్వ్యతిరేకము గాదు. ఇంతియ గాక ప్రస్తుతపరిపాలనావిధానము ప్రజల మధ్య గల విభేదములను రాను రాను పెంచుచున్నది గాని తగ్గించుటలేదు. ఆకారణముచేతనే సాంఘిక కలహములు ప్రభుత్వప్రతిష్ఠను తగ్గించు ననియు, ఆపిమ్మట లా అర్జరులను రక్షించుట మిగుల కష్టమనియు, పాలుగారు తేటపరచిరి. అందుచే బ్రిటీషువారు ప్రజలకు స్వపరిపాలన మొనగి, అంతఃకలహములు తగ్గుటకు తోడ్పడవలయును. లేనియెడల ప్రజలు స్వాతంత్ర్యము ననుభవింప నర్హులుగారని ప్రతిపక్షులు కొంత కాలము వెక్కిరింపవచ్చునుగాని, ఆపిమ్మట తమకే ఎక్కువనష్టము గలుగునని గ్రహింపక మానరు. వివిధసంఘములును పోరాడుకొనుచున్నపుడు, శాంత్యభివృద్ధి లేటల సాధ్యమగును? ప్రజాప్రముఖులు చేసెడి సఖ్యప్రయత్నములకు, ప్రభుత్వమువారు మనఃస్ఫూర్తిగ తోడ్పడుచో, వారికే ఎక్కుడులాభముండును. అంతఃకలహములు ప్రజాక్షేమమునకు మాత్రమే భంగకరమని ఎంచుట వారబాటు.

రోగనివారణము

ఆంధ్ర ఆయుర్వేదాపధాలయమువారు ఆంగ్లాభాషలో బ్రచురించిన “రోగనివారణ” నును పుస్తకము ఉపయుక్తమగు సూచనల ననేకముల గావించినది. ఇవియన్నియు ఆయుర్వేదశాస్త్రబద్ధములగుటచే ప్రాచీనులు ఆరోగ్యమును కాపాడుకొనినవిధమును సంస్కృతభాష నెరుగనివారు గ్రహింపగలుగుదురు. ఇం దొసగబడినసలహాలు సులభాచరణయోగ్యములు గాని వేరుగావు. రోగచికిత్సకన్న ను రోగనివారణము ముఖ్యము. ఆరోగ్యమును కాపాడుకొనినగాని పురుషార్థములను బడయుటకు

మానవులకు సాధ్యపడదు. బ్రాహ్మముహూర్తమున లేచుట ముఖ్యము. పిమ్మట కాలకృత్యముల దీర్చి కొని స్నానము జేయవలయును. ఉత్తికాయారవై చిన వస్త్రములను ధరింపవలయును. వ్యాయామా వశ్యకతను ఆయుర్వేదము బోధించుచున్నది. కేవల బాహ్య శుచితో నిది సంతృప్తి జెందలేదు. రోగములకు మూలకారణములగు కామ క్రోధ లోభ,మోహ మదమాత్సర్యములను జయించి, ఇంద్రియనిగ్రహము నలవడ జేసికొనవలయు నని, ప్రాచీనవిధానము విధించెను. రాగాదులు గూడ రోగములుగనే పరిగణింపబడెను. సద్వర్తన చెయ్యక ముఖ్యవశ్యకతను వైద్యగ్రంథములు నిరూపించెను. సాత్వికాహారములను విధించి, రాజసిక తామసికాహారములను నిషేధించెను. పరిశుభ్ర మగు వీటిని త్రాగ గోరెను. మలినముగాని వర్షపునీరు పరిశుభ్రమని సూచించెను. త్రాగుడు మున్నగు దుర్వ్యసనములను నిషేధించెను. హితం మితం అను పదములు చరకాచార్యుని ప్రధాన సూత్రములు. ఆంధ్రఆయుర్వేదపు షాస్త్రోపేతారు ప్రచురించిన యీఆంగ్లపుస్తకము, ఆయుర్వేదగ్రంథములను పఠించుటకును, అవి విధించిన నియమముల పనుపరించుటకును, ఇక్కాలపు వారిని ప్రోద్బల పడుచుగాక!

జపాను

ఆర్థికదుస్థితిపెక్కు దేశములలో ప్రభుత్వమునందు మార్పుగలుగుటకు గారణ మగుచున్నది. ప్రాన్సులో కొంతకాలముక్రిందట ఎట్టి మంత్రివర్గములు మారె నో, తెలుపనక్కరలేదు. జపానులోగూడ ఆర్థికస్థితి దుర్బలముగనున్నటుల గనుపించును.తివానీబ్యాంకు తోబాటు మరికొన్ని బ్యాంకులు గూడ మూసివేయ బడినటుల తెలియుచున్నది. జపానుబ్యాంకుగూడ ఊగులాడు చున్నటుల, నేటివార్తలు తెలుపు చున్నవి. బ్యాంకువారిచ్చిన అడ్వాన్సులు నూరుకోట్ల ఎన్నుల దాటెనట. ఇందులో కొత్త మొత్తమునకు పెక్కురిటీ లేదట. జపాన్ బ్యాంకులను తీసికొనుటకు బ్యాంకులయొద్ద ప్రజలు వేచియున్నారు. ఇట్టి స్థితిలో, ప్రభుత్వమువారు అసాధారణచర్యల దీసికొన వచ్చునని యూహించుచున్నారు. పరిపాలనావ్యయ మధిక మగుటచేత ఆర్థికదుస్థితి ప్రబలుచున్నదని ఎంచవచ్చును. తమగొప్పతనమును నిలుపుకొనుటకు ఒకజాతి యింకొకజాతితో యుద్ధపరికరముల విషయమై పోటీపడుచున్నది. చీనాలో జపాను తన ప్రతిష్ఠను నిలుపుకొననందుకు నూతన మంత్రిగారు కోపపడుచున్నారు. కాకటనులో జరిగిన పసిఫిక్ లేబరు సమావేశమునకు వెడలుచున్న జపాను ప్రతినిధులకు వెనుకటిమంత్రిగారి రంగీకార మొసగినను నూతనమంత్రివర్గము విముఖత జూపెను. అట్టి ప్రతినిధులను వీరు అరెస్టుజేసిరి. తన కామంత్రివర్గమువారు, ఇంపీరియల్ పద్ధతుల సధికముగ నవలంబించెదరని యూహింపవచ్చును.

హార్ని మెనుగారి నవమానసరచుట

యూరపియనులయినను హిందూదేశమును ప్రేమించి, భారతీయులకొరకై పాటు బడు వారు హాదర యూరపియనుల దూషణకు గురి యగుచుండుదురు. హార్ని మెనుగారు కల్గి కోట రయిలు నెక్క

గనే, ఐ. యం. యస్ ఉద్యోగులొకరు హార్ని మెనుగారి నెగతాళిజేయ మొదలిడిరట. వీరితోబాటు, వీరిసామాను నందించుచున్న వాలంటీరును గూడ నిందింపసాగిరట. అంతట, హార్ని మెనుగారు జోక్యము కలుగజేసికొని, తిన్నగ ప్రవర్తింపలేనియెడల బండినుంచి లేచిపోవలయునని గట్టిగ చెప్పగ, అంతటితో నాయుద్యోగి హానము దాల్చెనట. హార్ని మెనుగారు బండిదిగి మరియొక బండిలోకి బోయిన పిమ్మట, మహాత్ములు వివస్త్రిలుగ నుండవలసి యుండ, హార్ని మెనుగారు వస్త్రముల నేలధరించిరని, ఆయుద్యోగి మరియొకరి నడిగిరట. ఇట్టి యవమానపు వాక్యములు హార్ని మెనుగారికి కెట్టి కళంక మాపాదించకున్నను, హిందూదేశము నభిమానించెడి యూరపియనులు సయితము తద్దోషమువలన నిట్టి యవమానములను భరింప వలసినవారగుచున్నారని గ్రహింపవలయును.

రాటము: మైసూరు

గాంధీమహాత్ముడు నందికొండలకు ఆరోగ్యము నిమిత్తమై వెడలినను, అప్పుడే తనసందేశమును వ్యాపింపజేయుచున్నాడు. మైసూరు విద్యాశాఖాధికారి మహాత్ముని సందర్శించి, పాఠశాలలలో రాటమును నేర్పుటవలన ప్రయోజన మేమిగలదని ప్రశ్నింపగ, మహాత్ముడు అందలి ప్రయోజనమును తేటపరచెను. సంస్థానపాఠశాల లన్నిటిలో రాటమును నేర్పుటకు ఏర్పాటుజేసెదనని, విద్యాశాఖాధికారి వాగ్దానము జేసెను. సంస్థానమువారు తలపెట్టుచో, నిక్కార్సము నతిసులభముగ కొనసాగింపగలరు. మహాత్ముడు వ్యాధిగ్రస్తమై యుంటచే, వారియారోగ్యము కుదుట పడవలె ననిన, ప్రజలు కద్దరు నిర్మాణమున కధికముగ తోడ్పడుట యవసరము. అప్పుడు వారికి మనస్సంతృప్తి గలుగును. మహాత్ముడు పర్యటనము సలుపనందుచే కలిగెడి కొరంతిను, ప్రజ లీవిధమున బాపెదరని నమ్మెదము.

ప్రాధెనరు ఇంద్రగారి దయారసము

ప్రాధెనరు ఇంద్రగారు, శ్రద్ధానందుని కుమారులు. శ్రద్ధానందుని వదించిన అద్దెల్ రషీదుపై న్యా యాధిపతి ఉరిశిక్షను విధించెను. తమగాణము హిందువులకు వైజ మగుటచే, ఉరిశిక్ష లేకుండు జేయ గోరవలెనని ఇంద్రగారికి సకల త్యాగాగారు సలహానిచ్చిరి. అందుకు ఇంద్రగారు సమ్మతించిరి. ప్రభుత్వమువారి మేచేసెదరో తెలియదు. ఇంద్రగారు సగసాధించుతలంపును జూరక శత్రువుపట్ల దయజూపగోరుట, వారి సరళస్వభావమును, హిందూమతధర్మాభిమానమును గనుబటాచుచున్నవి. ఇందుకై ఇంద్రగారిని తొలగనాడుట అవివేకము. వీరి చర్యవలన హిందువులకును మహాత్ములకును మధ్య బెరిగియున్న తీవ్రవైషమ్యము తగ్గుట సహజము. ఇంద్రగారి చర్య “నీశత్రువును ప్రేమింపు” మనువచనమును సార్థకపరచుచున్నది.

రాయల్ కమిషను: స్వదేశ సంస్థానములు

రాబోపు రాయల్ కమిషనుకు స్వదేశ సంస్థానముల సమస్యను దెలుపు నిమిత్తము సర్ మడ్డిమెను, బ్లాకెట్టు, యస్. ఆర్. దాసుగార్లు

గలసి, సంస్థానాధీశనభావప్రతినిధులతో యోచించెదరని, స్టేట్సుమెను పత్రికా విలేఖకుడు దెలుపుచున్నాడు. కేవల సంస్థానాధీశులతో యోచించి ప్రయోజనముండదు. సంస్థానప్రజలతోగూడ నీ విషయమై యోచింపవలయును. ఇంతియగాక బ్రిటీషు ఇండియా ప్రజలకుగూడ భావిపరిణామము విషయమై ఆతురము గలదు. వీరితో యోచింపకుండ సూచించెడి మార్పులు నిరర్థకములు. రాజ్యాంగ విధానమునంతను సమగ్రముగ విచారింపవలయును. ఇందుకు ప్రభుత్వమువారు శాసనసభలయభిప్రాయములను కనుగొనుట యవసరము. అటు గాని యెడల మరియొకమారు నిరుపయోగమగు సంస్కరణములు దేశమునకు ప్రాప్తించుట తథ్యము.

ఇంకను సర్టిఫైకెట్టులే

అన్యాయప్రభుత్వమువారు పదునైదువేల రూపాయల గ్రాంటును సర్టిఫై జేసిరట. పన్నుల వసూలు నిమిత్తము కమిషను నేర్పరుచుటకు గ్రాంటును గోరగ, శాసనసభవారు దీనిని నిరాకరించిరి. గవర్నరుగారిపుడు దీనిని పునరుద్ధరించుచున్నారు. రాయల్ కమిషనును నియమింపక పూర్వము, శాసనసభలకు బుద్ధి గలపుటకు కాబోలు, పాలకులిట్టి చర్య నవలంబించుచున్నారు! కోశాధికారము ప్రజలకు లభింపనంతవరకు సంస్కరణములలో నెట్టిమార్పుల గావించినను బ్రయోజనముండదు. శాసనసభలకు ప్రభుత్వమువారు బాధ్యత వహించుట కిది ముఖ్యమగు నిబంధనయని ఎంచవలయును.

రషీదు కుట్ర దారులచేతిలోని కీలుబొమ్మ

ఇంద్రగారి సమాధానము
 ఢిల్లీ, ఏప్రిలు 21:—పండిత ఇంద్రగారు శ్రీ కే॥ స్వామి శ్రద్ధానందుగారి పుత్రులు తమ సక్లత్యాగానికిచ్చిన తంతిరూర్చి పలువురు హిందువులు తన్ను అపార్థముగావించిరని తెలిసి ఈదిగువరీతిని అస్సోషియే టెడు ప్రెస్సువారికి తెలియజేసెను. ప్రభుత్వమువారిని రషీదునువిమంసలపినదిగ నీవుగోరుటకు నీకు ప్రత్యేకవాక్యేమిగలవని నన్ను పలువురు నిందించుచున్నారు వారి సవాల్లంగీకరింతును. నాకు శ్రద్ధానందునిపై ప్రత్యేకవాక్యేమియులేదు. నాకును ప్రతిహింసచూపునయిన న్న వాక్యేగలదు. రషీదు కిత్తు పూర్తిగతీసివేయమనిగోరను. శిక్షతీర్చింపమనిగోరుదును. ఏలనన ఆతడు జెయిలునుందుండి బానిసుండుడుబుటు అనకాశముండును. రషీదు కుట్రదారులచేతిలో కీలుబొమ్మ కుట్రదారులందరు ముఖముగానేయున్నారు.
 4 కేంద్రముండి మిలిటేరీమును వెంచినది పలువురు పేరెన్నికగాంచిన పెద్దతే తుమకు ఆర్యసమాజములపైబడిరి. ఆ అమాయకతము స్వామివారి హత్యకు కారణము. కొందరువ్యక్తులు స్వామివారియందు చాలఅయిష్టమును చూపుచు ఆయనను రంగము నుండి తొలగింప గూచిరను విషయ మందరకును తెలిసినదే. బహిరంగముగ భయ పెట్టుటకు ఆకాశరావున్న యుత్తరములు తరుచయ్యెను. శుద్ధిసంఘబునోద్యమ ప్రచారముచేసిన ప్రాణము లతీయుదుమని తెలిపిరి. కుట్రదారుల శిక్షించినగాని భారతదేశమందలి జీవితము అపాయకరము గాకమానదు. కావుననే వైస్రాయిగి నేను నిజమునుకుట్రదారుల శిక్షింపమనిగోరుచున్నాను.
 (ఆ. ప్రె.)

సంస్థానాధీశులసభ

జరుగనున్న సంస్థానాధీశులసభకు బికనీరు, పాటిహాలా, ఆల్వారా, కాష్మీరు, నవనగరు మహారాజులు భూపాలు నవాబుకచ్చి మహారాజాగారును వచ్చెదరని తెలియొచ్చున్నది. పాటిహాలగారి విషయముతప్ప యెవరివిషయము యింకను నిశ్చయముకాలేదు.

చీనా కల్లోలము

కోమింటాంగు నడుమువారు న్యాయకింగుపై కేసుట

కెయి. పే. కు. గా. కే. పై ఎఫ్. డి.

రుగ్బీ, ఏప్రిల్ 20:—చీనా జాతీయ ప్రభుత్వము హ్యోంగ్ లోలోనున్న తమరాజధానిలోను, చింగ్ కేషేకుగారిలోను సంబంధమును నడుపుకొనుటచే చీనాలో కొంతకాలము కల్లోల మెక్కువగుటకు అనుకూలించుచున్నది. చాంగ్ కేషేకుగారి అనుచరులు హ్యోంగ్ లో క్యాంబులనేగాక చక్షిఇప్రదేశము లందు హెక్టార్లలో అధికారమును నెలాయించుచున్నారని తెలియుచున్నది. హ్యోంగ్ ప్రభుత్వమువారు హ్యోంగ్ చాంగ్ గాని విజయంతో అధికారమును నెలాయించుచున్నారు. న్యాయకింగు ప్రభుత్వమును క్రొత్తగ నేర్పాటు చేయుటచే చియంగ్ కే యివేషగారిని తీసివేసి హెంగ్ గుంగ్ గారిని నియమించిరి. న్యాయకింగు ప్రభుత్వమువారు హ్యోంగ్ పైకి పోవుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు.

చీనా జాతీయయుద్ధమునుగూర్చి కమ్యూనిస్టు ప్రమేయములేకుండ జేయుటకు చియంగ్ కేషేకుగారు సంకల్పించుకొనిరి. కోమింటాంగు ఆదేశాధికములమీదనే యుద్ధమును నంతను నడిపించుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. న్యాయకింగ్ కేషేకు గారుండుటచే పరిస్థితులు అభివృద్ధి గాల్గెను. విదేశీయులపరిస్థితులు అక్కడయున్నవి. ఉపద్రవము తగ్గలేదు. అచటనున్న విదేశీయులందరూ హ్యోంగ్ పేటకు లేచిపోవుచున్నారు. వారి ఇండ్లను నాచుకొనుచున్నారు.

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

చీనాకు వాపుటకు మరికొంత వైద్యము సవుధాప్త లో ఓడెక్కినను. వైమానికదళము వైద్యచికిత్స పరివారము చున్నగునది బదులుదలెను. వైమానికదళము దగ్గర మట్టడించు పరికరములు లేవు. ముందు వెనుకలు జాగ్రత్తగా జూచుకొని కావలిగాయుటకే వినియోగించబడెదరు. క్రొత్త శకటములు ట్రాన్సువోర్టర్లు నిమిత్తము పంపబడినవి. ఈ శకటములు కొండవక, గట్టవక, సాచలవక, బురదవక ప్రతివోటుకు పోవును.

చియంగ్ కేషేకుగారి వద్దను కమ్యూనిస్టులను ముట్టడించినవాడిగ 100 మంది ఆందోళకుల సరితీసిరి. ఆరుగురు కమ్యూనిస్టు బండిలతో నూరుఅయిరి. ఈ ఆరుగురిని మెంన్ననే ఉం తీసిరి.

న్యాయకింగు ప్రభుత్వపక్షము

చియంగ్ కేషేకు ప్రభుత్వమును న్యాయకింగ్ లో బలపరచునెలెనని సార్వజనిక సభజరిగెను. కమ్యూనిస్టుల నందరిని తరిమివేయవలెననిరి. బోరాడినుగారిని రాచకీయ సంఘమునకు నాయకత్వైన న్యాయమూర్తి బెంగంబుగారిని అరెస్టుజేయవలెననిరి. ఇతర బండిలను గూడ నేడోలేపో ఉరిదీసెదరు.

సోవియటు లేఖకు ప్రత్యుత్తరము

షికాగో, ఏప్రిల్ 21:—సోవియటులు ఆక్షేపణకు పికింగు ముట్టడిని గూర్చి షికాగో విదేశాంగ కార్యాలయమువారు పట్టుపడిన కాగితములను ఇంకను పరిశీలించుచున్నారమనియు సోవియటు పరిశుభము నెరవేర్చుటకు చీనా ప్రభుత్వమునకు నిలులేదనియు స్థానిక న్యాయముగ జూచినను పట్టుపడిన కాగితములలో కుట్ర ఎంతయో కన్పించుచున్నదనియు చీనా ప్రభుత్వమును మాల్పుటకు ప్రయత్నించుచున్నారనియు సాక్ష్యము కన్పించుచున్నది. సోవియటుల రాయబారి కార్యాలయమునకు కావల దాడిజరిగెననిరి. రాయబారికిచ్చిన ఊక్కులను చుర్చినియోగము చేసిన నూరకొనుటకు పిలువెననిరి.

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

హ్యోంగ్ హీ, ఏప్రిల్ 21:—హ్యోంగ్ ప్రభుత్వమును పూర్తిగ న్యాయకింగ్ ప్రభుత్వము త్రోసి రాజుచేసినది. బోరాడి సీగారిని తొలగించెను. ఆతని రషియాసహాయవర్గమును ముగ్గురు కమ్యూనిస్టు మంత్రులను పనిలోనుండి తీసివేసిరి.

విరోధా ప్రభుత్వములతో జగడములేకుండ జేసికొనుటకు వారి కోర్కెలను నెరవేర్చుటకు చంగ్ కేషేకుగారు పూనుకొనిరి. కమ్యూనిస్టులను తీసివేయుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. న్యాయకింగ్ హ్యోంగ్ లనున్న బిన్నాభిప్రాయములను లేకుండచేయదలంచుకొనెను కష్టమైనపనిగావలెను. ఇది చాంగ్ కేషేకుగారికి డబ్బులేక నిరుత్సాహులై యున్నారు. హులనానును బోలి సివికుల ముముక్షువులు యటుస్పింగుగారికప్పగించిరి ఇతడు 80 వేల వైద్యముతో అచటకునున్నాడు చాంగ్ కేషేకుగారి మాటనుగూర్చి జాతీయప్రభుత్వమువారు లక్ష్యమేజేయుటలేదు. చాంగ్ కేషేకుగారి వైద్యములో కలహములు బయలుదేరినవి కట్టుకు వస్తున్నారు.

ఇండియాలో ప్రెస్ బిరుదులను మత్తెస్తులు

మత్తెప్రచారకుల ఆస్తి

కనడా యునైటెడ్ డేవలప్ మెంట్ సంబంధించిన ప్రెస్ బిరుదులను గూర్చియు, సెంట్రలు ఇండియాలోనున్న ఆస్తిని సాలములను పంచివెట్టిరి. యునైటెడ్ చర్చివారికి సెంట్రలు ఇండియాలో ఇవి పోగా నున్న సామ్రాజ్య, సాలములను ఇచ్చిరి.

బ్రిటనులో వ్యవసాయము

ఎక్కువ గోధుమపంట

లండన్, ఏప్రిల్ 20:—బ్రిటనులోగోధుమలు 1925 కంటె 92500 ఎకరములు ఎక్కువపంటపండినది, ఈ ఏడు. ఎకరమునకు 16 ± వాల్ డ్రెస్సింగులు పండినది.

బ్రిటిషుశత్రుత్వపటాలములో కొన్ని పేర్లను దీసివేసి క్రొత్తపేర్లను వ్రేసెదరు.

క్రొత్త బ్రిటిషు యుద్ధనౌక

ప్రపంచములో అన్నిటికంటె గొప్పది

రుగ్బీ, ఏప్రిల్ 20:—4 లుగు సంవత్సరములనుండి తయారగుచున్న సెల్కోఅను బ్రిటిషుయుద్ధనౌక పూర్తిఅయినది. ప్రపంచములో ఇంతగొప్పనౌకలేదు. 50 ఫిరంగులున్నవి 16 అంగుళముల ఫిరంగులు 9 న్నవి.

మిస్సిసిప్పీవరదలు

అపూర్వమగువాని

25000 మంది నిలువనీడలేకున్నారు

న్యూయార్క్, ఏప్రిల్ 20:—అపూర్వమగువర్షములు ఆకాశముచిల్లుబడునటుల మరియొకటి మిస్సిసిప్పీనది పొంగి పొర లిగట్టులు కొట్టుకుపోయి వరదలై ప్రవహించెను. 25000 మంది ఇండ్లులేక సంక్షోభము జెందుచున్నారు.

సామ్రాజ్య పత్రికలకు ఎక్కువగుట

కెన్యాలోమాత్రము బాగులేదు

లండన్, ఏప్రిల్ 20:—8400000 పానులు విలువగల ప్రత్తిపండినది.

బ్రిటిషు పరిశ్రమ యంత్రములు చాల చక్కగ పనిచేసెనట.

కెన్యాలో అంతప్రత్యాహముగ లేదు. దక్షిణాగోడిసి యాలో బాగానేపండించవచ్చును. యునైటెడ్ స్టేట్స్ లో సమానముగ ఆక్రమకాదేయులుగూడ ప్రత్తిని పండించగలరు చున్నారు.

కోర్గోల్సులో ఎంతమందియో తుపానుచే చనిపోయిరట. పండ్రెండుపట్టణములలో ఎంతయో ఆస్తి ప్రాణములు నష్టము అయినది. ఎందరో చనిపోయిరి.

సార్వభౌమ సంపతులు బాల్విన్సు దంపతులతో తే నీరు త్రాగిరి. బాల్విన్సుగారు సెయ్యదీని గాంచుచున్నారు.

ఈజిప్టు మంత్రివర్గము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

కెయిరో, ఏప్రిల్ 20:—ఈజిప్టుమంత్రివర్గము రాజీనామాచే ఏర్పడిన రాచకీయ పరిస్థితులను చక్క-బరచుటకు జనులను పాపాగారి ఆరోగ్యము బాగులేకపోవుటచే వాకే మియు ప్రమేయమును కలుగజేసికొనరు. ఒక్క పరిపాలనార్థముకొనకే అధికారమును నుండెనుని ఆస్తి మంత్రివర్గము అంగీకరించెను.

జపాను బ్యాంకుల దురవస్థ

బ్యాంకులో డబ్బునుతీసివేసికొనుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, ఏప్రిల్ 21:—జపానాలోజా, లోయోటోలో బ్యాంకులలో డబ్బునంతను ప్రదలు తీసికపోవుచున్నారు. ఏమియుక్కలేదు. బ్యాంకులనుండి తమసొమ్మును పోస్తుకీసులో నేవింక్సుబ్యాంకులో వేసికొనుచున్నారు. గృహిణులు నేవింక్సుబ్యాంకు లేక్కలు పోస్తాఫీసులో పెరిగిపోయినవి. న్యాయపాఠము నిలిచిపోయినది. చాలభయముగనున్నది. ఆర్థికసంకటము లేక సంక్రామ్యమైన సహాయముచేసెన మని టోక్యోప్రభుత్వము తెలియచేసెను. ఇదివరకే కార్యరూపమును దాల్చెను, వారి అభయము. కాని ఏమిచేసికో జెప్పలేదు.

జపాను పరిస్థితులు

ఆర్థికవిపత్తులు

ఒసకా, ఏప్రిల్ 20:—క్రొత్తతనకామంత్రివర్గపు విధానము తెలియువరకు పరిస్థితులు సెయ్యదీగానేయున్నవి. మరి కొన్ని రాష్ట్రీయ బ్యాంకులు మూసివేయబడెను.

ప్రతినిధులను అరెస్టుజేయుట

టోక్యో, ఏప్రిల్ 20:—క్యాంబులలో జరుగు పనిని కార్మికసభ కేసిన జపాను ప్రతినిధులను అరెస్టుజేసిరట. అందుచే చాలసందలనము బయలుదేరెను. వారి రైలు పోవుచుండ పనివాండు ఆక్షేపణ దెలుపుచు కేకలువేయ మరికొందరిని అరెస్టుచేసిరి.

మంత్రివర్గపు మార్పుచే పోలీసువారిట్లు జేసిరి. ప్రాత ప్రధానామాత్యుడు ఈసభలో పాల్గొనుటకు సమ్మతించుటచే ఈ అరెస్టులు జరిగినవి.

జపాను ఆర్థికపరిస్థితులు నానాటికి క్షీణించుచున్నవి. కొన్ని బ్యాంకులు పనిని ఆపుజేయుచున్నవి భూకంపమునాడు అవలంబించిన అత్యవసరకాసనములను ప్రయోగించెద రనుచున్నారు.

సిడ్నీ తుపానులో 15 గురే చనిపోయిరి.

సామాను రైలుబండి పట్టాలనుండి తొలగుట

7 గురుచనిపోయిరి. 38 గుట్టుములు చనిపోయెను

లండన్, ఏప్రిల్ 20:—సామాను రైలుబండి పట్టాలనుండి తొలగుటచే 7 గురు చనిపోయిరి. ఇందులో ముగ్గురు ఆంగ్లేయులు లున్నారు. వీరు పంచెపు గుట్టుములను గొనివచ్చుచున్నారు. రైలుబండ్లు బోర్లగిలపడినపుడు 38 గుట్టుములు చనిపోయెను.

శ్రీ నియోజకాధికారము

లాయిడ్ బార్నిగారి చేయూత

రుగ్బీ, ఏప్రిల్ 20:—పురుషులతో సమానముగ 21 సంవత్సరములగుల శ్రీలం దరక నియోజకాధికారము నిచ్చుటకు తమకుమాడ ఇష్టమేయనియు ప్రభుత్వమువారి బిల్లును తాము లిబరలు సభ్యులందరూ ఆమోదించెదమనియు లాయిడ్ బార్ని గారు దెలిపిరి.

రషియా ఆందోళకులు

రషియాలో సోవియటు పాలనమును మాల్పుటకు కొందరు ఆరాచకులు బయలుదేరినయు వారిని బట్టుకొనిరనియు తెలియుచున్నది.

జీవనవ్యయము

రక్తి, ఏప్రిలు 20:—1917 జనవరినుండి ఇంత తక్కువ జీవనవ్యయ మెన్నడును లేదట.

పెరిషియా సుంకములకార్యాలయము దోచుకొనుట

బ్రహ్మ, ఏప్రిలు 20:—హంబాములో 2 తేదీన పెరిషియా సుంకముల కార్యాలయమును దోచుకొనిరట. పెరిషియా పోస్టాఫీసునుగూడ దోచుకొనిరట. పోస్టుమాస్టరు చెబ్బులచే చనిపోయెను. కష్టము అధికారికి గాయములు తగిలెను. దోపుషుగాండ్లు తప్పించుకొని పారిపోయిరి.

ఫెడరలు పిప్పూ మద్యపాన నిషేధాధికారులు అన్యాయముగ బట్టుకొన్నందులకు స్యాన్ ఫ్రాన్సిస్కో అధికారులు మందలించిరి.

జిబ్రాల్టర్ వివాదము

జిబ్రాల్టర్, ఏప్రిలు 20:—జిబ్రాల్టర్ లో రెప్పి నెంబు డెఫ్లిలుగారు వాక్యాలునునిచ్చిరి. పటాలమంతయు శాశనమును టుకంటే ఒకడుపోయిన ప్రమాదములేదనియు, ఒక డెబ్బతో ఆతనిని జరిపి రెండవదానితో తనను జంపుకొననెంచితినినియు కాని మొదటి గురికప్పిపోవుటచే పలుకొనిరట. రెండవగండుతో కాల్చునలినచేసినదియు అందుచే తాను దొరికితినదియు చెల్లిపెను.

వాతావరణ స్థితి

1927 సం॥ ఏప్రిల్ నెల 22-వ తేదీ శుక్రవారము

ముఖ్యజిల్లాలు	తెలంగాణలో తెలంగాణలో తెలంగాణలో	తెలంగాణలో తెలంగాణలో తెలంగాణలో	తెలంగాణలో తెలంగాణలో తెలంగాణలో	తెలంగాణలో తెలంగాణలో తెలంగాణలో	తెలంగాణలో తెలంగాణలో తెలంగాణలో
గోపాల్ పూర్	87.0	78.3	...	0	0.56
విశాఖపట్నం	90.0	8.11	...	0	0.46
కాకినాడ	98.4	77.7	...	0	0.32
మచిలీపట్నం	93.1	96.3	...	0	0.46
కర్నూలు	107.3	81.7	...	0.65	0.27
బళ్లారి	105.4	80.4	...	0	0.50
అనంతపురం	...	...	...	0.02	0.12
కడప	107.3	81.4	...	0.02	0.31
నెల్లూరు	102.2	75.5	...	0	0.26
మద్రాసు	98.2	75.9	...	0	0.39
కడపూరు	91.0	75.6	...	0	0.37
నేలమ	103.5	77.2	...	0.48	0.60
కోయంబూరు	99.7	78.8	...	0.43	0.58
తిరునావల్లి	101.9	79.1	...	0.01	0.63
నాగపట్నం	90.4	80.4	...	0	0.43
మధుర	101.1	78.9	...	0.22	1.10
హంబక్	89.8	82.9	...	1.16	0.17
తిరునల్వేలి	...	...	...	0	1.94
తిరువేండ్రం	89.0	81.3	0.14	0.15	2.65
కొచ్చిక్	89.6	81.8	...	0.13	3.00
కాలికట్టు	92.8	76.6	...	0.23	1.83
మంగళూరు	91.5	77.6	...	0.01	0.82
బెంగళూరు	98.0	70.4	...	0.16	0.63
మెర్కా	86.2	63.2	...	0.82	0.80
కొడకనాల్	72.0	52.7	...	1.67	1.24

సర్కారులు:—దక్షిణమున మేఘములు విస్తారముగ నున్నవి. ఉత్తరమున ఆకాశము నిర్మలముగ నేయున్నదన వచ్చును. మచిలీపట్నములో పగటి రాత్రివేడిమి కొంచెముతక్కువ. డక్క:—మబ్బు లేదనేజెప్పవచ్చు. ఆర్ద్రత తక్కువ. కడపలో 2½ కర్నూలులో 3½ డిగ్రీలు పగటివేడిమి ఎక్కువ. బళ్లారిలో రాత్రివేడిమి 2½ డిగ్రీలు ఎక్కువ.

కర్నూటకము:—మేఘములు పలచగ నున్నవి. కడపలో 2½ డిగ్రీలు పగటివేడిమి తక్కువ. ప్రతిచోటను రాత్రివేడిమి 3½ నుండి 3 డిగ్రీలు తక్కువ. తిరువనంతపురంలో తప్ప ఇతరచోట్ల వాతావరణము అనుకూలముగనే యున్నది.

వ. వ. నారాయణ అయ్యర్, హయావాహావశాస్త్రజ్ఞుడు.

నాకాయానము-ఆరోగ్యము యేర్పాటులు

అంతర్జాతీయ సంఘము రిపోర్టు

బెంగాలు వాణిజ్యసంఘమువారి విమర్శ కలకత్తా, ఏప్రిలు 21:—అంతర్జాతీయ సానిటరీకన్వెన్షన్ 1926 సం॥గూర్చి బెంగాలువాణిజ్యసంఘమువారు యిట్లు అభిప్రాయము చెప్పిరి:—1926 సభకే బ్రిటిషు ప్రతినిధులు ప్రధమసారి బోయియుండిరి. ఈ సభలో ఆరోగ్య సంరక్షణ విధానము సూచించిరి. అందు విరుభాగములు గలవు. మొదటి దానియందు అన్ని దేశములకు సంబంధించిన సూచనలుగలవు. రెండవభాగము సూచనకాల్పకు సంబంధించినది. మూడవ భాగము మెక్కాయాత్రకు గూర్చినది. నాల్గవభాగము ఈశిస్తు క్వారంటైను బోర్డుగూర్చియు, ఐదవది సూచనల పునరుద్ధరించుట గూర్చియు చెబుచున్నవి. వివిధ దేశములలో ఆ సూచనలకు ఆరోగ్యపరిస్థితులబట్టి వివిధరీతుల యేర్పాటులుగలవు. వీటినుసరించి అవసరమగురీతిని ప్రభుభాగమునందలి సూచనలను స్వీకరింపవచ్చును. ఈ విషయమున అసారోగ్యమునకు ప్రయాణపు యేర్పాటు లెంతవరకు కారణములై యున్నవో తెలిసికొన నలసియున్నదిగాని అవసరముగ ఆరోగ్యసంరక్షణ యేర్పాటులకి నాకల యజమానులచేత ఖర్చు పెట్టించరాదు.

ఈ ఖర్చు దేశములో మొత్తము రాబడినుండి పెట్టుకొనవలెను. దేశసేతినబట్టియే ఆరోగ్యసంరక్షణయత్నముల కగత్యము కలుగును. పోర్టు పన్ను హెచ్చుతేసి నాకలయధికారుల బాధింపరాదు. మరియు ఆరోగ్యముతో వచ్చు నాకలంగు ప్రయాణికుల పరీక్షింపరాదు.

మూడవభాగముగూర్చి ఇండియాలో యిదివరకే యాత్రికుల నాకలు వేరుగనున్నవి. 80 ఏండ్లనుండి ఇండియాలో వర్తకనాకల ఆశాసనము సంకల్పిస్తారముగ పనిజేయుచున్నది. యాత్రికులకు ఆరోగ్యమునకు యెట్టి భంగము కలుగలేదు కావున ఈ విధానమును ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ఆమోదించినను, 3-వ భాగమును అమలుజరుప నవసరములేదు. ఇదివరకు అనుసరించు శాసనములుగూడ ఆదేశకార్యమును సరవేర్చుచుండ కొత్తపద్ధతి తెచ్చి పెట్టుటకు లాభమేమియులేకుండ మరియు చీకాకుపరచును. కావున ఇండియా ప్రభుత్వమువారు యీచిత్తు సూచనల నంగీకరింపవలెననో చాల మార్పు జేసినవిదవ నంగీకరింపవలెను. అప్పుడైనను మూడవభాగము ఇండియాలో అనుసరింపరాదు అని వాణిజ్యసంఘమువారు చెబుచున్నారు. (అ. ప్రె.)

మదరాసు వాణిజ్యసంఘము

దొంగవ్యాప్తము నణచు యెట్లు?

దిగుమతిపన్ను తగ్గించవలెను

బొంబాయి, ఏప్రిలు:—21 ఇండియా, సింహాశ్రమ వాణిజ్యసంఘమువారికి మదరాసు శాఖనుండి ఒక విన్నపము వచ్చెను. పాండిచ్చేరి రేవునుండి జల్తాగున్న ను వస్తువులు దొంగతనముగ మదరాసునకు తెప్పించి దిగుమతిపన్ను నెగవేయుచున్నారనియు యీమధ్యను దిగుమతిపన్ను ఎక్కువజేయుటచే దొంగవ్యాపారమునకు యెక్కువ మరుగుపుట్టినదియు, ఎక్కువవలెను గలదియు, ను ప్రముగ్ధముడవగ్గదియు నగు జల్తాగునది పాండిచ్చేరి ప్రాంతములనుండి తేబడుచున్నదనియు మదరాసు వాణిజ్యసంఘమువారు ఫిర్యాదు జేయుచున్నారు. 1924 చట్టము దొంగవ్యాపారము జరుపువారిని జరిమానావేయటకే ఉద్దేశ్యముగ కఠికార మొసగినదిగాని జరిమానా చెల్లించుకుండినచో వారిని ఖైదుజేయుట కధికార మొసంగలేదు. అయధికారము లేనిది, నిర్భాగ్యులకు కూలివాండ్రునంటివారు దొంగతనముగ వస్తువు తెచ్చినపుడు పట్టువడినను ప్రమాదము లేదుగనుక తెగించి దొంగవ్యాపారము జేయుచుందురు. కావున ఖైదుశిక్ష విధించుటకుగూడ అధికార మొసంగవలెనని మదరాసు చేంబరువారు అసోసియేటెడు చేంబరు ఆఫ్ కామర్సువారిని కోరుచున్నారు. బొంబాయి చేంబరువారి అభిప్రాయమును అడుగగ వారుగూడ మదరాసుసంఘముతో నేకిభవించిరి. కాని దిగుమతిపన్ను తగ్గించుటయే మూలసాధన పని జెప్పిరి. (అ. ప్రె.)

పూనబలి హత్యలు

అమృతనరు దుర్మయమును మించియున్నవి

పార్లమెంటులో ప్రశ్నలు

కలకత్తా, ఏప్రిలు 21:—పూనబలిలో తుపాకులపై లిక్వికాల్చిన దుర్మయముగూర్చి రామేష్వరం నాల్గవారికి, కార్మికపక్షమునకు సర్ అబ్దుల్ రహీముగారు కేబిలువార్త సంపాదించిరి. దానికిబదులుగ ఇండియా విషయములగూర్చిన బ్రిటిషుసంఘము తరపున చార్లెస్ బార్న్ గారు యీవిషయమై పార్లమెంటులో కార్మికసభ్యులు ప్రశ్నించినదియు, లాన్సెట్ బరీ లేబరుపీక్షి యందు విమర్శించి యుండినదియు ప్రత్యుత్తర మొసంగిరి.

“మనై ఒకరు చనిపోయిరి, చనిపోవుచున్నారు” అను కీర్తి కక్రింద ఆపత్రికయందే గ్రహము పోలుగారు వ్యాసము వ్రాయుచు “బుద్ధిపూర్వకముగ హానిజేయుటలో నిది అమృత నరు దురంతమును మించియున్నది”నని వ్రాసిరి. (క్రీ. ప్రె.)

కలకత్తా ఎన్నికలు

కలకత్తా, ఏప్రిలు 21:—హకారాబలిమహమ్మదీయేతర మునిసి పలు నియోజకవర్గము నుండి బెంగాలు శాసనసభకు ప్రతినిధి ఎన్నిక సంవర్ధమున హకారాలో నిన్నురాత్రి జరిగిన సభయందు రెండుపక్షములవారు కొట్టుకొనిరి. కొంతసేపు అన్నిపక్షముల నిలిచిపోయినవి. రిస్సాన్సిస్టెంట్ల తరపున చారుచంద్ర సిన్హాగారు (గవర్న మెంటు ప్లడరు) కాంగ్రెసుతరపున నాగేంద్రనాథ్ గంగూలిగారును అభ్యర్థులుగ నిలిచిరి. ఇదివరకు సిన్హాగారు ఎన్నుకొనబడినను ఎల్కను కోర్టుత్వములో వారియొక్క రద్దుచేయబడుటచే మరల ఎన్నిక జరుగుచున్నది. ఉభయపక్షముల వారు వచ్చిరి. కొందరు డెప్టులు తీసికొనివచ్చిరి. ఉపవ్యాస కులందరిని ఆటంకపరచిరి. కొంతకాలము చీరక ధ్వనిజేయుచుండిరి. చివరకు అగ్యత్తుకు సర్దుబాటు జేయగలిగెను. సభ కొనసాగెను. కాంగ్రెసు అభ్యర్థిని జలపరచిరి. అల్లరిసమయమున సభలో రాళ్లుపడినవిగాని ఎవరికిని చెబ్బులు తగులలేదు. (అ. ప్రె.)

జగదీశ బోసుగారి

యూరపు పయనము

అమెరికా యూరపుఖండములందు వారి

శాస్త్రగ్రంథముల ప్రచారము

బొంబాయి, ఏప్రిలు 21:—సర్ జగదీశచంద్ర బోసుగారు నేడు బొంబాయివచ్చిరి. శరీరారమునాడు రాజపుటానా నాకపై యూరపు బోయెదరు. జాతినమితి విశ్వాసశాఖసభలకు పారిసు, జనివానగరములకు బోవుచున్నారు. సెప్టెంబరు ఆఖరికి తిరిగి ఇండియావత్తురు. సర్ బోసుగారి నూతన పరిశోధన పున శాస్త్రాభివృద్ధియందు ఇండియా ముఖ్యస్థాన ములందరింప గలదని నిరూపించారమునందు బోసుగారు పాశ్చాత్యులకు చెలువగలిగిరి.

లాటినుదేశములందు దక్షిణఅమెరికాలోను ప్రజల ఉపయోగార్థము ఈభారతీయ శాస్త్రజ్ఞుని గ్రంథములను ప్రేంచి భాషలోనికి పారిసులో నొక కంపెనీవారు అచ్చువేయుచున్నారు. వృక్షసారముగూర్చి బోసుగారు వ్రాసిన గ్రంథము జర్మనీలో ప్రకటింపబడినది.

వీరి పరిశోధనలయందు ఆంగ్లేయులకు ఎక్కువ కుతూహలము కలుగుచుండుటచే ఇంగ్లాండు మున్నగుదేశములందు ప్రచారమునకై లాంగుమెన్ను కంపెనీవారును, అమెరికాలో ప్రచారమునకై మాక్ మిలను కంపెనీవారును వీరి వృక్షశాస్త్ర పరిశోధనలగూర్చి ఆంగ్లగ్రంథముల ప్రచురింపనున్నారు.

క్రొత్త యంత్రములు

సర్ బోసుగారు నూతనయంత్రముల రెండింటిని తయారుజేసిరి. ఇవి అతి సున్నితమైనవి. వీటిపై తనపనిని యూరపు దేశమునందు కొన్నిచోట్ల ప్రదర్శింతురు. (క్రీ. ప్రె.)

కావలెను

గంధర్వశాస్త్రకకు ప్రతిచోట ప్రతినిధులు కావలెను. మంచికమీషను ఇవ్వబడును.

వివరములకు:—

గంధర్వమహాల్, విజయనగరం

సర్, బి. యల్. మిత్రగారు 21-వ తేది మధ్యాహ్నము రంగూనునుండి కలకత్తాకు ప్రయాణమైరి.

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 21:-మణుగున్నర నల్లమందు వెంట పెట్టుకొని వచ్చినందులకు దైవమగుగారికి 500 రూపాయల జరిమానా విధింపబడెను. (ప్రీ ప్రెస్)

మార్చి నెలలో 2222 లక్షలరూపాయల విలువగల పరకులు భారతదేశమునకు దిగుమతియేబడెను. 3461 లక్షల విలువగల పరకులు ఎగుమతియేబడెను.

వారణాసిజిల్లా రాజకీయనుహాసభ ఏప్రిల్ 26 తేది బేబ పూరు గ్రామమున ప్రతాపపతిక సంపాదకులగు గణేశశంకర్ విద్యార్థి యం. యల్. సి. గారి అధ్యక్షతన జరుగును.

దామోదరు కాలవపనులకు కొనసాగింపవలయునని బెంగాలు ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించుకొనిరి. ఈపని పూర్తియైన బడ్జెటు హ్యుజిల్లలో 196000 ఎకరములకు నీటిపారుదల సౌకర్యము లేర్పడును.

పుత్రుని అనారోగ్యము-తల్లి ఆత్మహత్య

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 21:- పుత్రుని అనారోగ్యమునకు దిగులాండి ఈమధ్య కలకత్తాకు చికిత్సార్థమువచ్చి సుబ్రహ్మణ్య అయ్యగారి తల్లి సీతలక్ష్మిగారు విషము త్రావి ఆత్మహత్య గావించుకొనెను. (ప్రీ ప్రెస్.)

కలకత్తా ట్రాంజేకంపెనివారికి కడచిన సంవత్సరము తక్కువ ఆదాయమునచ్చెను. మూడవ ఏడు 219044 పానులు ఆదాయమునచ్చెను. కడచిన సంవత్సరపు ఆదాయము 182728 పానులుమాత్రమే. బస్సుల పోటీవల్లను కలకత్తాలో అల్లరులు జరుగుటచేతను ఈనష్టముకలిగినదని కంపెనీవారు తెలుపుచున్నారు. చార్జీలుతగ్గించుటకు కంపెనీ డైరెక్టరులు తీర్మానించుకొనిరి.

ప్రయాణికులపై దౌర్జన్యము

రైల్వే అధికారులకు జరిమానాలు

బొంబాయి, ఏప్రిల్ 20:- తాను రైల్వేలోన తరువాత ఆపెట్టె రిజర్వే చేయబడెనని తాన అస్తిపెంటు స్టేషనుమాస్టరు తెలిపి తాను దిగినగా పోలీసువారి సహాయమున మెడపట్టుక రైల్వేననియు నాది దావాచేయగా న్యాయమూర్తి స్టేషనుమాస్టరుగారికి వారి పోలీసులకును 15 రూపాయల జరిమానా విధించిరి. (ప్రీ ప్రెస్.)

ఇండియను ప్రేడు యూనియను ఆక్టు

జూను 1 వ తేదీనుండి అమలులోనికి రాగలదు సిమ్లా, ఏప్రిల్ 21:- భారత ప్రేడు యూనియను చట్టము జూను 1 వ తేదీనుండి అమలులోనికి రాగలదు. అప్పటికి అన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వములును నిబంధనల నేర్పరుపగలరు. (అ. ప్రె.)

అగ్ని కుండమున బిడ్డను తల్లి చూచుచుండ పడవేయుట

దోబిడిగా-డ్రా ఘాతుకము

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 21:- తల్లి తాళపుచెవులీయక ఘోరముగా కెదిరించుచున్నందున బిడ్డను అగ్ని కుండమున ఆమె చూచుచుండ బండిపోట్లు పడవైచిరి అది మాడజాలక తాళపు చెవులీయగా స్వయము సూరించి వారిపోయిరి. (ప్రీ ప్రెస్)

బొంబాయిలో కలరా

కొంచెముగ నయమే!

బొంబాయి, ఏప్రిల్ 21:- ఏప్రిల్ 17 తేదీతో నాఖరయ్యేవారములో కలరా కొంచెముగ తగ్గినది. 671 గ్రామములందు కలరాతగిలెను. 844 గ్రామములందు కేసులులేవు. 1417 గరు కలరాచే బాధపడి 621 మంది మరణించిరి. ప్రత్యేక సదుపాయములను నివారణోపాయములను చేపట్టుచున్నారు. (అ. ప్రె.)

హిందూబాలర నెత్తికొనిపోవుట

రోజురోజును సంఖ్య పెరుగుట

డిల్లీ, ఏప్రిల్ 21:- అరణజను హిందూబాలబాలికలు కనపడుతుండుటచే బాలసంచలనమునకు గారణమైనది. రోజురోజును ఇరువురు ముగ్గురు తప్పిపోయినటులు పోలీసుస్టేషనునకు వార్తలుచ్చుచున్నవి. (ప్రీ ప్రెస్)

బ్రజ్లోహాన కళాశాల హిందూమహమ్మదీయ

వసతిగృహములు తగులబడుట

బారిసాలు, ఏప్రిల్ 21:- నగరమందలి వివిధ ప్రాంతములందలి 21 గృహములును బ్రజమోహన కళాశాల హిందూమహమ్మదీయ వసతి గృహములును ఉదయమున 8 గంటలకు తగులపెట్టబడెను. వసతి గృహములకు సగర్వి, మదాసా మస్లిము బస్తీలు ఒకేవారి తగులపెట్టబడెననుచున్నారు. కొన్ని చోట్ల పెట్రోలులో నానిక పేలికలుగనుపడెను. నగర మట్టుగికినట్లు దుకుచున్నది. (ప్రీ ప్రెస్.)

వ్యవసాయశాఖ

నాగపూరు, ఏప్రిల్ 21:- ప్రభుత్వమువారు వ్యవసాయశాఖనుగూర్చి ఇట్లు నివేదించిరి. “రైతుల యామోషము లేనిది క్రొత్త స్కీములను సిద్ధపరచుట కుత్సహించును. ప్రజల వద్దనుండి ధనమువారి యిష్టములేకుండ తీసికొనుట కిష్టపడెను. ఇల్లిగేవను బిల్లు శాసనసభవారియెదుట నుంపలేదు. స్థాయి సంఘమువారు మంచి మార్పులచేసిరి. ఇకముందు సభవారి యెదుటకు వచ్చును. (ప్రీ ప్రెస్.)

సంస్థానాధీశులు - సంస్కరణములు

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 21:- స్టేట్స్ మెన్ పత్రిక సిమ్లా విలేఖనుకు అపత్రిక ఈక్రింది తంతివార్త పంపుచున్నాడు:- సంస్కరణముల రాయలు కమిషను త్వరలో ఏర్పడ నుండుటచే సంస్థానాధీశులవిషయమై ఆలోచించుటకు సర్ అలెక్జాండరు మడ్డిమెను, సర్ జేసీలు బ్లాకలు, ఎఫ్. ఆర్. దాసు గార్లు ఉపసంఘముగ నియమింపబడిరిని తెలియుచున్నది. వీరు సంస్థానాధీశుల ప్రతినిధులతో సంప్రదించి అన్ని విషయములు మాట్లాడెదరు. సంస్థానాధీశుల ప్రతినిధులపేర్లు త్వరలో ప్రకటింపబడును. (ప్రీ ప్రెస్.)

శ్రీనివాస శాస్త్రి గారి నూతనోద్యోగము

దక్షిణాఫ్రికాలో సంత్వప్తి

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 21:- సి. యల్. ఆంధ్రాసుగారు దర్బారునుండి స్టేట్స్ మెన్ పత్రికకు ఈక్రింది తంతివార్త పంపుచున్నారు:- దక్షిణాఫ్రికాలో ఇండియా ప్రభుత్వపు ఏజంట్లుగ నుండుటకు శ్రీనివాస శాస్త్రిగారు అంగీకరించి రనువార్తపై దక్షిణాఫ్రికా వార్తాపత్రికలు సుముఖముగ విచార్య నలు న్రాయమన్నవి నేటాలు మెర్క్యూరి పత్రిక ప్రధాన సంపాదకీయవ్యాసమున ఇట్లు వ్రాసెను- “శాస్త్రి” గారు దక్షిణాఫ్రికాయందున్న ఈ ఒడంబడిక చిక్కులు లేక కొనసాగగలరు. ఈ ఒడంబడిక కునుగుటకు వీరే ముఖ్యకారకులు. పరకులగు శాస్త్రిగారి ఉద్యోగము అంగీకరింపకున్న ఒడంబడిక మూలబడి యుండెడిది”. (అ. ప్రె.)

శాస్త్రిగారి నియామకము దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల పట్ల ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి గల ప్రేమను సానుభూతిని ప్రకటించుచున్న దని కేటాలు విల్మె సుపత్రిక వ్రాయుచున్నది. (అ. ప్రె.)

ప్రధాన టెండరులు పుచ్చుకొన ఇంకిరాప్రభుత్వము వారు తీర్మానించుకొనిరియు, లంఘన ఇంసీరీయలుబాతిక కార్యాలయమున రిలక్షులపానులు ప్రధానకొనుటకు టెండర్లు ఏప్రిల్ 27-వ తేదీవరకు పుచ్చుకోబడుననియు కరెన్సీ కంట్రోలరు ప్రకటించుచున్నాడు (ప్రీ ప్రెస్)

క్రొత్తమశీదు-హిందువుల అడ్డంకు

జబ్బుల్పూరు, ఏప్రిల్ 21:- గవ్ కారేజి ఫ్యాక్టరీ సూపరెంటు ట్యూటుగారు ఒక క్రొత్తమశీదునకు పూనాదుట వైచిరి. దానికి హిందువులు చాలకాలమునుండి అడ్డంకుల తెలుపుచున్నారు. అదుట్టు ప్రక్కలంతయు హిందూగృహములనియు అచ్చట మశీదుకట్టిన హిందువుల ఇండ్లలోని పెండ్లిండ్లయందైనను వాద్యములు గానములేకుండ పోవుననియు అదిగాక మహమ్మదీయులు దేవాలయముందు గోవుల గావించుననియు అందునల హిందువుల మతసాంప్రదాయములకు విరుద్ధవిరోధములు గలుగుననియు తెలిపిరి. ట్యూటుగారు దాని నిర్లక్ష్యముగావించి పునాదులవైచిరి. (ప్రీ ప్రెస్)

లారానా దురంతముల కేసు

ముద్దాయిల అరెస్టు యుదంతము

హైదరాబాదు, (సింధు) ఏప్రిల్ 21:- లారానా అల్లరులకేసు ప్రారంభమైనది. ఒక హిందూకారి స్టేబులు సాక్ష్యమిచ్చుచు తాను న్యాయాధికారిచే నియమింపబడి మరొక కాని స్టేబులు మహమ్మదు సాతేతోగూడ సామూరాదింటికి వెళ్ళిరినియు అతడు తనకు ముద్దాయిని అరెస్టు చేయవలసి నొక్కచెప్పెననియు అందులకు తానిచ్చగించినపుడు సబ్ సెన్సిట్వరు రంజానును తీసికొనివచ్చి చెప్పించెననియు అందులకును తాను ఇష్టపడలేదని తెలిపెను. తుదకు డిప్టీ కలెక్టరు, గావ్వాలా గార్లును ఇతరులును రాగా తానా విషయ మంతన వారికి తెలిపెను. అంత తేుపు తోసికొని వచ్చిన వారందరను చూచుచుండగానే ముద్దాయిని అరెస్టు చేసెనని తెలిపెను. (ప్రీ ప్రెస్)

యావద్భారత సాధుసంఘము హాసభ

రజతోత్సవము

హరిద్వారము, ఏప్రిల్ 21:- యావద్భారత సాధుసంఘము హాసభ అధ్యక్షులగు స్వామి కరుణానందగారు ఈనెల 19 వ తేదీని హృషీకేశమునకు శిష్యులతో వచ్చి మహాసభ రజతోత్సవమున సలిపిరి. గోవర్ధన మతమునకు చేసిన స్వామిశంకర హరిహర దేవతీర్థగారు మహాసభకు అధ్యక్షత వహించిరి. సాధువుల ధర్మములను గురించి స్వామి కృష్ణమాచార్య సరస్వతిగారు ఉపన్యసించిరి సాధువులే దేశసౌభాగ్యమునకు కారకులనియు ధనికులు తమ ధనమును సద్వినియోగ మొనర్చు విధమున బోధచేయుట సాధువుల పనియనియు వారు చెప్పిరి. పక్షి తీర్థమాన బ్రహ్మచర్యాశ్రమమును కరుణానందస్వామిగారి జ్ఞాపకార్థమై సాపింపవలయునని తీర్మానింపబడెను. (అ. ప్రె.)

అనాధసంరక్షణము

సర్ హరిసింగుగోరుగారి ఉద్యోగస

నాగపూరు, ఏప్రిల్ 21:- నాగపూరునందలి హిందు అనాధశరణాలయపు ఆయువ సాంస్కృతికోత్సవము సందర్భమున సర్ హరిసింగుగోరుగారి లిట్లు చెప్పిరి.

హిందూసంఘము జీవశత్రో మాడి యుండవలయుననిన హిందు అనాధులను సంరక్షించు బాధ్యతను మనము భరింపవలయును. ఇతర దేశములందు అనాధసంరక్షణ బాధ్యతను ప్రభుత్వమువారు భరించుచున్నారు కాని ఈదేశమున సాంఘికవిభేదములు అధికముగ నుండుటచే నుపసంఘమువారు ఆ సంఘపు అనాధులను రక్షించుకొనవలయును. ఇష్టము హిందూమతమునకు రాజపోషణ రాజగౌరవము లేదు. కావున సంస్కరణమునకు పూనుకొనకన్న హిందుసంఘములు షీఠించగలరు.

వర్త భేదములు అస్పృశ్యత, హిందూసంఘములను నిర్మాణించు విషకీటకులుగా నున్నవి ఇప్పటికైనను హిందువులు తెలివి తెచ్చుకొని తగునిధిమున ప్రసర్తించుకొనుట భాష్యము. (అ. ప్రె.)

“మహమ్మదీయుల లాతీలుకు హిందువులు లొంగరు”

హిందూసంఘసాధారణ అవశ్యకత

డాక్టరు మూంజిగారి ఉపన్యాసము

కలకత్తా, ఏప్రిలు 20:—డాక్టరు మూంజిగారు కలకత్తా యందు దొంగసిన ఉపన్యాససంగ్రహము ఈదిన ప్రకటించబడింది:

హిందువులకు మహమ్మదీయులకు సంఘర్షణము, విభేదములు నుండగూడదని నాఅభిప్రాయము. హిందువులు తమహక్కులు వదలుకొనినను తృప్తియే. మహమ్మదీయులు ఎక్కువ జాతీయభావమును ప్రకటించుచు హిందువులహక్కులను ఆదరించుచున్న సంతోషముగనుండును. ఈవిధమున తగవులు అంతమొందుట నాంఛనీయము. కాని ఈభేదములు నిలిచియున్నంతకాలము మహమ్మదీయుల లాతీలుగాని నిరంకుశాధికారుల తుపాకులగాని భయపడి హిందువులలాంగి తమ హక్కుల విడనాడుకొనుట సరియగుపడతి కాదు. హిందువులు న్యాయము కోరుచున్నారు. తమ జన్మహక్కులను స్థాపించుకొన యత్నించుచున్నారు. హిందువులసంఖ్య అధికముగనున్నను నారికి సాంఘిక బలము లేదు. మహమ్మదీయసంఘము చక్కని సంఘసర్వభావముతో కూడుకొనియున్నది. హిందువులు కూడ తమకున్న విభేదములను అంతమొందించుకొని ఐకమత్యముతో పనిచేయుచున్న బలవంతముగ ఇతరసంఘములతో పోటీచేయుట అసాధ్యమగును.

జాతీయప్రభుత్వము

భారతదేశమునకు స్వరాజ్యవివర్ణబడిన, అది హిందూరాజ్యముగనుండును. మహమ్మదీయరాజ్యముగ నుండును క్రైస్తవరాజ్యముగనుండును. ప్రజాతేమమే ఆదర్శముగ గల ప్రజాపరిపాలనముగ నుండును. సంఘ మతస్థ విభేదములను పాటింపక అన్ని సంఘములవారికి న్యాయముగజేయు శాసనములు అమలునందుచుండును. ఒక్కొక్క మతమువారు తమ సాంప్రదాయముల ననుసరించి సంపూర్ణముగ వృద్ధిచెందుటకు అవకాశముండును.

హిందుమహమ్మదీయ ఐకమత్యము

మహమ్మదీయులు ఇతరమతములవారిని తమమతమునందు చేర్చుకొనుచున్నారు హిందువులు శుద్ధి ఉద్యమము నేర్పరచి ఈపనినే చేయుచుండ మహమ్మదీయులెందుకు ఆక్షేపింపవలయునో తెలియకున్నది. హిందువులపై దౌర్జన్యముచేయు మహమ్మదీయులు యత్నించుచున్నారు. కాని హిందువులు లొంగరను విషయమును వారు గుర్తెరుగవలయును. హిందువులకు మహమ్మదీయులకు ఐకమత్యము కుదిరిన రెండుసంఘములకు లాభమేర్పడును. కావున ఒక సంఘమువారు మరొక సంఘమునకు లొంగిపోవలసిన అవసరము లేదు. పదిసంవత్సరములకింద హిందువులు సంపూర్ణవిశ్వాసముతోను సదుద్దేశముతోను అక్కిలి బలవంతముగా ఆమోదించిరి. ఈబలవంతము హిందువులకు మహమ్మదీయులకు ఐకమత్య మేర్పడుటకు మార్గ విభేదములు నిర్వహించి. గ్రామపంచాయతీలు మొలలు శాసనసభలవరకు సాంఘికప్రాతినిధ్యమే కేర గ్రహించెను. అల్పసంఖ్యాకులకు తగుప్రాతినిధ్య ముండుట అవసరమైనను విభేదములను శాశ్వతమునర్పించు భావమును హిందువులు ఆమోదించబడెను. కావున సాంఘికప్రాతినిధ్యము అంతమొందవలెను.

సింధువిభజనము

ఏదో ఒకసంఘమువారికి ఎక్కువబలము కలుగుటకై రాష్ట్రవిభజనమునకు గడంకుట విపరీతమగుపడతి. బొంబాయి రాష్ట్రమునుండి సింధును ఏలవిడదీయవలయునో తెలియకున్నది. చరిత్రాధు రాష్ట్రముల విషయమై కొంత చెప్పవలసి యున్నది. హిందువులకును మహమ్మదీయులకును ఐకమత్యము ఏర్పడనంతకాలము భారతదేశ సంగతులకాధికారము బాధ్యత బ్రిటిషువారి కుండవలెను. సరిహద్దురాష్ట్రము భారతదేశపుద్వారముగనున్నది. ఈ రాష్ట్రపు పరిపాలనము సంపూర్ణముగ బ్రిటిషువారి స్వాధీనమునందుండకతప్పదు. ప్రక్కనున్న ఆఫ్ఘనిస్తానము స్వతంత్రమహమ్మదీయదేశ మనియు సైనికవిజృంభణాక్షేప గలదనియు గుర్తెరుగవలయును.

కూర్పు తెంగాలునందలి హిందువులధిస్థితి విచారకరముగనున్నది. ఒకవంక మహమ్మదీయులలాతీలు మరియొకవంక మురఖిరంగులు హిందూసంఘగుణిర్వాహనమునకు వేచియున్నవి. హిందూ మహాసభ్యమను జయప్రథముగ కొనసాగింపవల

సినబాధ్యత తెంగాలుహిందువులది. వారిందులకు పూనుకొనిన భారతదేశమునందలి ఇతరరాష్ట్రముల హిందువులు శక్తివంతములేక తోడ్పడగలరు. (ప్రీ ప్రెస్)

హిందూ మహాసభ

డాక్టరు మూంజిగారి అభిప్రాయములు

కలకత్తా, ఏప్రిలు 21:—ప్రీప్రెస్ ప్రతినిధితో డాక్టరు మూంజిగారు ఈక్రింది అభిప్రాయములను తెలిపిరి:—సంగీత, శుద్ధి అస్పృశ్యతానివారము గరించి హిందు మహాసభవారు కొన్ని ముఖ్యమగు తీర్మానములు గావించిరి. హిందూ మహమ్మదీయ విభేదములను అంతమొందించుటకు కూడ కొన్ని సూచనలను గావించిరి. నాశక్తికొలది హిందు మహాసభ ఉద్యమమున దేశమునందువ్యాపింపజేయుటకు నేను పూనుకొనెదను. హిందూ మహాసభయందు దొంగసిన ఉపన్యాసము నా భారములను స్పష్టముగ తెలుపుచున్నది. హిందూ మహమ్మదీయ ఐకమత్యము కోరువాడనగుటచే నేనీవిషయమై ఇంకను అధికముగచెప్పజాలను. ఒకసంఘమువారికన్న మరొకసంఘమువారికి ఎక్కువ హక్కులు ఎక్కువలాభములు యుండవలయు నను అల్పబుద్ధితో రాజీప్రయత్నములు జరుగకూడదు. త్యాగమును ప్రకటించుచు సహనముచూపుచు దేశక్షేమమును దృష్టియందుంచుకొని రెండుసంఘములవారు రాజీరయభారములు జరుపుట ఉభయములకు శ్రేయస్కరము. సరళమగుసూచనలను పరిశీలించుటకు నేనెల్లపుడు సిద్ధముగనున్నాను. కాచి జిన్నాగారు కొన్ని సూచనలను ప్రకటించి “పిటిని మీరుసంపూర్ణముగ అంగీకరింపవలయును, లేకున్న లాభములేదు” అని కఠినముగ చెప్పుట ఏమిన్యాయమో తెలియకున్నది.

హిందు మహాసభ కార్యసంఘము

కలకత్తా, ఏప్రిలు 21:—హిందూమహాసభ కార్యసంఘము సమావేశము మే 10 రి-వరేదీ బొంబాయిలో జరుగును. ఈసమావేశము ముగియగనే హిందూసంగత ఉద్యమమును వ్యాపింపజేయుటకై డాక్టరు మూంజిగారు గుజరాతునందు పర్యటన మొనర్చెదరు. (ప్రీ ప్రెస్)

సంస్థాపనము

బాబు బిషినుచంద్రపాలు

కలకత్తా, ఏప్రిలు 22:—కలకత్తా పార్లమెంటు సమావేశమునందు పర్యవేందరు బాబుబిషినుచంద్రపాలుగారిట్లు చెప్పిరి:—సాంఘికసంఘర్షణము తీవ్రమై దేశమునందు అల్లరులు జరుగుచున్నంతకాలము బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారి ప్రతిష్ఠ షీణించుచుండగలదు బ్రిటిషుప్రభుత్వపుప్రతిష్ఠ షీణించిన దేశమున శాంతి సక్రమప్రభుత్వము ఏర్పడుట అసాధ్యమని గుర్తెరుగవలయును. కావున ప్రతి బ్రిటిషుపౌరుడును ఈవిషయమై శ్రద్ధవహించి ఈసాంఘికసంఘర్షణము అంతమొంది శాంతిఏర్పడుటకై పాటుపడుట తన ప్రథమధ్యమని గ్రహింపవలయును. సైనికబలమును ఆధారముగకై కొని దౌర్జన్యముతో దేశమును ఎల్లకాలము పరిసోంచుట అసాధ్యమగుకార్యము. ప్రస్తుతము దేశమునందున్న వ్యాపించుచున్న సాంఘికవిభేదములు శిష్టకాలములో అంతమొందినను విభేదము నిర్వహింపబడును. బ్రిటిషువారి ఫీరంగులకూడ ఈభేదమును అంతమొందివజాలవు. సాంఘికవిభేదములున్నవి నియమ స్వరాజ్యముసాంధ్యులకు భారతీయులకు అర్హతలేదనియు బ్రిటిషువారు చెప్పుచున్నారు. తెలిసియో తెలియకయో బ్రిటిషువారు కొన్ని సమయములందు సాంఘిక విషవాదాలు రగల్కానువిధమున పనిచేయుచున్నారు. కాని ఈ సాంఘికవిభేదములు అంతమొందక నిరపదిన బ్రిటిషుప్రభుత్వ ప్రతిష్ఠ భగ్నమగుననియు, సక్రమ పరిపాలనము, అసాధ్యమగుననియు, బ్రిటిషువారు గుర్తెరుగుట భావ్యము.

ఈ సాంఘిక సంఘర్షణమును ఆధారముగకై కొని కొందరు హిందువులు హిందూరాజ్యమునకును మహమ్మదీయులు మహమ్మదీయరాజ్యమునకును ఉద్విగ్ధులగుచున్నారు. భారతదేశమున పూర్వమునలే మహమ్మదీయ రాజ్యము నెలకొల్పబడవలెనను కోరువారు మహమ్మదీయులు లున్నారు. హిందూ అధికృత నిరపడవలయుననికొరు హిందువులున్నారు బ్రిటిషువారిని సంపూర్ణముగ తరిమివేయవలయునని కొరు స్వరాజ్యవాదులున్నారు. సాంఘికవిభేదములన్నగాని వీరివాదములకు బలముకలుగదు. కావున దురుద్దేశముతో వీరు సాంఘికవిభేదములను పెం

పొందింపయత్నించుచుండెదరు. సాంఘిక విషయములందు ప్రభుత్వమువారు తటస్థముగనుండుటచే పరిస్థితులు విషమించుచున్నవి. కావున దేశక్షేమము శాంతికోరువారందరు హిందు మహమ్మదీయ సంఘర్షణమును వివిధమున నైనను అంతమొందింప పూనుకొనవలయును. లేకున్న లాభము లేదు. (ప్రీ ప్రెస్)

చెన్నపురి బజారు ధరలు

1927-వ సం॥ ఏప్రిలు 22 తేదీ శుక్రవారము

1. ధాన్యములు.			
దని చూలు బా 1-కి రు 85 0 0 మొదలు 112 8 0 వరకు			
బియ్యముబస్తాలు			
కునుమ తెనాచివి ,, వ 12 కలవి రు 13 4 0 14 12 0			
నెల్లూరివి ,, డిటో ,, 15 8 0 16 0 0			
డిల్లి ,, డిటో ,, 16 4 0 17 0 0			
రాగులు రే. 164 బస్తా 1-కి ,, 9 10 0 10 0 0			
నువ్వులు ,, ,, 22 0 0 25 0 0			
2. ధాన్యముపప్పులు.			
కందులు బస్తా 1-కి రు 205 ,, 15 0 0 16 0 0			
సెనగలు ,, డిటో ,, 14 0 0 15 0 0			
పెసలు ,, డిటో ,, 16 0 0 17 0 0			
మినుములు ,, డిటో ,, 17 0 0 19 0 0			
ఉలము ,, ర 195 ,, 12 12 0 18 0 0			
3. నూనెపప్పులు.			
నువ్వులనూనె బా 1-కి ,, 153 0 0 156 0 0			
నెయ్యము 1-కి ,, 14 0 0 25 0 0			
కొండాపురంవేరు సెనగపప్పుబా1-కి ,, 54 0 0 56 0 0			
ఇతరప్రదేశము ,, ,, 50 0 0 52 0 0			
వేరు సెనగనూనెగానుగ బా 1-కి రు 130 మిమనూనె 126 0 0			
ఆముదము బా 1-కి ,, 116 0 0 117 0 0			
4. చిల్లరపప్పులు.			
చాయపసుపు బా 1-కి ,, 68 0 0 70 0 0			
కూరపసుపు ,, 40 0 0 50 0 0			
మిరపకాయలు(గుంటూరువి) బా 1-కి 122 0 0 140 0 0			
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి రు 40,45			
కాళహస్తీపాయకట్టు ,, ,, 50,55			
బెల్లము బా 1-కి రు 40 0 0 60 0 0			
చింతపండు బా 1-కి ,, 21 0 0 56 0 0			
5. ఇనుము.			
పట్టారకం బా 1-కి ,, 81 0 0 82 8 0			
చదరం ,, 81 0 0 82 0 0			
రవుండు ,, 27 0 0 33 0 0			
6. నూలు.			
నెం 20 తెన్ని సింహం యా ,, 7 1 0			
నెం 6 తెన్ని ఛర ,, 4 4 0			
నెం 24 ,, సింహం ,, 7 4 0			
నెం 24 ,, లాకి ,, 6 4 0			
నెం 60 ,, కారం తెన్ని ,, 9 0 0			
నెం 40 ,, ,, 10 0 0			
నెం 44 ,, ,, 5 3 0			
నెం 20½ న్యూకాంబ్ ,, 6 5 0			
నెం 12½ మాళ ,, 5 8 0			
నెం 16½ ,, ,, 5 14 0			
నెం 20½ కాపురజీ ,, 6 3 0			
నెం 40 జుమ్మరు ,, 9 10 0			
నెం 44 సాండ్లా ,, 4 15 0			
నెం 4 తెన్ని ,, 3 12 0			
7. దూది.			
బోండావెస్తు బారువ 1-కి రు 300 0 0			
పల్నాడుదూది ,, ,, 145 0 0			
8. లోహములు.			
వెండి 100 తులంగు ,, 61 0 0			
బంగారు, తులము 1-కి ,, 21 0 0 21 2 0			
సవరము 1-కి 18 10 9			
ఇత్తడి బా 1-కి ,, 235 0 0 238 0 0			
రాగి బా 1-కి ,, 253 0 0 260 0 0			

వృత్తాంతలేఖలు

నరసాపురం

(స్వకీయవిలేఖరి)

మైలకోస్తాత పాశ్చాత్యలో ఛాయాపటములు
బహిరంగవరములు

ఏప్రిల్ 20:—మొన్నటిదినమున మా మైలకోస్తాత పాశ్చాత్యలో 1900 మొదలు 1912 సం॥వరకు ప్రధానోపాధ్యాయులుగా నుండిన శ్రీయుత వి. రామస్వామి అయ్యర్ వారి కార్యకాలమును శ్రీయుత పెనుకొన్న సూర్యవారాయులరాజు గారు జూరంగపరచి అయ్యరుగారి స్నేహితులను ప్రాత విద్యార్థులను అందపరచిని తెలియచేయుటకు సంతసించుచున్నాము. అయ్యరుగారు శ్రీయుత కూచి నరసింహంగారి తరువాత వచ్చినవారు. అప్పుడు స్కూలునిధి బహు ఉన్నతస్థితిలో నుండినది. నరసింహంగారు వెళ్లినతరువాత స్కూలుగతి ఏమగునో ధయము జెంచులిన సమయములో యీ రామస్వామి అయ్యరుగారు స్కూలుకు ప్రధానోపాధ్యాయులుగా వచ్చియుండెను. కాని వీరు పనిజేసిన పన్నెండు సంవత్సరములలోను వైద్యకేసుల ధయమునకు సావకాశము చిక్కలేదు. వీరి చాలోజ్ఞానుల వీరికాలములో స్కూలు రిజర్వేషను పాతిక రేలువరకు పెంచుకొనిరి. అందు సం॥ 1 కి రెండుజేలపైగా ఆదాయము నికరమైనది కనుబరచగలిగిరి ఇది ఎంతోపుష్కలముగా యుట్టి స్థితిగతులకుట్టి ఆలోచింపనగును. వీరికాలములోనే స్కూలులో స్థాపించిన కొరసనీయులకు జార్జి నోబిల్ మైలకు గారి వారసులమును చాలా శ్రమపడి వీరు సంపాదించగలిగిరి. వీరి అద్వైతశతముల యీ రామస్వామి అయ్యరుగారు పనిజేసిన చాలాభాగము మా గ్రామములో ఆప్యైత సముకత్తెరుగా పనిజేయుతున్న శ్రీ. యస్. రాయ బి. పి. యస్. గారు వీరికి చాలా తోడ్పాటుకాగలిగిరి. వీరిఉత్సాహ కృషిలన స్కూలుకు వ్యాపారముగాను శ్రీయుత బివిరెడ్డిగారివద్దనుండి వీరు సంపాదించగలిగిరి. కనుక రామస్వామి అయ్యరుగారి కాలమున గూర్చి చెప్పవలసివచ్చినప్పుడు రాయ దొరగారి ఉత్సాహము బుద్ధిశూన్యమున చెప్పవలెను. కిరీకేసుల జ్యోతింద్రనాథ రాయగారు మా గ్రామమునకు మరణోపకారమును గావించగలిగినది జెప్పుటలో ఆతిశయోక్తి యుండదు. పాశ్చాత్యుల స్థాపించిన నావనీయులకు తెలియదొరగారు మొదలు రాయదొరగారి కాలమువరకు ప్రతినబుకత్తెరు మాపాశ్చాల మూలసము విషయమెలాని తదితరవిషయములను గూర్చిని స్వయముగా శ్రద్ధతోనుకొనుచుండెడివారు. అందువల్లనే మా మైలకోస్తాతపాశ్చాల యంతకాలము నిలువబడగలిగినది. మొన్నటిది 25 మున రామస్వామి అయ్యరుగారికి వారిప్రాతవిద్యార్థులు ఒక ఆడెన్నున చదివి గౌరవించిరి. ఒకరితరువాత నొకరు వక్తలు ఆనాడు రామస్వామి అయ్యరుగారి గొప్పతనమునుగూర్చియు వారి వాగ్ధోరణినిగూర్చియు, బోధనాశక్తినిగూర్చియు నొక్క మాటాడెడి. అయ్యరుగారి చాయాపటమునేగాక సజీవులై వారియెదుట మూర్తీభవించి కూర్చునియున్న అయ్యరుగారిని స్వయముగా జూడగలుగుట యిష్టపడెద్యర్థుల యొక్కయు, పైజూత యొక్కయు ఆనందుమున వర్ణించుట నానశముగాదు. స్కూలు నిధి తగ్గి పొయినదని పలుచేత అయ్యరుగారు నిధికి నందరూపాయలు పెంచుననిగిరి. ఒక ప్రాతవిద్యార్థి శ్రీయుత పెనుకొన్న భానుగూర్తి బి. పి. ఎల్. టి. గారు అయ్యరుగారిచేటి నొకబంగారు పతకమును ఏజేటు నొక విద్యార్థి కిమ్మబుకు వాగ్దానము జేసిరి. ఇంతటితో అయ్యరుగారి చర్య చుసెందులేదు. ఎందులననగా రామస్వామి అయ్యరుగారు ఇట్లు ప్రధానోపాధ్యాయులుగా నుండినకాలములో వీరు హిందూత్వత్రుకు యిచ్చుట స్వకీయవిలేఖరిగా నుండెడివారు. ఈసంగతి చాలామందికి తెలియకపోవచ్చును. తెలిసినవారిప్పుడు ఆగ్రహమును జెందికవచ్చును. ఎందులననగా ఉద్యోగముజేయుచుండి నిర్భయముగా వ్యూహత్రుకును విలేఖరిగా నుండిన గారునుగూర్చిని విస్తారముగానుండెరు. రామస్వామి అయ్యరుగారు యిచ్చుటకు వెళ్లినప్పుడువలెనే ఆరోగ్యముగా యుండియుండుటకు సంకల్పించుచున్నాను. దైవము వీరికి పూర్వయురారోగ్యములనిచ్చి బ్రోదుగాకయని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఒంగోలు

(స్వకీయవిలేఖరి)

చౌన్ పంచాయతీకోర్టు

ఏప్రిల్ 19:—ఒంగోలుపట్టణ పంచాయతీకోర్టులో భాగ్యలక్ష్మి నాలుగుసానములకు సభ్యులను ఎన్నుకొనుటకై 8-4-27 న ఒంగోలు తాలూకాఫీసు భవనముందు ఎన్నికలు జరుపబడెను. ఇటీవల మా పుర మం దు మున్సిపాలిటీ తాలూకాబోర్డుల ఎన్నికలందు జరిగింది. అభినవద్దినొందిన పార్టీ స్వర్ణలతే ఈ ఎన్నికలోగూడా తీవ్రముగా ఇరుకక్షలవారును కాన్వాసుచేసి నియమితకాలమునకు ముందు 1000 చుండి మనుష్యులను తాలూకాకేంద్రమునకు చేర్చిరి. ఒంగోలుతాలూకా రహస్యీలూరు పోలింగు ఆఫీసరుగానుండి ఎన్నికలు జరిపిరి. ఒంగోలు పురవాసులు గాని మనుష్యులకు ముందు 800 చుండి ప్రతికక్షులు తీసికొనివచ్చి జనసమూహములో కూర్చునబెట్టిరిని శ్రీయుత శ్రీ. శేషగిరిరావుగారు లిఖితపూర్వకంగా ఆక్షేపించగా, పోలింగుఆఫీసరు ఆయాక్షేపాలపై నెట్టిచర్యయు తీసికొనలేదు. మరియు సదరు శేషగిరిరావుగారి వోట్లను లెక్కించుచున్నప్పుడు, ముందు 800 చుండి వోట్లను లెక్కించక వదిలివేయగా కారణమేమని అడిగినమాటలు ఈ 800 చుండి ఆలస్యముగా వచ్చిరనియు, మొదటినుండి లేరనియు పోలింగుఆఫీసరు జవాబుచెప్పిరి. నా ప్రసముగా ఈ 800 చుండి వోట్లను మొదటినుండియు తాలూకాఫీసు ఆవరణలో, ఎండలో చుంపులమాడుచు వోట్లచ్చిపోవుటకై కాదుకొని యుండిరి ఈవిషయము లన్నియు ఆరోజే శేషగిరిరావుగారు జిల్లాకలెక్టరుగారికి లింతుమాలకముగా తెలియజేసిరి. వైవిషయములను విచారించి తిరిగి ఎన్నికలుజరుపమని కోరుచు జిల్లాకలెక్టరుగారికి అర్జీపంపిరి. ఇదిగాక పోలింగు ఆఫీసరుగారిచే నిరాకరింపబడిన 800 వోట్లను తమవోట్లు అన్వాయముగా నిరాకరించినయు, మరిల ఎన్నికలు జరిపించమనియు కోరుచు నొక మహిళ జిల్లాకలెక్టరుగారికి పంపిరి. కలెక్టరుగారు ఒంగోలుకాన్వొల్యులోనుండిమాడా ఇంతవరకు ఈవిషయములో ఎట్టి చర్యయు తీసికొన్నట్లు కనుపడదు.

మునిసిపల్ హైస్కూలు

ఒంగోలు మున్సిపల్ హైస్కూలుకు సంబంధించిన విద్యార్థి సారస్వతసమాజముయొక్క తృతీయవార్షికోత్సవసభ 18-4-27 ఒంగోలులో అమెరికా బాప్టిస్టుమిషనరీ ప్రతినిధియగు చెంచెంతు శ్రీ. యం. జే. రు. యం. ఎ. గారి ఆగ్రాస నాధిపత్యముక్రింద జయప్రదముగా జరిగినది. మా పురమందలి న్యాయవాదప్రముఖులగు శ్రీయుత వంగోలు ముని సుబ్రహ్మణ్యంపంతులుగారు “ఉన్నతవిద్యయొక్క ఆదర్శము—లక్ష్యము” అను విషయమునుగూర్చి ఆంగ్లమున నొకగంటసేపు అనర్బలముగా నువ్వననించిరి. ఉపన్యాసములు ప్రాచీన భారతీయ విద్యాపద్ధతులు, వేదకాలములోను ఇతిహాస యుగము నందును, బౌద్ధయుగమునందును కాలానుగుణ్యముగా ఎట్లు పరిణామమునందినదియు సమయోచితములైన ఉపనిషద్వాద్యములచేతను చరిత్రకాధారములచేతను నిరూపించిరి. పిమ్మట ప్రాచీనాధునికవిద్యాపద్ధతుల సమన్వయసిద్ధికొకటై ప్రయత్నించుటయే మనలక్ష్యముని హెచ్చరించిరి. కార్యదర్శి నివేదికనుబట్టి చూడ, ఈ సమాజమునంచి అభినవద్దినయే నున్నట్లు తెలియుచున్నది. విద్యార్థుల మామూలుసభకేకాక ఈ సమాజంతరపున బ్రహ్మశ్రీ విక్కిరాల రామచంద్రాచార్యులవారు బ్రహ్మశ్రీ వావిలాల వెంకట శివావధానులుగారు మున్నగు సుప్రసిద్ధపండితులు సహితము ఉపన్యాసములిచ్చియుండుట విశేషము. తర్వాత హైస్కూల్ విద్యార్థులచే ఆంగ్లమున పేక్సియర్ కవి యొక్క “కింగ్ జాన్”లోని ఒకరంగమును మాలియర్ యొక్క “లిబర్టినీయొక్క మాత్సర్యము” అను ప్రహసనమును, ఆంగ్లమున “కంబాధరము”లోని షష్టిపూర్తిరంగమును అతి మనోహరముగా ప్రదర్శించబడెను.

మదనకామేశ్వరిలేహము

బలహినులపాటి కల్పవృక్షము—మేమాము, నికొక్క, నిస్సర్పము, శుక్లనవ్వుము, అతిమాత్రము మొదలగువాటిని హరించి మంచి బలమును, వీర్యవృద్ధిని, సంభోగశక్తిని, సంతానమును గలిగించును. 2 డబ్బీలు చాలును. 20 తులముల డబ్బీలు రు 1-4-0 పాలగుండ్లలేహము—రక్తశుద్ధికి శ్రేష్ఠమయినది. సవామేమాము, మేమాసాడలు, మచ్చలు, యితరచర్యరోగములు కిళ్లనొప్పులు, మొదలగువాటిని హరించును. 4 డబ్బీలుచాలును. 20 తుల డబ్బీలు రు. 1-4-0 వి. పి. ఖర్చులు వేరు. 75 పి.పి.పి. అండు కో, ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిడేపి, నెల్లూరుజిల్లా

మదరాసు మార్కెట్ రిపోర్టు

(22-4-27)

నీమజవులి దినుసులు

ఇరువది గజములు పీస్ ధరలు రు. అ. పై
కారికమ్ము—22 X 22 ముగిసమార్కు (బి) 8-8-0
“ సరాసరికము 7-8-0
కారికమ్ము—22 X 22 “మోటార్ నెక్టు” (బి) రు 8-0-0
“ సరాసరికము (20 X 20)-రు 7-0-0
కారికమ్ము—22 X 22 వేరుర ముల్లు (బి) రు 8. రు 8-2-0
“ సరాసరికములు రు 7. రు 7-2-0
తెలుపు ముల్లు—1703 (సెక్) రు 12-7-0 స్లాష్ గో 9000 (సెక్) రు 12-8-0; 1702 రు 10-4-0 ఎల్. ఎల్; 73 8-0-0 డి. 73 రు 8-2-0; 88/888 రు 13-4-0, 8973 రు 8-0-0; 380 రు 8-2-0 Z. Z. రు 8; Z. 73 రు 10-8; జి. జి. 73 రు 8; 7663 రు 7-14; 78078 రు 7-14; జి. ఎ. 33 రు 6-14-0.
తెలుపు వర్మింగ్స్—H. K. 62 రు 17; C. 4000 రు 22; బి. బి. బి. రు 15-8.
టివ్ గున్ 100,000—గజము 1-కి రు 0-9-6;

నూలు

40 నెంబరు నీమ (5 పా కట్టులు)—టూక్రి రు 5-6-0 చలువ (కొంగ) రు 8-14; చలువ (ఎనిటిక్స్) రు 7-8; చలువ (నాగకన్యక) రు 7-10. చలువ (గుప్తి) రు 7-15; చలువ (గద్దజంధా) రు 8-5; పచ్చగుర్రము (ఎర్ర) రు 8-6; పడవ (ఎర్ర) రు 7-6; నూలువ్యాపారి సరకులేదు; పచ్చపాము సరకు లేదు.
40 జపాన్ (పదిపానులకట్టు) నక్షత్రము రు 10-7;
60 నీమ (5 పానులకట్టులు)—అడకత్తెర రు 16, నెమలి రు 16; “సంబుత్ గున్” (ఎర్ర) 15-12; రాట్టుము (ఎర్ర) రు 15; కలసము (ఎర్ర) రు 13; తెలుపు (మధురపట్టాము) రు 11-6; ఎగుడుకారము రు 8-2-0; గడ్డిబండ్ల—రు 8-0-0 ఎర్రు గడియారము రు 7-13; సెన్సిటివ్ సరకులేదు.
60 నెంబరు జపాన్ (10 పానులకట్టులు) నీలంచేప రు 16-0; లోహములు “బారువరలు”—
ఇత్తడిలేదు—(డిబ్ మేక్) రు 238; (కృషియర్) రు 235; రాగిలేదు రు 258.

నిమెంట్ పీపా వెల:

గిల్డ్ హేమ్ (“వెయ్యి”) రు 11-4-0. 11-8; జర్మన్ “నెమలి” రు 10-4; జర్మన్ “లేడి” రు 9-8;

చక్కెర మూటయొక్క ధర

జావా “రెడ్” రు 31-12-0. మందుధరలు—మే రు 31-14 జాన్ రు 32-8-0.
వేరు సెనగనూనె
“ఇంగ్లీషు బారువరలు”—గానుగ రు 128; “లెస్” రు 126;

ఆముదము

(మిల్ డెలివరీ) రు 116;
పదునువేసినతోలు రు 1-కి ధరలు

అవుతీలు (7½ టు 8) “అప్ కంట్రిన్” రు 0-14-3 0-14-6
“ (8½ టు 9) “ రు 0-13-6 టు 0-14-0
“ (లేబిక) “ రు 1-0-6 టు 1-1-0
“ (8½ టు 9) బెంగురూర్ రు 0-14-0 టు 0-14-9
“ (7 టు 7½) “ రు 0-15-3 టు 0-15-6
“ (లేబిక) “ రు 1-1-6 టు 1-1-9
“ (8 టు 8½) బెజవాడ్ రు 0-14-0 టు 0-14-6
“ (6½ టు 7) “ రు 0-14-9 టు 0-15-6
“ (7½ టు 7½) విజయనగరము రు 0-14-9 టు 0-15-0
“ (6½ టు 6½) “ రు 0-15-6 టు 0-15-9
“ (7 టు 7½) ఏలూరు రు 0-15-0 టు 0-15-3
“ (6 టు 6½) “ రు 1-0-0 టు 1-0-6
గేడతోలు రు 0-10-3 టు 0-10-7
గేడపాడతోలు రు 0-15-6 టు 1-0-0
అవుదాడతోలు రు 1-13-0 టు 1-15-0
పదునువేసిన మేకని రు 2-8-0 టు 2-14-0
పదునువేసిన గొర్రెది రు 2-10-0 టు 2-15-0

ప్రభవనామ సంవత్సర చైత్ర బహుళ పంచమి (౨౨-౪-౧౯౨౭) శుక్రవారము

కోటకొండ శ్రీకౌలుట్ల చెన్న కేశవ స్వామి విషయము

[ధరణి రామచంద్రరావుగారు]

ఇంతకు పూర్వము, “కౌలుట్ల చెన్న కేశవస్వామి పూర్వ వృత్తాంతము” అను శీర్షిక క్రింద, వెనుక ఆంధ్రప్రదేశ్ సారస్వతానుబంధములో నాలుగువ్యాసములను వ్రాసి యుంటిని. ఆవ్యాసములలో ఈదేవునిగురించి పూర్వము కొందరు వ్రాసిన పద్యములు దొరకినవంటివే ప్రచురించెదనని వ్రాసియుంటిని. ఇప్పుడు శ్రీ చెన్న కేశవస్వామి పాదువేట పద్యములు మాగ్రామములో పూర్వపు కరణాల సంతతివారి యింటిలో కనుగొంటిని. అయితే పూర్వపు తేలులో ఒకదానియందు

“కౌలుట్లధిప, చెన్న కేశవరమా కాంతామనోవల్లభా”

అనే పదపద్యాలచే దేవుని ప్రఖ్యాతి తెలియును అని యుండెను. అయితే అపద్యాలమాత్ర మింకను నాకు చిక్కలేదు.

ఇప్పుడు నేను వ్రాయబోవు పద్యములు ఎవరు రచియించినది తెలియదు. కాగితమును చూచిన మిక్కిలి పురాతనముగ కన్నట్టుచున్నది. సుమారు 100 సంవత్సరములక్రిందట వ్రాసి యుండవచ్చును. కర్నూలుకు సమీపమున లంజపాలూరు అను గ్రామముకలదు. అచట యల్లకవి అని ఒకకవిశ్వరు డుండెను. అతనిపేరు కర్నూలు మున్యలలోకూడ నున్నది అతడు ఈదేవునిపైన పెక్కుపద్యములు వ్రాసియున్నాడు! అతడే ఈ పద్యములనుకూడ వ్రాసియుండవచ్చును. అయినను నిశ్చయముగ చెప్పటకు నీలులేదు. నాకు మాత్రాలూకా పాశెగార్ల సంతతి విషయము పెక్కు కాగితములు దొరకియున్నవి. అసన్నియు కర్నూలుమండలచరిత్రమున కుపయోగించును. అయితే యిప్పుడు శ్రీ “కౌలుట్ల చెన్న కేశవస్వామి పాదువేట” పద్యములను వ్రాయుచున్నాను.

కం. శ్రీరమణి వేటలాడుక

కూరిమితో నేను రాగ కోపముతోడం

ద్వారముతలుపులు మూసిన

కారణ మే మిప్పుడు తెల్పు కరుణతో లక్ష్మీ! ౧

కం. ఘాతకుడ నాడు యింటికి

రాదగ దది యెట్టులనిన రామ గలదుపో

చేత మల శివునికడ వి

ఖ్యాతంబగు భక్తి చెలులకడ యెట్లు హరి. ౨

కం. సరసిజముఖ నే నిప్పుడు

సరగనురాగ తలుపు సవరించితివో

తీరు గని యింటివారిని

చోరుండని పల్కినట్లు చోద్యము తరుణి! ౩

కం. గాయకుడ రాత్రివేళను

నాయింటికి రాక నీకు న్యాయంబటరా

తోయజనేత్రిని గూడర

కాయజరిపువినత శౌరి కౌలుట్లహరి. ౪

కం. మరుశరముల దాళక నీ

సరనకు నే రాగ జూచి సమయంబున భూ

సురు డొచ్చిన యపవిత్రం

డరుదుగ నన్నట్లు పల్కి తేనన్ను చెలియా! ౫

కం. నెప మేమి యెరుగనంటే

కపూత్మా ప్రొద్దు వోవ కార్యబేమా

నృపవర, సుమరిహితంజై

అపరిమితంబైన తావి అలరున శౌరి! ౬

కం. దూరులు పలికెద వెందుకు

(?) ఓరమణి, ప్రేమచేత వస్త్రాని యిటకు

కోరిక దీర్చవే యిప్పుడు

నేరము నావలన లేదు నెలతరొ, లక్ష్మీ! ౭

కం. నేరము లేదని బహుభేద

(?) మీరీతిని బలుక నీకు విహితం బటరా

సారస నేత్రుడ, బోయిన

కారణ మే మిప్పుడు కోరి కౌలుట్లహరి. ౮

కం. వరమృగముల జంపుటకై

గిరులకునే బోయి రాగ గేలించుట బా

లురతోడ చందమామం

వరుడనుచు నుడివినట్లు వనజదళాక్షి! ౯

కం. ఆటయను పేరుపెట్టుక

బోటులతో గూడి వచ్చి బొంకెద విటు నీ

మాట విన దొంగదొరయును

సాటిగ గన్నడను నాకు సరసిజనేత్రా! ౧౦

కం. కరి హరి కిరి మొదలగు దు

స్తరమృగముల జంపి నేను ధరణీజనులక

పరిపాలింపగ వచ్చితి

మరి నాయెడ తప్పులేదు మగువరొ, లక్ష్మీ! ౧౧

కం. వేటకు నే బోయెద నని

యాటోపముతోడ బోయి యడవిలో నీ వా

బోటిని గూడియు నాతో

కొటిల్లము లాడెదోరి, కౌలుట్లహరి! ౧౨

కం. (?) వేటాడబోయి చోటను

బోటులు మాకేడగలరు పొలతిరొ, నీ వీ

మాట లనుట తెలిచలువకు

కాటుక బూసిన విధంబు గాడే తరుణి. ౧౩

కం. తప్పెరుగని నీమనం

గుప్పున శ్రీగంధమెట్లు గొనకొనె చైత్రం

! బప్పుడు వేరులుపారునె

కప్పినవర్షాగమంబుగా బోలెహరి! ౧౪

కం. వామాక్షిరొ, నే వేటయు

(?) నేమముతో పోయినచోట నెలతలపొండు

భామామణి, నాకేలను

కామిని, నేనెరుగ వినవె కాంతరొ, లక్ష్మీ! ౧౫

కం. కందర్ప జనక, వినవే

సుందరులను యెరుగనంటే సాంపగునటరా!

పొండుగ నీదేహనకు

గంధంబెక్కడిదిరోరి, కౌలుట్లహరి! ౧౬

క. తరుణిరొ, వనముల దిరుగం

సరవిని సుమరజము పోకసంశయపడుటక

సరసిజరిపు కిరణంబులు

వరత్తిత్తంబున యట్లు ననజదళాక్షి! ౧౭

కం. అహహ బొంకితివా నీ

శహాలుకు వాసంతమెట్లు జతగొనె నెందుక

నహి నీమాటలు తారక

లహమునజనియి చెమాడుమా యట్లుహరి! ౧౮

కం. గొప్పైనవృగములకు నే

తప్పక పూవూదలలోన తరుచుగవేటక

ఒప్పుచు ఆడుచు బోవగ

పుప్పుడి నామేనునిడ పానశాన లక్ష్మీ! ౧౯

కం. పంతము లేలా పలికెదు

సంతసముగ శహాలుపైన చల్లినదియు వా

సంతం బెక్కడ గలిగెర,

కాంతుని గన్నట్టి శౌరి, కౌలుట్లహరి! ౨౦

కం. పాలాశక్కుసుముములుగల

వాలాయము రసముచిల్క పరగునుధాతు

శ్రీలలితస్పటికము గని

(?) పలుమరు పనినభాతి వేమరు లక్ష్మీ! ౨౧

కం. మాటలు నీవేనేర్చవు

తేటపడక అల్లమాకు తెలిసెనుగదరా

నీటుగ నీ వలెవాటుకు

కాటుక మరకే డదోరి, కౌలుట్ల హరి! ౨౨

క. రాశిగమోదుగ తరువుల

పూసిన కుసుమములు జూడపోవగ వినవే

వోనఖ, యరసము జల్మెను

వాసంతముకాదు వినవె వరుసతో లక్ష్మీ! ౨౩

కం. పలుభాష లేల విన నీ

వలెవాటున నల్లమగువల్వేడిదె (?)

జలదము లేకను చందురు

బలుతేజము డాగనేల పంకజనాభా! ౨౪

కం. ఓజలజపాణి, నొనటను

ఆజవ్వాజలదినట్టి అందము వినవే

రాజీవాక్షిరొ కాటుక

తేజము గా దిప్పుడు చూడు తెలియగ లక్ష్మీ! ౨౫

కం. చిలుకకు పలుకులు చెప్పగ

చెలియరొ ఫలమనుచు మోవిశీరేణిని మో

జలజాక్షి రాత్రివేళను

అలభానుం డుదయమానె అంబుజవదనా! ౨౬

కం. అరవిందోద్భ వితను నీ (?)

గురుతులు జూడంగ చెలిసె గుణసంపూర్ణా!

పరగక నీమోవిప్పుడు

(?)కరచున్నది యెవతెరోరి, కౌలుట్లహరి! ౨౭

కం. చక్కనిశుకమును బట్టుక

అక్కజముగ మాటలాడ అధరామృతముక

నిక్కము పండని నొక్కెను

టక్కులు నావలన లేవు తరుణిరొ! లక్ష్మీ! ౨౮

కం. పరమాత్మ నీదుహరము

లరుదుగ నేచెలియకన్తి వచ్చుత! వినరా

తరుషరులేక కలుగునె

చెరువులలో నీటితేమ చిత్తజనకా! ౨౯

కం. అన్నిటి కన్నియు తెచ్చిన

వెన్నుండని విడువబోను వేడుకతోడక

పన్నుగ నీహరములే

కన్నియ కొనగితివి రోరి, కౌలుట్లహరి! ౩౦

కం. గొల్లనిపెండ్లికి బోవుచు

మెల్ల నె నడ్డంబుగాక మేలిమితోడక

అల్లదె హారము లొసగితి

కల్లలు నావలనలేవు కలికిరొ, లక్ష్మీ! ౩౧

కం. ముంజేతికంకణానకు

రంజితముగ అద్దమేల రమ్యముకూడక

కుంజరపాలన, జాంకకు

కంజాక్షుకుతగునటోరి, కౌలుట్లహరి! ౩౨

కం. అరవిందగంధి, యిష్టదు
సరగంసనాజులని చొచ్చి చయ్యనవత్తుం
పరసరికి గవయుటలేదని
పరగంగా పామునైన బట్టెద లక్ష్మీ! 37

క. శరధియు శేషుడు నీకును
అరయగ శయనంబుగాడె అంబుజనాభా!
ఉరగము పట్టుట నైజమా
కర్ణవైరికి వైరి శౌరి కాలుట్లహరి! 38

కం. దోషము తేలకలికెద
వోసకియరొ యేమిసేత వరుసతోచేతుక
బాసలు యింకా అడుగవె
ఆసకియనుడేను ఇప్పుడు అలుగకు లక్ష్మీ! 39

కం. వానవహాపణ, విహరా
బాసలు నే జేతుననుచు పలికితి విపుడుక
బాసలు నీకే నెళ్ళపుర
కాసారాజనక శౌరి కాలుట్లహరి! 39

కం. నాతిరొ, పురుషులతోడను
భ్యాతిగ మరువామనేయ కాంతలకెల్లెక
రీతియు కాదన కిష్టదు
నాతో వాదించ నీకు నాయమె లక్ష్మీ! 39

కం. చిక్కితివి టక్కులేటికి
చక్కని నీచెక్కులందు చాల కనుపడెక
ముక్కురసాక్కులు ఏడవి
గ్రక్కున సెలవియ్యరొరి కాలుట్లహరి! 40

కం. ఘోరపు మృగములకై కాం
తారములుం దూరకుండె తరుకూటములక
సారెకు చెక్కులు నొరయగ
జారులుపడినందుకింత చలమా లక్ష్మీ! 40

కం. పంకజనయనా! యిప్పుడు
యింకను ముమ్మారు నిలచియింతగయేమో
బొంకులు బొంకెద విష్ణుడు
కంకణలితకర, శౌరి, కాలుట్లహరి! 41

కం. తరుణీ, స్త్రీవేషమునే
ధరియించినవాడగాను తగునీకటులం
సరసిజముఖ, యున్నట్లనే
అరుదుగ నీమదికిదోచె అంబుజలక్ష్మీ! 42

కం. అండజయానరొ! వినవే
దండిగ నేజేసివట్టి తప్పలకొకటై
దండంబైనను బెట్టెద
కాండధరేట్పుత్రి, వినవె కరుణతో లక్ష్మీ! 43

కం. చిత్తము జనకా, యేమో
తత్తరమున దండపెట్ట తగునా నీకుక
మెత్తనిమాటల చిత్తము
కత్తెరగద రోరి, శౌరి, కాలుట్లహరి! 44

కం. యీకతిమున హరి పలికిన
ప్రాకటమున చెంచుదాని పట్టితి ననుచుక
బాకేత్తంబిచ్చి పలుకుము
కాకున్నను విడువరొరి, కాలుట్లహరి! 45

కం. బాబా యనినను కనడము
బూబూయన తురుకబాస పొలతిరొ, వినవే
బేబేయన మేషధ్వని
యీబాసలు తెలుసుకొమ్మి యింతిరొలక్ష్మీ! 46

కం. యీకలతమాట లెందుకు
బాకేత్తంబిచ్చి వేగ బలుకకయున్నక
చాకుకగుడియిచ్చెద మో
కాకోదరశయన, శౌరి, కాలుట్లహరి! 47

కం. నీరజనయనకు బాబా
క్షీరాంభోరాశిసుతకుశ్రీమై బీబీ
శ్రీరమణికి నిదె బూబూ
ధీరతతో కోసలక్ష్మీదేవికిబేబే.
కం. తొడబడ కటు హరి పలికిన
కడుముదమున పెదవిమీద గలచిరునగువై
యూదురాజకాంతి దెగడగ
దటుకున శ్రీలక్ష్మీదేవి తలుపులు దీసెక. 48

ప్రాచీన పట్టణద్వయము

[జములూపురపు వేంకటేశ్వరరావుగారు.]

హిందూదేశముయొక్క ప్రాచీనపు వ్రాతలయందును, బూర్వచరిత్రలయందును గానబడు పట్టణములు, స్థలములయొక్క నామములందు నేడు కొన్ని జాతుగా గానరాకుండనేయి నవి. ఇందుకు గారణ మేమని యాలోచించిన నీకాలమునగొన్ని పట్టణములనామములు మాత్రపుటయు, గొన్ని సంపూర్ణముగ కిథిలములై నామరూపనిశ్చయములై పోవుటయు, తప్ప మఱి యొందుగానరాదు. ఇందుకు స్పష్టాంతముగ పుష్కలూనతి, తక్ష శిలయను పట్టణద్వయముం దిట్లంపుడు. ఇవి హిందూదేశమునందు వహానపుత్ర నహించిన రెండుపట్టణములు. బౌద్ధులకాలపు చరిత్ర యందీపట్టణములకోభయ, ఘనతయూ దర్శనీయమై యొప్పురు చుండెను. అట్టిమహాపట్టణములనామరూపము లైన నిష్పాడు గానరాకుండ మృగ్యములై వి! విధ్యాధికులైన మనహిందూ సోదరులలో నైతము ననేకులర వానిప్రత్యంతము తెలియదు. ఆంధ్రయ విద్యావికారదులకుగూడ నేర్పరాకుండెడియుననుట సంత యాత్మకమే. చరిత్రానలోకనక్రిష్టియలు మాత్రము నానినాము ము లవశ్యము చదియించువచ్చును. కాని వారియందు ననేకుల కవియెచ్చుటచుండెనో నిశ్చయముగ, సవిస్తరముగ దెలియదు. కావున నాతెలిసినంతవఱకు ఆపట్టణరాజముల వృత్తాంతము మాహానక మహాశయలకు విన్నవించ సమకట్టితిని.

పుష్కలూనతి

శ్రీరామచంద్రహరి వారి సోదరుడగు భరతుని కుమా రులు పుష్కలూనతి, తక్షణము వారిరువురుగలరు. వారుగంధర్వ దేశముపై విజిగీహసనీవం దండెత్తి సంపూర్ణలబ్ధిజయము లెరి. అప్పుడు జయనూచకచిహ్నములగు నుభయసోదరుల నామము లు గ్రమముగ పుష్కలూనతి, తక్షణిల యను మహాపట్టణములకు మూలబంధము (పునాది) గావింపబడెను. కొలదిదినములకే యా పట్టణములయందు పుష్కలూనతి మహావైభవసంపన్నమై, దేదీ ప్యహనమై, మహాజనాక్షిప్తమై యెల్లవిధముల నితరపట్టణముల యందసాద్యశ్యమై, మిన్నయై నెలంగసాకము. కావున నాపట్ట ణము గాంధర్వదేశము రాజధాని గావింపబడెను.

ఈ పట్టణ ప్రాచీనతయు, వైశాల్యమును, జాగ్రత్తపరి సితులును, ఆర్థవిచారమును గుఱించి ఈ కాలమున లెస్సగాఁ బరిశోధించి మాత్మవిచారము గావించియున్నాడు. అయిరో పీయ ఆర్థవిచారినిపుణులు దీనివలన గనిపెట్టిన ఫలములు చాల మనోరజకములను, బాహుళ్యములు నైయున్నవి. గ్రంథ విస్తరభీతికే నిస్సృట దిక్పాత్రముగ తత్సంగహమును సూచించు చున్నాము.

అలగ్గాండరు చండయాత్ర హిందూదేశముపై జరుగు కాలమునా కీ పట్టణ మాదేశమునకు రాజధానిగనే యుండెను. గ్రీకు చరిత్రకారులు ఈ ముఖ్యపట్టణముపేరు తమ వ్రాతలయం దు “పూకోలానటీస్” లేక “పూకోలానటీస్” అని వ్రాసియు న్నారు. ఆకాలమున మిక్కిలి వ్యాప్తియందున్న పాలీభాషా గ్రంథములయందు దీనిని “పికలానతి” యని ప్రస్తావించియున్నా రు. కాని సంస్కృతగ్రంథములయందుమాత్ర మిది “పుష్కలూ నతి” యనియే పేర్కొనబడినది.

గ్రీకు చరిత్రకారుడు ‘అర్యన్’ అనునాతడు దీనిని ‘పూకోల్స్’ని వాడియున్నాడు ‘డినానిస్’ ‘బేరిట్స్’ అ నునారు ఇచ్చటి వాస్తవ్యులను ‘పూకోలి’యను నామమున సం బోధించియున్నాడు. అర్యనుని గ్రంథము ‘పేరిపెల్స్ నీకో’ నందును ‘టాలమోభూగోళశాస్త్రమునందును ‘పుష్కలో’ అను సంస్కృతనామమునకు మాటు హింది భాషయందు నపభ్రంశ ము నొందిననామము ‘పూఖో’ అని వ్రాయబడినది.

అర్యన్ చరిత్రకారుని యభిప్రాయానుసారముచాల ప్ర ఖ్యాతిగాంచినట్టియు, జనసమృద్ధమైనట్టియు ‘పూకోల్స్’ ఆ నుమహాపట్టణము సింధుమహానదికి సమీపముననుండెను. ఈపట్ట ణ మాకాలమున ‘ఇస్టిన్’ (హస్తి) రాజానకు రాజధానిగాయండె ను. ఈహస్తిరాజు మహా అలగ్గాండరు నైనవాహిని కడ్డుకట్ట యెనిలిచి తన రాజ్యమును కాపాడుకొనుటయం దాపాదమప్తక ము నిమగ్నడై శౌర్యసాహసాదివీరసద్గుణపుంజము మూర్తి భవించినట్లు పాడమాపెడు మహాభూరసం గామముగావించెను. కాని తుదకాతడొకప్రాంతరదుర్గమునం దాకస్మికముగ జని యందు తద్దార్ధ్యమును సమహర్షము, నపజయము నపనయింప జేసి దిగ్విజయము గాంచుట కుపాయాంతరములనన్వేషించుచు ముట్టడిజేయబడెను. అప్పు డాతనితావున నైస్యము చాలతక్కు వగ నుండెను. తుదకాతడు ముప్పది దినములయెడ తెగని

ముట్టడి తరువాత గ్రీకు సేనానియగు జనరల్ ‘చేఫాస్’ చేత వధింపబడెను. రాజు మరణించిన పిదప నీపట్టణము మహాలక్ష్మి ండరనకు స్వాధీనము చేయబడెను.

‘స్ట్రీయో’, అర్యన్, చరిత్రకారులుమాత్రమీ పట్టణ ము సింధునదీప్రాంతమున నుండెనని యూహమాత్రముగ వ్రాసి యున్నారు. ఇలాటాలమి తనభూగోళశాస్త్రమునందు చాల పరిశోధన పూర్వకముగ నిశ్చయార్థమును వెల్లడించి యున్నా డు. ఆతడేపట్టణము ‘స్ట్రీన్’ అనగా పంజ్ కోరలేక స్వాతీమహానదీప్రాంతమున నుపసితమైయుండెనని వ్యక్తిక రించియున్నాడు. ఈకోవనుతొన్నంగ, అను ప్రసిద్ధ చీనా యా త్రికుడుగూడ నీపట్టణమృగ్యమును లేక ఈ స్థలమునే నిర్దేశించి యున్నాడు. ఈ చీనాయాత్రికుడు తాను ‘పెహవరునుండి బయలుదేరి దాదాపు 17 మైళ్లు ప్రాగు తరమునకు బయనమై పోయి యచ్చట నొకమహానదినిదాటి పిమ్మట, నూసిక్యాలో * ఫాతి’ లేక ‘పుష్కలూనతి’ బ్రవేశించితి నని వ్రాసియు న్నాడు. ఏమహానది యిచ్చట బ్రస్తావించబడినదో యదియ కాబుల్ మహానది. అది పెహవరునుండి 15-16 మైళ్లుదూరమున నున్నది. ఇచ్చటరెండు మహాజనపదములు గలవు.

క్రమముగ నవి పరంగ్, చారుకుననునామముల వ్యవహ రింపబడుచుండెను. ఇవి యహాఖ్యాతిగాంచిన హవనగరనం దలిభాగములు చిన్న స్వాతీనదీ ప్రాంతమున పరస్పరసముమీప ముననే కొన్ని గ్రామములు గలవు. అవి క్రమమున తనిగి, పే రుపాల్, అమరుజయి, తురంగ్ జయి, ఉసుమాజయి, బా జోర్, చారుకున్, పరంగ్ నాబడును. ఇవి 15 మైళ్ల కై వా రముకలిగిన కేలయందు నిర్మింపబడియున్నవి. చివరరెండును మాత్రము మిగుల సన్నిహితమున నున్నవి.

దుర్గమును, దుర్గప్రాకారమును ఎత్తైన ప్రదేశమునఁ గలవు. ఈప్రదేశము ప్రాచీన పట్టణమైన హవన గరు శిథిలముల కెగువనై పునగలదు. దీనినే హంచాల (పంజాబు), దేశపరిపాలకు డగు స్వర్గీయరంజీతుసింగు మహారాజుగారి సైన్య మున నధికారియగు జనరల్ ‘కోల్ట్’ అనునాత డొకద్విపమున బాజోర్ సరసున కభిముఖముగ నుండినట్లు చూపుచున్నాడు. మఱియు తత్ప్రాంతప్రదేశములయందంతట శివత్వంతైకాల్పము లైన శైలిలము లుండినట్లునహిత మాతడు వ్రాసియున్నాడు. జర్నల్ అగ్గాండరు కనిష్ఠ మ్ దొరగారు ఇట్లు వక్కాణించి యున్నారు. “ప్రస్తుతము వాడుకలోనున్న హస్తీనగరము తత్ప్రాచీననామమును కించిదపభ్రంశము గావించి నిర్మింపబడి నది. ఆదియం దది ‘హస్తినగరము’ లేక ‘హస్తిరాజనగరము’ అను పేరం బిలువబడుచుండెను. అనగా:—అస్టిన్ పోక లావటీస్—జనకు రాజధానియనియర్థము. గ్రీకులకు హిందూ దేశపు రాజులను వారి పట్టణములపేర్లతో సంబోధించుట యొక సాధారణాచారముగఁ గన్పట్టెడిది. ఉదాహరణార్థము:—టె క్స్ లేస్, అసాకానోన్ ఇత్యాదులంగమనింపుడు. హిందూరా జులును సాధారణముగ తమరాజధానుల నామములు తమ పేరు లకే నెలయించుచుండిరి. ఆవాడుకయే ప్రచారమున నుండిన ట్టిప్పటికిని ననేకములైన దృష్టాంతముల నెన్నియోపట్టణముల నామములం జాతుము. ఉల్లేఖనార్థము జూడుడు:—థిల్లి పట్టణము తన ప్రాచీననామములైన ఇంద్రపస్యు, థిల్లి గాక యనేకములైన నామాంతరములచే నాబాలగోపాలము స్మరింప బడుచున్నది.

కోటపకోరా, భిటీఅలాయి (అలాయికోట), తొగ్గకా బాదు, ఫిరోజాబాదు, పేరుమండల్, మహాజహానాబాదు, అక్బరాబాదునుండి ఆగ్రా, అజీమాదునుండి పట్నా. ఇంతియ కాక ఇత్యాది నామములును, సాదృశ్యములును మఱియెన్నియో కలవు. ఈ హవనగరను నామము తురుష్కులు విజయలై నప్పుడు నామకరణము గావించినదిగా తోచెడిది. ఫారసిభాష మాటలాడు తురుష్కు లిచ్చటికివచ్చి నివాసమేర్పరచుకొనిన ప్పుడు వారికి హిందినామమైన హస్తినగరము అపభ్రంశముగా తోచియుండవచ్చును; లేక వారి కానామము తెలియకనే పోవ చ్చును. కావున హవనగరమని స్మరింప మొదలిడిరి. పిమ్మట నీవిషయమున నృప్తిపథమునం దిడుకొనియే కాబోలును ప్రాచీనమైన మహాజనపదమును నెనిమిది భిన్నములైన భాగ ములుగ విభాగించి హవనగరమును సార్వక నామధేయము గావించిరి. ఫారసిభాషయందు హవ్, అనగా యెనిమిదియని యర్థము. ఈలాగుననే సగరహరమును నంగ్ నిహార్, అను నామమున బిలువజొచ్చిరి. అదియే యిప్పుడు జలాలాబాదను నామమున బ్రసిద్ధిపొంది యున్నది. ఇది కాబుల్ రాజ్యమున నొక ముఖ్యమైన పట్టణరాజము.

* ఫాతి చీనా భాషాసాంప్రదాయమునందు పుష్కలూ వతికిఁ బేరు.

♦ జర్నల్, యేష్యాటిక్ సొసైటీ, పే. 479 సం. (క్రీ. 1836

బాధ్యులకాలమున శుద్ధిలానతి మిగుల యశో విభవంపన్నమై, యనుపమాన కీర్తిసంతేమై ప్రకాశించుచుండెను. వాటిచే నిది యొక పూర్ణప్రపంచము, పవిత్ర ఘంటమునైన తీర్థయాత్రాస్థలముగ పరిగణింపబడుచుండెను. ఈ స్థలమున మహావైభవోపేతమైన స్తూపమొందుండెను. ఈ స్థలముననే బుద్ధభగవానుడాసీనుడై తన నయనయుగ్మమును దాన మర్పించియుండెను. కావున నిచ్చట తత్స్మరణ చిహ్నముగను, పూజార్హముగను నొక మహా స్తూపము నిర్మింపబడియున్నది. శాస్త్రయాత్రీకులు కాల దూర దేశ దూర స్థలములనుండి యాస్తూపమును దర్శింప మిగుల వేడుకతో విచ్చేయుచుండిరి. ఇంతియోకాక యశోకమహారాజు మఱి యనేకములైన కట్టడములు మందిరములు మొదలగువానిని నిర్మించెను. నాహియా నను వైనా శాస్త్రయాత్రీకుల కిచ్చటికి యాత్రార్థము ప్రతి 400 ల సంవత్సరమున హిందూను అయిదు శతాబ్దమునను పచ్చిపప్పు డీ నిమయనిర్ధారము గావించియున్నారు. హోవనత్సాంగను చీనా యాత్రీకుడు సహితమి విషయము నిమిత్తమై క్రీ. 630 వ సం॥మున నిచ్చటికి విచ్చేసియుండెను.

ఈ పట్టణమున శాధులకు సంబంధించిన గొప్పగొప్ప మఠములు మందిరములు ఆశ్రమములు మొదలైనవనేకములుండెను. కనిష్ఠ మహారాజు తన రాజ్యకాలమున నీ పట్టణ మనేకములైన మహామందరమందిరములచే నొప్పారునట్లునర్చెను. ఈశోధి యాపట్టణమునకు హైందవసామ్రాజ్యసంరంభమునకు సుస్థిరముగనుండెను. మహామారుగజని దండయాత్రలు, ఆమఠములు, మందిరములు, ఆశ్రమములు, విహారములు, సమఘాలు ఇత్యాదులన్నియు నాశనమొందించుటయేకాక పుష్కలవాతి పట్టణమును నామరూపనిశ్చయము గావించినవి. నేడు శాధులు, హిందువులకు మార్చుట తురుష్కులు నివసించుచున్నారా అచ్చట భిక్షుసమగావించబడిన మందిరములయందలి విగ్రహములు భిక్షుభిక్షుమగావించి యుండే చూడ్చివేయబడెను. స్వర్ణయులైన దాక్షులు లాయటితో జనరలు కనింగ్ హోవత్యది పరిశోధకు లనేకములైన ప్రాచీనవిగ్రహములు ఆర్పణములు మఱియు నాకాలపు కనక, రజత, తామ్రనాణకములు గ్రాఫ్టి వేయబడినవాని నచ్చటినుండి వెల్లగించిరి. అంతఃములైన మహాత్మర ప్రతిమలును, ప్రాచీనవస్తువులు నిప్పుదు లాహార నందలివస్తుప్రసర్యకాలయం దుంచబడినవి.

తక్షశిల

ఈ మహాపట్టణమునకు నిర్మాణమును దేశసమహారాజు నకు మనుమకును భరతునకు బుత్తుడైన శత్రుఘ్న మహారాజు, స్థితి వ్రాసిన వ్రాతలనుబట్టి యా మహాపట్టణముండిన స్థలనిర్దేశమున గొంతోట్రుపాటు గలుగుచుండెను. మహాదేవిబుద్ధులక్రమ నిష్పత్తిసంబంధించి తక్షశిలచిహ్నములయొక్క యధార్థస్మృత్యాంత మిత్యుత్సాహము తెలియనికామున మహేంద్ర తదితరముల కవకాశము గలిగినది. స్థితి రచనచియించిన గ్రంథమునందలి పుష్కలవాతి లేక మాన్య నగరమునుండి 60 కోమమైళ్లు లేక 50 ఇంగ్లీషు మైళ్ళదూరమున నున్నదని మాహియున్నాడు. ఇందులను దీనియునికి హోవనదీతీరమున హసన్ అబదాటికి పశ్చిమమున నొకానొక స్థలమున సింధుమహానదికి రెండుకోజుల ప్రయాణముననుండెనని వ్యక్తపరిచియున్నాడు. కాని చీనా యాత్రీకులు తమ యాత్రీయస్మృత్యాంతమునందు సింధుమహానదికి బూర్వభాగమున దినత్రయప్రయాణము మేర నున్నదని చూపియున్నారు. (దేవ్ దొరగారచే గారింపబడిన పాహియాకయాత్రీయ వృత్తాంతభాషాంతరము 11 వ ప్రకరణముజూడుడు. ఆతడు దానిని పెహనరుండి యేడుదినముల ప్రయాణమున నున్నట్లు వ్రాసియున్నాడు. అనగా:—నాలుగుదినముల ప్రయాణమున సింధుమహానదు, దానికి దినత్రయప్రయాణపరిమితిని తక్షశిలయు గలదు. ఈ స్థలము పూర్వముగ కాలాసరా ప్రాంతమున నున్నది ఇది మొగలు చక్రవర్తుల తృతీయావధి స్థలముగ నుండెను. ఇప్పటి కాంగ్లేయ వారతనమువారి పరిపాలనమునను సింధునదినుండి మూడవదిదిగాను, సేనాశీరముగాను, రస్తుసామగ్రియొక్కయు, బిడారులయొక్కయు రాకపోకలయందు విశ్రమస్థానముగాను నిర్ణయ మేర్పడియున్నది. హోవన త్యాంగులను చీనా యాత్రీకుడు తనదేశమునకు ముడివెళ్లునపు దాతనివెంట భారవాహకములైన మదగజము లనేకములుండెను. ఆతడు తక్షశిలనుండి పయనమై మూడవదినము సింధుమహానదిని జేరితనని నాశినియున్నాడు. దీనివలనను తక్షశిలా మహానగరము కాలసరా యొద్దనే యొకచోటనుండియుండనల

యునని తేలుచున్నది. ఈస్థలము మహాదేవివద్ద కనుగొనబడినది. ఇది కాలసరా (ఒక పాంధజనవిశ్రమస్థానము.) నుండి పూర్వోత్తర భాగమున బూర్జముగ నొకమైలు దూరమున నున్నది. ఇచ్చట నొకప్రాకారముచే బసవత్మమైన విశాలమహా పట్టణముయొక్కతే శిల్పచిహ్నము లనేకములుగానించుచుండును. జనరత్ కనింగహముగారు “నేను దీనియట్లును 50 మైళ్లములును, దానిలో రెండు మహాస్తూపములు మానికాల్పస్తూపముల వంటి విశాలోన్నతములైనవియు 28 ఆశ్రమములు, వసతిగృహములును, మఱియు శాస్త్రసాధువులమఠాని మొదలగు మందిరములును నన్వేషించి కనుగొనియున్నాను.” అని వాక్రచ్చియున్నాడు.

గ్రీకు చరిత్రకారు లందఱు నేకగ్రీవముగ నీపట్టణము యొక్క వైశాల్యమును, వైభవమును, వైశ్వర్యమును వేనోళ్ల గోనియాడియున్నారు. ఆర్యన్ చరిత్రకారు డీ పట్టణము, నత్యంతవైభవయుతును, మహాహరమును మహాజనాక్షిరము నగణితమహాశ్వర్య సమృద్ధియుననియు నందు వేనవేలు లక్షాధికారులు, కోటిశత్రులు నివసించుననియు, నియ్యదినింధు, హెడాన్సులకు మధ్యభాగమున గలదనియు వక్కాణించియున్నాడు. స్త్రీయోమాడ దీనినొక మహామనమైన పట్టణమనియు దీనికిరుపార్వములగల జనపదంబులను సర్వసమృద్ధియై ప్రకాశించుచుండెననియు భూములు మహాసారవంతములైనవనియు వ్రాసియున్నాడు. స్థితి యిది యొక మహావైశాల్యముగ్గొనెన్నయు నానియుగాంచిన పట్టణమనియు, గొంచెముపల్లపు ప్రదేశమైనను, సమప్రదేశమై, విశాలమైదానమై అనుందా మండలమున (జిల్లా) గలదనియు, తద్భూములు మహాహరములై కనుల పండువుగానుండి పూర్వయు నాకర్షింప నెంతయు సర్వతమములైనవి యనియు వాక్రచ్చియున్నాడు. ఈ వాతల నిలవను నీప్రాచీనపట్టణముయొక్క యునికి మహాదేవిసమీపమున ననేకమైళ్ల వైశాల్యము నావించి భిన్నభిన్నముగల బడియున్న విశాలవైశిల్పచిహ్నములుగల స్థలమనియే తేలుచున్నది.

మహాల్ గాండరు దండయాత్రకు ఏబదసంవత్సరములు పిమ్మట తక్షశిలనుండి కొందఱు రాజద్రోహులు బిందు సారు డనురాజును ధిక్కిరించిరి. ఆతడు వారిపీడనములకు తన పెద్దకుమారుడగు సునీమ యనునాతనినే నాధిపత్యము క్రింద గొంతపెన్దము నొసంగి చూతని తక్షశిలామహాపట్టణమును ముట్టడివేయబంపెను; కాని యాముట్టడి కార్యకారికాక యాతడు నారివలన నోడిపోయెను. అప్పుడు రాజు తనచిన్న కుమారుడైన యశోకుని నాశనిస్తానమున నిశిపి ముట్టడింపబంపెను. దీనివలన బ్రజలు చాల సంతసించిరి. మిగుల సత్సాహుతోడన, మహాల్ గాండరు మహాప్రేమానందాతితయమచేతను నారు రెండున్నర యోజనములపరిమితి నీలను ముందునకు నగించి యాతని బ్రతుక్కుతానము గావించి సత్కరించిరి. వారాతని పరిపాలనము తమకు మహాసహాయమును, నాతని ప్రభావము తమ కానందసంభావనమును, నిభవనకము నని తెలంచిరి. నిజముగా నామహారాజుకేళు డాధికారప్రదాతయు మహాదాతయు, కరుణార్ద్రహృదయును న్యాయశీలుడును ప్రజాహితుడును, పక్షపాతయు నేతయును ఆతడు ప్రజకు తెనకన్న సంతానముట్లు భాగించును. వారిని తండ్రివలె సమాచరించును, కష్టనిష్ఠరము లారయును. మహావిభవసంపన్నులును, ప్రజాపోషకులును, న్యాయశీలురును, దానకేళులును, సత్ప్రవర్తకులునైనరాజులు శతసంఖ్యాకులు గడచినది. కాని యశోకు నిఖండి సాధ్యశ్యము భూవర్తమానచరిత్రయందు పరిశీలించినను కంటబడుట దుర్లభము. ఆతడు మానవజాతికే కాదు. జంతువులయెడ సహితము గావించినమేలును, జూపిన ప్రేమయు, సానుభూతియు చనన్యసాధ్యశ్యము. నేటివఱకు హిందూ దేశమున నేరాజు నిట్లు గావించినవాడు గానరాడు.

అశోకచక్రవర్తి సంహారనాసీను డగుకాలమున తక్షశిలానగరవైభవము 86 కోట్లు లేక 860 మిలియనుల పొండ్లని చెప్పబడినది. ఇది యాకాలపు బంగారునాణెముల తక్కుయో, లేక తామ్రనాణకముల విలువయో ఇదమిట్లమని నొక్కివక్కాణించుట కవకాశము లేదు. మనము దీనిని రాగినాణెమనియు, దాని విలువను గూడ తగ్గించి ప్రస్తుతము వాడుకలోనున్న 1 రూపాయికి సరిపావుననియు ప్రతివాదనసౌకర్యము నిమిత్తము తలంచినను దీని విలువపర్వసానమున వాడుకలోనున్న 9 కోట్ల రూపము (ఆంగ్లేయ నాణెములు) లకు సమానమగుచున్నది. కాని ఆకాలపు (1) రాగినాణె

(1) ఈ నాణెములు తరహిందూస్తానమున నున్న గణపతి రాయ్ నాదిర్ అనువారివద్ద నున్నవట.

ములు లభించినవాటిని పరిశీలించగా నిష్పటికివానికన్న పెన్నియో మడుగులు విలువగలవిగ నున్నట్లు గానించుచున్నది (గ్రీకుచరిత్రకారులు వేర్వేర్వ నాణెములు బహుశఃబంగారువేయొయొందును. వానివిలువ యొక నూరు మిలియనులనుకొన్నను నొక యుర్బుదమునకన్న కెక్కుదు రూప్యములగును. జనరత్ కనింగ్ హోవనొరగారిట్లు నడుపుచున్నారు. “అతెజ్జాండునకు 50 వత్సరములు పిమ్మటకూడ నీ పట్టణముయొక్కసంపద అనువమేయముగ నుండెనుటను సాక్ష్యమును, దార్కాణము, నొక్క విషయము జెప్పిన చాలును. ఆదెనియన:—నిశ్చయముగ నీదేశము భాగ్యపుగని యనియు, నీ సారవంతమైన భూములు బంగారు వెదవల్లుచుండు స్వర్ణకంఠికము లనియు సుప్రసిద్ధమైన ప్రతీతి కలదు. ఇదియొక యతిశయోక్తిగా ని యుచుండుము గాని కాజాలదు. నిజముగా నది స్వభావోక్తియే. ఈపట్టణమే యశోకచక్రవర్తి తన తండ్రి సతీపుడుగానుండి పరిపాలించుచుండగా పాంచాల (పంజాబు) దేశమునకు యువరాజ్యము నహించి నివసించుచుండిన పట్టణము. ఈస్థలముననే ప్రఖ్యాతి పడసిన యిరెని పుత్రుడు కనాలా “మృగయని” యను నాతడుండెను.

క్రీ. పూ. మూడవ శతాబ్దాంతమున మౌర్యరాజులయొక్క సంతానమునకును బహుతరులందలి గ్రీకులకును యుద్ధము జరిగెను. అప్పుడు “యూథిడేటిస్” పుత్రుడైన “డెమిట్రేటిస్” యనువాడు గ్రీకులకు రాజుగానుండెను. క్రీ. పూ. రెండవ శతాబ్దారంభమున తక్షశిలా నగరము “యూక్రేటెడ్స్” నకు హిందూదేశరాజ్యమున నొకభాగమయ్యెను. క్రీ. పూ. 166 వ సంవత్సరారంభమున తక్షశిలానగరము యూక్రేటెయడ్స్ రాజునకు హిందూదేశరాజ్యమున నొకభాగమయ్యెను. క్రీ. పూ. 166 వ నే దీనిని యింగ్లాసిధియములు అనగా శనీతక ఆర్యనను వాఁకు గ్రీకులనుండి లాగికొనెను. అప్పటినుండి వీరియధీనమున నీపట్టణము చుప్పాతిక శతాబ్దమునాకుండెను. పిమ్మటనిది కని మ్మనంశపురానిల నశమైనది. ప్రసిద్ధిపడిన మహాకవిమక్రవర్తి దీనిని జయించెను. అప్పుడున్న ఇందూసిధియముల సంమునకు రాజధాని పెహనరు పట్టణముగా నుండెను. ఈ తక్షశిలయందు ఒకప్రాంతాధికారి (నూడేవారుకేక గవర్నరు) మాత్రముండి రాజ్యము చేయుచుండెను. ఆప్రాంతాధికారు లనే కములైన నాణెములును, కాసనములును, సాహారీ, మానికాల్ల శిథిలములనుండి లభించెను. వానిలో మిష్టర్ రాబర్ట్సుగారికి దొరకిన తామ్రపత్రమున్నింటికంటెను ముక్కువెనది. దానిపై పాలి భాషయందు తక్షిలాయను నామము గానించుచుండెను. అదియే సంస్కృతమున తక్షశిలాయొక్క ప్రతిరూపమైయుండెను. కావుననే గ్రీకులు చూచినస్థలములందెల్ల దానిపేరు తక్షిలాయని వ్రాసివెచిరి.

పారశికదేశపు రాజుల యెలుబడి కాలమున బ్రవున్న రాజునకు టిమ్మల క్రీ. శ 42-46 సంవత్సరములలో తక్షశిలకు గొప్ప తత్వకాస్త్రజ్ఞుడు ‘అపోలోనిస్’ పెకనాబతానా యనునాతడు తననెంట ‘అసిరియస్’ డేమిసహమి’ యను తన స్నేహితుని వెంబడించికొని వచ్చియుండెను. వారి యాత్రాచరిత్రమును కేటిస్ ట్రేటిస్ యనునాతడు చక్కగా వ్రాసియున్నాడు. ఆంగ్లియు వ్రాయబడినది. “ఈపట్టణము (తక్షశిల) నేనివా నలె కాదు. దుర్గప్రాకారపరివేష్టితములైన యితర గ్రీకు పట్టణములవలె నొప్పారు చున్నది. దీని చుట్టును నొక మహానదు ప్రవహించుచు మహాబలిష్ఠమునైన రాతికోట చుట్టబడియున్నది. అందనేకములైన యురజులును, ద్వారములును, సోరగాగండ్లును, లోపలిభాగమునవేదికయు నమర్పబడియున్నది.” మఱియు ట్రేటియస్ అనునాతడు నక్ష్యమాణిమిని వక్కాణించి యున్నాడు. “ఈ పట్టణనిర్మాణమును, మహాజ్ఞతయు, సౌందర్యమును, ప్రాచీనతయు ప్రపంచదర్శనము గావించిన మహాల్ గాండరునకును నాతనినెంటనుండిన పరివారమునకును బాబిలిను పట్టణమునకు జ్ఞాపికిం దెచ్చెను. అనగా:—తద్దర్శనముననే బాబిలిను పట్టణ ప్రతిరూపము వారి కనులకుం గట్టినట్లుండెను. ప్రతివాదకు నచ్చటి చిత్రములును శిల్పమును గాంచి మహాశ్వర్యచక్షు డగుచుండెను (నశోకము)

కే ద రి స్

గ్రంథకర్త:—శరణురామస్వామి చౌదరి
రామప్రసాద్ గారు వ్రాసిన హిందీగ్రంథమున కనువాదము. లోకప్రసిద్ధముగ ఒకవీరమాత చరిత్రము. అందరును చదువతగిన సులభశైలిలో వ్రాయబడినది. ఉన్నన లక్ష్మీనారాయణగారి అమూల్యముగ పీఠిక గలదు. ధర 0-4-0.
ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము, మద్రాసు.

నా యనుభవము

[సా. వెంకటసుబ్బియ్యంగారు]

ప్రాణమనగనేమి! తట్టేగా పుట్టేదా! ముక్కు-ముసి కొన్న యీశునిమములు పట్టదు. అని సామాన్యముగా నను కొనుచున్నాను మన మనుదినమును వినుచుందుము. నిజమే, యెం దను ఎప్పుడు లేదు, యెందరు పోవులలేదు యీ మాయప్రపంచ మనకు! యింతే యింటిలో రేపు మంటిలో. 'హింద్యేటప్పడు వెంటరాదు' ఇక పుచ్చిన పత్తెన. 'విచ్చినపుడు తెచ్చినది లేదు' పోవచ్చును కట్టుకొని పోవునది లేదు. 'బుజానుబంధరూ' పేరా పనుపత్తి సుతాలగుణా! బిడ్డలు, తల్లిదండ్రులు, అప్పచెల్లెండ్రు, అన్నచమ్మలని బ్రతుకుంటున్నారని వారందరూ శక్తికానమరకు వచ్చి మరల నింటికివారే. ఇదియుగాక 'భార్యా బిభృతి తస్మిన్కార్యే' అనిరి శంకరులు. ప్రాణముపోయిన తరువాత భార్యగూడ దరికి రావరచునట. ఇక కూడవిచ్చినవి పుత్ర పాపములు అందుకేకాని యెవరికర్మ వారిది. విధి మాడుగితల నుడుటిపై నెలులువ్రాసిన నాలుక జరుగును. చచ్చువానికి మందు లేదు; బ్రతుకువానికి వందకర్మలేదు; ప్రపంచము కల్లు; అనునిట్టి వేదాంతములతోను పుక్కిటిపురాములతోను పచ్చిగుల తోను నాపుట్టినట్లు ప్రాద్దుపుచ్చినదాననే కాని పనిపాటలను గాని యిట్లుగాని నేర్పుటయం దాసక్తి నాకు కలుగలేదు. నేనెవరింటికి వచ్చి నాలుగేడులేనది. యిక్కడ నావేదాంతము వినువాచెవ్వరును లేరు. మాటలాడిన నొకతప్పు, మాటలాడకపోయిన మరయొకతప్పు.

కోళ్లుగూసి చాలనీవైనది. మా యింటిముందు రాలి చెట్టుపై కోయిలులు గూయుచున్నవి. నక్షత్రము లున్నవి యున్నట్టులే కొన్ని మాయమగుచున్నవి. చీకటలు మాయంటిలోని మజ్జనవలె క్రమముగాపల్చ నగుచున్నవి. కొందరమృత్యుకల్పవృక్ష కవ్యముల ద్రిప్పుచున్నారు. సంసారలు తమతమ పనులకై లేచి యటునిటు దిరుగుచున్నారు. ఈ కవ్యముల గరగరలో, ఈ కాళ్ల చప్పుళ్లతో, మజిలీయ కోళ్ల కూలలతో కన్నులెంతకట్టగ మాసికొన్నను నిద్రపట్టులలేదు.

మామూలగు తలపుతట్టి, 'ఓసి నీనిద్ర, నివు పాడు గాను. తెల్లవారటంపై గొడువలె నిద్రపోతున్నావే. నీవేం కడుపు కన్నుతునుటలేదా' నేను, "లేస్తున్నానమ్మ, సరిగ తెల్లవారినదో లేదో. అప్పుడే పొట్టులు మొదలుపెట్టినావే! ఈ మాయబ్రతుకు బ్రతికేకంటే నాకు చాచైనరాడే నాయమృగడుపు కాల్చుకొని పోదామంటే."

అత్త: "నీవెందరు నీఅక్కలు చెల్లెండ్లు ఉన్నారు. నేను: "నీకూతుల్లే."

ఇట్లే పొట్టులు కొంతదూర మరిగినది. పొరుగింటి సుబ్బుమృగచ్చి, మీ రత్తాకోడెళ్లు పొట్టాడి పరాయివాండ్రను చావదటైదరేమున్ను" అని అటుచెందు యిటుచెందు మాటలు జోడించి వెడలిపోయినది. మరల మాపొట్టులు రేగినది. పుల్ల దగ్గర పొట్టాటే, పుడకదగ్గర పొట్టాటే. సహనశక్తి మాయదరి వద్దనులేదు. ఆరోజు నాభర్త యింటలేదు. ఉన్నను ద్వంద్వ యుద్ధముల వారింపలేక భోజనముచేసి తనపనికి తాను వెడలి పోవును. మేమెంత మొర్రాలిడినను నాత డెవ్వరిమాటను చెవి పెట్టువాడుగాదు. తన్నుకొనిననుసరే చచ్చిననుసరియే, నాకే మియు బట్టననువాడు. అందువలన నీ నాలుగువత్సరములనుండి క్రోధములు రాజిరగల్గాని మండి ప్రజ్వరిల్లి, ఇంతింతే మరియంతయై నభోషిడవైనంతై; బ్రహ్మాండమునంతయు నాక్ర మించులాగున పరిణమించినది.

నేనేమియు తక్కువదానను గాను. శాయశక్తుల పారా డితిని. మాటకుమాట, చేతకుచేత, తిట్టుకుతిట్టు, చెబ్బకుచెబ్బ, ఎత్తుకు పైయెత్తు సాగించితిని. మాయరేగా రివిషయమున నా కంటే నేదాకుతక్కువ చదివయిండుటచేతను, రాసురాసు నా భర్త తన తల్లిపక్షము వహించుటచేతను నేనే యాడిపోవలసి వచ్చినది. అన్నిరోజులు మనవే యగునా? చీకటి కొన్నిరోజులు, వెన్నెల కొన్నిరోజులు. నీతారాములంతటివార లడవి పాలుగాలేదా? పాండవసతియగు ద్రౌపది పవనయిదుమ లిన్ని యన్నియని చెప్పనలవిదా! ఇట్టి సమాధానములతోను నా సహజమగు వేదాంతములతోను గొంతకాల మీడ్చితిని.

ఇక దుర్గరము. ఇంటిలోనిపోరు ఇంతింత గావయా, యని వేమనకంటెద్రును చెప్పలేదా. మాయరేగారిగ్రహ ముచ్చ న్నిటికి విచ్చినప్పటినుండియు నన్ను కడిదిర సహాయించుట మొదలైనది. మాపుట్టినంటివారు మాసితి నెంతింగు నన్నాద రింపలేదు. ఇకనాకు దిక్కెవరు? ఇకనేదిమార్గము? అత్త కను కూలముగ బ్రవర్తించిన నాపై నన్నుకొనిపోయి బాధింప

గలదు. మానవజన్మములుగాని పాపములు గావుగదా? లేవే కాకపోయిన మన పాపములనుకైన దయయు, పశ్చాత్తాపము ను గణిని నన్నాదరింపకమానదు. అంతసహన మెక్కడిది? నావి రోధి, రాజన్యశత్రువునకు లోబనుటయా? అంతటిపాపమునకు నేనాడిగట్టుదునా? అట్టి నీచమునకే పాల్పడినచో నేను వెను దువారింటియాడవనుచునుగాని ప్రతిసఃట్టితిని. అయిన నేమి చేయవలయు నీనికంత యాలోచనయా? తోచినది. బ్రహ్మస్త్ర మే ప్రయోగించెదను. చిక్కులన్నియు వదలిపోవును.

జాము (పొట్టెక్కినది. ఇంటిలోనియందయపును తనని "చెల్లెలా మంచినిశ్చయ వచ్చెదవా" యని పొరుగింటి బుచ్చమ్మ నీళ్లకై యూరిచెలంపల బావికేగుచు నన్ను విడిచినది. "అప్పా, వచ్చెద నుండు"మని త్వరగబింద తీసికొని బయలుదేరి పోవుచు త్రోవలో "అక్కా నేనువచ్చి నాలుగేడయినది. నాకిగునిది వత్సరములు వచ్చినవి. నీతో సమానమైన స్నేహితురానిని నే నెఱుగను. ఒక్కరహస్యము చెప్పెదను. దాచిపెట్టెద నని యెట్లు చెప్పుకొన్నచో"ననగా "చెల్లెలా నీకంటే నా కెక్కువెవ్వ"రని "అమ్మతో"దని యెట్లుచెప్పుకొనెను. పైన నేనాలో చించుకొనిన బ్రహ్మస్త్రమున్నదే ఈమె కెంతింగిండుటకు నాకింత యాతురమెందులకో! ఆడదానిమాట దాగగూడదని ధర్మరాజు కుంతిచ్చిన శాపఫలముగాబోలు! "బుచ్చమ్మక్కా-నే నీ నాలు గు వత్సరములనుండి పడునవధి నీవు చూచుచునే యున్నావు గదా! ఈ చిక్కులన్నియు వదలించుకొని నే నీరాత్రి బావిలో బడ నిశ్చయించుకొంటిని. బ్రహ్మరద్రాదు లడము వచ్చినను ఆగను నాకు పరమస్నేహమని నీతో చెప్పినా"ంటిని. బుచ్చమ్మ "పోతావా అమ్మా"యని కొంచె మేడ్చినది యాపురని. ఎవరైన చూతునికాబోలు నేన్ను (మింగి "చెల్లెలా, రేపు నీముఖము చూడకుగదా! ఇంతపట్టుదలమీదనున్నదానవు వద్దన్నను వినవు. ఒట్టు చెట్టుకొన్నతరువాత నీరహస్యమును కాపాడక తప్పదు. కాని నీదేరు నిత్యము నేను కలచుకొనులాగున నొక్కపనిచేయవలయు. పూర్వము రామమ్మగారి శేషమృత్యును నిశ్చే పోతూ బావిబండక్రింద తనసొమ్ము పెట్టి స్నేహితు రాండ్రకు చెప్పిపోగా వారిది తీసికొనినిత్యము తలచికొందురట నీవు నశ్చేదయుము. నీకీర్తి కలకాలముండును." అనెను.

బావిదరి కేగితిమి. మరల ఎచ్చినప్పు డిమ్మక్క లంగ టును మాతో వచ్చుటచే మాటలాడ వలసపడలేదు. ఇకమాట లాడవలసినదియు లేదు.

ఇట్టివారేనా? స్నేహితురాండ్రన? ఇచ్చకములాడుగులే గాని హితము చెప్పురా? నన్ను బావిలో బడవద్దని వారింపక సొమ్ము విచ్చిసొమ్ముని స్వార్థపరత్వమాననది. కన్నవారి కివ్వ క పెంచినవారికివ్వక, నత్తవారికివ్వక ఈపెకా నేను సొమ్ము చ్చునది. ఈమెవద్ద నామాట దాగగలదా? దాగకేమి? సొమ్ము పై యాశయంతోపనిసైన జేయించగలదు. ఈసందర్భమున నాడు దానిమాట దాగదను లోకోక్తి తలక్రిందులగును.

ఎట్టెట్టి ప్రాద్దు గ్రుంకవిచ్చినది. ఆరోజు జరిగిన విష యములు నా తీర్మానము నింకను బలపరిచినవి. పశువు లిండ్లకు జేరినవి. పక్షులు గొండకు జేరుచున్నవి. క్రమముగా మనుష్యులుగూడ స్వగృహములకైనవచ్చుచున్నారు. సాయంత్రపుబను లేనవి. గూట దీపములు వెలిగినవి. అమ్మలక్క లందరూద్ద లేని సొగసు జేసినారు. నేనును యమునిజేర నలంకృత్యైతిని. జాము ప్రాద్దున్నప్పటినుండియు సాత్విక భావము వహించితిని. లోపల మంచునున్న జ్వాలల నగచిపట్టి మంచకొనవనతో నగుపించి తిని, స్త్రీయన్న నిట్టిసామర్థ్యమున్నచే. లేనిచో స్త్రీలు దేవతల పుణ్యప్రపంచముతో సమానమే. లో నొకయూలోచన. పెక్కో మాపు. వినునదికటి; మాటలాడునదికటి; చేయునది యొకటి; పైపూతపూసినమ్మిందుటలో దక్షత. ఆడదానియబద్ధము పెట్ట రానిగోడ; మగవాడి బొంకు చిల్లులతడిక.

"ఏమమ్మా చావుతేలివి బుట్టినదే"యని మాయత్రగా రాక్షసింపించి. ఆరిపోవుదిప ముక్కుపరి భగ్గుమని మజిలీయ నారిపోవును. అ ప్రమయసూర్య భోక్త-పరిబ్రహ్మాండమనంతయు నెక్కువారజేసి మజిలీయ న ప్రమించును.

చెంబునీళ్లు తీసికొని బహిర్దేశమున కేగనచ్చెదనని చెప్పి యూరిచెలంపల బావికడకేగితిని. అచ్చట నరసంచారములేదు. ఆదాపున నున్నతోటలో నా బావికడ దయ్యము లున్నవను వాదుకలరు అనేదియు నాకంట బడలేదు. చీకటలు దట్ట ముగ గ్రమ్మినవి. అమావాస్యయగుటయు, మబ్బలేమియు నక్షత్రము లపూర్వదీప్తితో బ్రకాశించుచున్నవి ప్రాద్దుగ్రుంకన తోడులేక బయటికిరా వెంచుదాన నీదయ్యములచోటి కింత నిర్భయముగ నెట్లు వచ్చితి! ఇది యే నా స్త్రీ సాహసమున. ఇక దడవినచో నత్తవెనుకలాచును. ఎవరైన నిలువచ్చి నన్ను చూచిన జూడవచ్చును. కావున స్వగ గుమికెదగాక. మన మెందుల కూయలవలె ముందునకు వెనుకకునూగుచున్నది? దుమికిన నెవరిని సాధింతును? నీటిలో రాగపడి నేనే మరణింతును. కన్నవారేడ్చి యూరకుందురు. అత్త లోలోన సంకేపించును. పోరివా రొక్క నిబ్బాన్నుగిచ్చి యూరకుండురా? పోరకుండురా, మంచినిర్లబ్ధి వాడుకలెట్టి కచ్చినవని నిందింపక మానుదురా? ఉదయముననే స్త్రీగణి. ప్రత గాంతక!

యను మొదలగు లోకోక్తులతో పురుషు లాక్షేపింప మొదలెడుదురు. స్త్రీజాతికంతకు సవకీ ర్తివచ్చును. ఇక నెవ్వరి కుపకారము? లోకమున కేమికో అతి?... స్త్రీ నామన స్సెందులకు వెనుక కేగుచున్నది! నేను పుట్టింటికడ నేర్చిన వేదాంతమంతయునుంటగలిపి ఇట్లు నాతీర్మానము వశపరిచుకొని పోవచ్చు స్వదముగా నున్నానా? మరల నాయత్తక్రింద బోయి! కాపురము చేయుటా? ఎంత వెట్టి మాట రేపునయు-బుచ్చమ్మ నవ్వదా? కోడెండ్రకు నంగని యత్తలకు బుద్ధిచెప్పవలయు నిరాదరణ నహించు పుట్టింటివారికి బుద్ధిజెప్పవలయు. స్త్రీయన ప్రపంచము వడకున్నట్లు చేయవలయు. సాహసము స్త్రీకే చెల్లననుమాట సార్థకపరువలయు. ఎందరు పురుషులులేకనే బాధలుపడుటలేదు. సాహసించిబావిలోబడి మరణించుటకుగిన తీర్మానముగాని, శక్తిగాని స్త్రీకి సొంత సొమ్ము. ఇకసాలస్యనేలనని కన్నులకు గుడ్డట్టుకొని మొట్టచెప్పినట్లు, "మొగములిగించి పాదములు మొట్ట ముగాబిగనూచి త్రొక్కి... .." దుమికిన యాంజనేయుని పగిది మందు. వెనుకజూడక దుమికితిని.

యికనేమి జెప్పుదును మొట్టమొదట పెద్దకల్లు మొనడ, దానితోనడుగున కేగితిని. ముక్కులనిండి నోటినిండి నీరుపోయినవి. ప్రాణముడునుచుకొనినది. పదిమంది మనుష్యులుముక్కునోరు గట్టగబట్టుకొని మొగమునిండ, పొట్టనిండ, గొంతుకనిండ బాకులతో బిడచినట్లుండెను. యమలోకమున గొంతబాధ యొక్కడిది .... "ఉదిలగొన్న విధంబున, నుంగిగొన్న సందంబున, నన్నుకొన్నరీతి విషంబు మెసవినభాతి....."

గిలగి తన్నుకొని గుంజుకొని, రెలనటునిటు గట్టుకొని కన్నులుబు "మొగమునాయ నిప్పటికిన్ను స్పృహతో" బిభగనానుడా యిట్టి యవధి సంభవించునని తెలిసినచో నీచాయనై నరాకుండును గదా-అత్తపోడుకంటే. నాడుబిడ్డ యార్పిల్లకంటే, మగనీ, వేలు, కంటే, లోకమంతయు చాధించినను సరియేకాని-యూబాధ వేయిరెట్లధికమై, నిర్భరమై, భారీమై, అపారధార మై నదిగదా అబ్బా, కపాలము పగిలేపోవుచున్నది. గొంతుకలో నుక్కిరి డిక్కిరి యాడకుండచున్నది. ఉదరమిప్పోవుచున్నది. అబ్బా: యేమిబాధ? యెంతబాధ? వలదువలగు. స్త్రీ ప్రపంచమునకి సాహసము వలదు. నేనీబాధ నెరించుటకైన బ్రదికిన బాగుండును. అ యోగి. అ యోగి! ప్రాణమిప్పుడే పోయినదే! పోవునా? ఎంత బాధ యనుభవించినది పోవునా? ముక్కు-ముసికొనిన మూడునిమిషములని బ్రమసితి నే! పరాత్పరా! ప్రాయశ్చిత్తము బాగుగ జేసితివి. ఆత్మహత్య వలదువలదని, భూరదుఃఖమని, మహాపాపకమని పెద్ద లనుమాట ముమ్మాటికి నిశ్చయము. ఇక్కడ నెన్నివత్సరములు బాధ ననుభవించినట్లున్నది! అనునంతలో గంగాధాని నన్ను పైకి లేలవైచినది. పాప, మాపె కెంతవయసున్న నేమి లాభము? నిర్భాగ్యురాలనగు నేను కష్టపుచావు తెన్నుకొంటిని. ఏ మహాపాపపుడైన నీమార్గమున రాడే. ఏ గడ్డిపరకయైన చేతికందడే. ఏ మట్టి పెళ్లయైన, నేరాతిముక్కయైన కా లానడే. అయ్యో వృక్షములారా! ఈరకే చూచెదరు? మీకొఖలు కొంచెము వంగిండు, పట్టుకొంటును

అయ్యో అయ్యో! మరల మునిగిపోవుచున్నానే. ఈపరి నెన్నివందల వత్సరములు నరకము ననుభవించవలెనో గదా! బావిలోపడినవా రొక్కగడియకంటే నెక్కుడు జీవింపరట గదా! ఇదేమో నాకు యుగములై తోచినది. యుగములేమి? మన్వంతరములు. కష్టములయాధిక్యముకొలది నిమిషములు వత్సరములగును. సుఖాధిక్యముకొలది వత్సరములు క్షణములగు నెగిరి పోవును. ఇక తన్నుకొనుటకు సత్తునలేదు. కోడెకొండలకై రముపైవేసినట్లు బాధ యతిశయించినది. అయ్యో, మరణము రాడే! నాలుగువత్సరముల బాధకొఱకు బావిలోబడ, నాలుగు వేలవత్సరములబాధ యైనది. ఓపరాత్పరా, చదులేదా? చంపుము లేక బ్రదికింపుము. ఇది నరకముగాదు. ఇట్టి నరకముముట్లోకములో లేగు. ఇంతబుధుభరీరమును గంగాధానిని. మరల పైకెగురి వేసినది. నిర్భాగ్యతో చేతుల జాచితిని. ఎవరో యొకవ్యక్తి పలమేవ్వరుడే కాబోలు-నాచేతులజిట్టికొని పైకిచ్చి నాడు. నాకప్పటికి మాటలాడుటకు శక్తిలేదు. కన్నులతో కృతజ్ఞత తెలిపితిని. ఆతడు మాయూరి యెఱుకలవాడు భగవంతు డాతనియందు. బ్రవేశించి లోకమున కీ బాధ నెఱింగించుటకై నన్ను బ్రదికించి నాడు. ఈవలకిచ్చి పొట్టుపెకాలుచైచి త్రొక్కి నిర్లన్నియువెడల గ్రక్కించెను. మరల కనుగట్టుగూడ జేసెను. అంతటితో నాకు స్పృహ లేకపోయినది.

మరునాడుదయమున మాయంటిలో మంచముపైబరుండి యూరివారందరును వచ్చి చూచిపోవుచున్నట్లు నాకు చెప్పి నది. కొలదికాలములో నాలోగ్గుము చేసారనది. అప్పటినుండి నా ప్రవర్తనము మారింది. మాయత్రగారికిని నాకు నశ్యవ్యతయే యేర్పడినది. అంతట మార్గము స్వర్గకుల్యమైనది. ఈవిషయముల లోకహితార్థమై చేయుచు లేక నెఱింగించిండుటకు పాతలలోకము నన్ను ముగ్ధింతురగాక!

దక్షిణాంధియా బ్రహ్మజ్ఞాన సభా సమావేశము

వేవేరి- మద్రాసు

చెన్నపురి వేవేరివాస్తవ్యులకు చదువవాడు పట్టాభిరామ శాస్త్రిగారు 18-4-1927 తేదీన ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు:-
సభకు సభివారు చెన్నపురి వేవేరి అన్నదాన సమాజభవనమున నిన్నటిదినము సాయంకాలము నియమితకాలమునకుఁబూర్వమే 4-30 నిమిషములకు సమావేశమయిరి. ఏతత్సభకు శ్రీ వి. రాఘవాచార్యులు, ఆర్. వైద్యనాథ అయ్యరు, ఎం. దామోదరమొదలియారు బి. ఏ. బి. ఎల్. హైకోర్టుకేసుగాల్లగు, జె. శివరామశాస్త్రి, బి. ఏ. మున్నగువారును అలంకరించిరి ఏతత్సభాశాఖానాయకుడగు హానరబిల్ సీ. ఎస్. గోవిందరాజు మొదలియారు బి. ఏ., బి. ఎల్. ఎం. ఎల్. సి. గారు అతిథులను సత్కరించి ఉచితాసనముల నొసంగునుండిరి పిదప నియమిత కాలమునకు సరిగ్ 5-30 నిమిషములకు శ్రీ డి. కె. టిలంగు ఎం. ఏ. (ఆక్సు) గారు విజయముచేసిరి. సవరు హానరబిల్ మొదలగు గారి ప్రార్థనను అంగీకరించి డి. కె. టిలంగుగారు, విజయము చేయు ఆనతారము అను విషయమునుగూర్చి ఆంగ్లేయ భాష యందు నత్యంతాద్భుతముగ బ్రసంగించిరి. పిదప శ్రీ గూ. ఏ. వి. ముత్తయ్యమొదలి బి. ఎ. బి. ఎల్. గారు ద్రవిడభాషయందు భగవద్గీత శిఖామణి చరిత్రమును 'ఉలగ ఇయర్వగై నాయనారు' చరిత్రమును (హాకులకు స్వాభావికవిరోధి అని యర్థము) ద్రావిడభాషయందు సవరసము లొలుకునట్లు కడు ఆసందకరముగ ప్రసంగించిరి. ఈచరిత్రము ద్రవిడభాషయందలి పెద్ద పురాణము నందలి విషయము. సరముశివుని యొక్క భక్తులకు ద్రవిడభాషయందు 'తొండరులు' అని పేరు. అనగా ఊడిగము చేయువారు. ఇతడు కావేరి పూంపట్టువాసి. ఈతడు అట్టితొండరులు ఏదేది కావలయునని అడిగిన వెనుదియక 'దానకర్ణుని'వలె ఇచ్చుట యలవాటు. వేయేల ఇతడు స్వాధ్యాయాన్ని, ఇట్లుండనొక నాణ్యకభక్తుడు ఉలగ ఇయర్వగై నాయనారుకడను పరిశోధింప వలయునని యేగెను. అపుడతడు వివరముడయి చేమోడ్కి నకుసగ్గరించి యథావిధిగ ఆర్థ్యపాద్యులు లాసంగి అతిథి సత్కారములు సలిపిన పిదప ఆయా: మీ రాకకుఁ గతంబెయ్యది అని యడుగ నతడు మందస్మితుడయి, 'నాకేమియు నక్కఱలేదు, అయినను నాకొక్కటి మాత్రము కావలయునని యడిగెను. అందుల కతడు, నాది అయినచో నేనిచ్చెదను. ఏలాటి అభ్యంతరము లేదనెను. అంతట నతడు "భక్తా నీయుదారనామునకు సంతుష్టాంతరంగుడనయితిని" అని చెప్పి, 'నీభార్యయందు నాకు నత్యంతవాంఛకలదు. నీవు నాతోడఁ బంపవలయుననగా అతడు ఆ సాధ్యునిగని, ప్రేయసీ! వీరి తోటి తిత్తణమేవెడలుము' అని పంప నతడు మాయురుపుర క్షిప్తముండినా మీబంధువులు మిమ్ములను జాతిభ్రష్టులనుగఁ జేయుదురుగదా! అనియడుగ నతడు భగవత్పార్థసరాయణుడగు కాన వారితోబోరునని విజయుడై కావేరి పూంపట్టుమునకు మరలెను. పిదప వారిరువురు నొక వివినమార్గమున వెడలుదుండగా, కొద్ది కాలమునకు ఆ శరీర వాక్కును 'ఉలగ ఇయర్వగై నాయనారు' అని పిలిచినట్లు వివరబడెను. అపుడతడు వెనుదిరిగి చూడ భార్య మాత్రమొంటరిగ నుండుటను చూచి నివ్వరపడి నిలచుండు తరుణమున పార్వతీపరమేశ్వరులు వారివిమానమునందు వీరి నిరువురను గొనిపోయిరి. కాన ఈ సన్సృతి కథాశ్రవణమువలన ప్రతి మానవుడను ఇహలోకమునందు గృహస్థుడై యుండి విషయేచ్ఛ మూలమున గూడ మోక్షపదవి నొందకలఁడనియు ఇందులకు భగవద్గీతయే ముఖ్యకారణమనియు వెల్లడియగుచున్నది. ఈ విషయమును గూర్చి ప్రసంగించినపిదప అధ్యక్షుని అంత్యోపన్యాసముతో ఈసభ 7-30 నిమిషములకు కరతాళఘోషములతో సభ ముగిసెను. చిట్టచివర శ్రీ వి. రాఘవాచార్యులు బి. ఏ. బి. ఎల్., హైకోర్టుకేసుగాల్ల ఈ ప్రసంగమునకు చోటిచ్చిన పురశ్రవాకము అన్నదానసమాజముయొక్క అధికారులకుకూడ కరతాళ ఘోషములతో ముగిసెను.

క్షీరబలాతైలము 2126
శ్రీ ముక్త్యైల రాజాగారు తెయారుచేయించినది. నమస్త నాతహ్యధులను గుదుర్చును. అనేకులు చూడి మెచ్చియున్నారు. వివరములకు వ్రాయుడు. ఆర్థరసాయనశాల ముక్త్యైల, (కృష్ణా.)

మద్రాసు అందు సదరక్షమరాటా రైల్వే కంపెనీ లిమిటెడ్

(ఇంగ్లండులో ఇంకార్పొరేటు చేయబడినది)

1927 సం॥రం మే ౧౭ మొదటి తారీఖునుండి మైసూరు, పూనా స్టేషనులకు మధ్య ఇరుప్రక్కలను పోవుచున్న ఈ దిగువ తెలుపబడిన బండ్లయందు మొదటి, రెండవ తరగతి ప్రయాణీకులకుకూడ త్రూ ప్యాసు యేర్పాటుచేయబడినది.
పూనానుండి అరిసికేరికిపోవు ఎం. అందు ఎస్. ఎమ్. రైల్వే నెం 2 డౌన్, అరిసికేరినుండి మైసూరికి పోవు మైసూరు రైల్వే నెం 9 అప్ మైసూరునుండి అరిసికేరికి నెం 12 డౌన్ అరిసికేరినుండి పూనాకు ఎమ్. అందు ఎస్. ఎమ్. రైల్వే 1 అప్ ఈత్రూ సర్వీసు ఏర్పాటుచేయు నిమిత్తమై నెం 1 అప్, నెం 2 డౌన్ మెయిలుల కాలానికి మితి కూడ ఈ దిగువ తెలుపబడిన ప్రకారము 1-5-1927 తేది నుండి మార్చబడును.

Table with 3 columns: Train Name, Class, and Fare. Rows include trains like 1st, 2nd, 3rd, 4th, 5th, 6th, 7th, 8th, 9th, 10th, 11th, 12th, 13th, 14th, 15th, 16th, 17th, 18th, 19th, 20th, 21st, 22nd, 23rd, 24th, 25th, 26th, 27th, 28th, 29th, 30th, 31st, 32nd, 33rd, 34th, 35th, 36th, 37th, 38th, 39th, 40th, 41st, 42nd, 43rd, 44th, 45th, 46th, 47th, 48th, 49th, 50th, 51st, 52nd, 53rd, 54th, 55th, 56th, 57th, 58th, 59th, 60th, 61st, 62nd, 63rd, 64th, 65th, 66th, 67th, 68th, 69th, 70th, 71st, 72nd, 73rd, 74th, 75th, 76th, 77th, 78th, 79th, 80th, 81st, 82nd, 83rd, 84th, 85th, 86th, 87th, 88th, 89th, 90th, 91st, 92nd, 93rd, 94th, 95th, 96th, 97th, 98th, 99th, 100th.

అచ్చటనుండి ప్రస్తుత కాలపరిమితి ప్రకారమే పోవును.
నెం 2 డౌన్ మెయిల్ పూనానుండి బెంగళూరికి పోవుకాలపరిమితి.
ప్రస్తుత ప్రకారమే పూనానుండి బయలుదేరుట రాత్రి 9-15 ని
బిరూరు చేరుట ,, 11-40
,, నుండి బయలుదేరుట ,, 11-50
అరిసికేరి చేరుట ,, 1-5
,, నుండి బయలుదేరుట ,, 1-35
ప్రస్తుతము ప్రకారమే బెంగళూరు చేరుట ఉదయం 6-40
కోనే హల్బి స్టేషనువద్ద ఇకమునుపు ఆగెను.
ఈ మార్పుల ననుసరించి అదే తేది నుండి ఈ దిగువ తెలుపబడిన సెక్షనులమీదగా బోవుచున్న బండ్లమధ్యనుండు కాలపరిమితికూడ స్వల్పముగా మార్చబడినవి.
నెం 4 రు డౌన్ పూనా-బెంగళూరు ప్యాసంజరు సాసాలు అందు అజ్ఞంపూరుమధ్య
నెం 8 రు డౌన్ పూనా-బెంగళూరు పార్శ్వల్పు ఎక్కువెస్సు హరిహర అందు అరిసికేరిమధ్య
నెం 10 రు హుల్లి-హరిహర మిక్సెడ్ "హుల్లి అందు శావనూరుమధ్య
నెం 7 రు అప్ బెంగళూరు-పూనా పార్శ్వల్పు ఎక్కువెస్సు అజ్ఞంపూరు అందు హరిహరమధ్య
పూర్తివివరములకు స్టేషనులందుండు నోటీసులను చూడుడు.
అదే తారీఖునుండి ప్రస్తుతము బెంగళూరు షిమోగా స్టేషనులకుమధ్య పోవుచున్న నెం 1 రు అప్ నెం 2 రు డౌన్ మెయిలుబండ్ల (టెక్నికల్ సైజ్ బోగిబండ్లు) రద్దుచేయబడును.

వైశ్యామాడరన్ మోటర్
(వైశ్యులకు మాత్రమే)
19, గోవిందప్పనాయకన్ వీధి, మద్రాసు (సౌందర్య మహాలుకు ఎదుట)
ఇది ప్రత్యేకముగా వైశ్యులసౌకర్యార్థమై యేర్పాటుచేయబడినది. మిక్కిలి శుచిగాను, వైశ్యుల ఆచారవ్యవహారములకు తగినట్లును యేర్పాటుచేయబడినది. యిచ్చటికి వచ్చిన వారెల్లరును తృప్తిచెందియున్నారు. ఒకసారి పరీక్షించి చూడుడు.
ప్రాప్తిటరు, వి. రంగయ్యశెట్టి
1422
వనోపధిశబ్దార్థనిఘంటువు.
మాలికలయొక్క 85000 సంస్కృతశబ్దములకు తెలుగు అర్థములు కలవు. క్యాలికోరైండు నెల రు 3-4-0 లు.
"భస్మప్రదీపిక" ఇందు సమస్తభుజిములు కుడిచేసి భస్మములచేయు యానాని ఆయుర్వేదవిభానములుగలవు. తు 1-క రు. 500 కిమ్మకుగల భస్మములు కూడ గలవు. క్యాలికోరైండు నెల రు. 2-0-0
24న4 రెడ్డి సోదరులు, రాయవరము. గోదావరి.

కొను బంగారమునకు, నీమవెండికి, రత్నములకు పూచీనిచ్చెదము.
మానద పలంకముల, లోలాకులు, దుద్దులు, మోపులు, బంగారుమెడతెయ్యములు, మొలతాడులు, బండ్లకు మొదలగునవి తయారుగ వున్నవి. వివరములకు ఈడిగువ వివాసములకు వ్రాయుడు.
ప్రాప్తిటరు: కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి, శనగపాటి కోటయ్య అందు బ్రదర్లు.
ది ఆంధ్ర జ్యాయలరి మాన్యుఫాక్చరీంగు కంపెనీ
పాతాళి: బెజవాడ. 1149 (3) 1597 బ్రాంచి: 210 ద్రవాబజారుడ్లలో మద్రాసు.

దేశీయ వైద్యవిధానము

బెజవాడ రామచంద్రారెడ్డి బి. ఏ. యం. యల్. సి. గారిల్లు వ్రాయుచున్నాడు:-

మధురపట్టణమునందు జరిగిన తొలిసారి వైద్య మహాసభకు ఆరోగ్యశాఖామంత్రి యగు దివాన్ బహదర్ ఆరోగ్యస్వామి మొదలియగుట గారు అధ్యక్షతవహించి 11-4-1927 తేదిన నొసరిన మహాసభను సంతకమునందు కలుగజేయుచున్నది. వారు ఉపన్యాసమునందు వ్యక్తపరచిన భావములను కార్యక్రమమును దేశీయ వైద్య విద్యాభిమానములను నూతనము కాకపోయినను దొరతనమువారి దృక్పథమునందు కలిగిన మార్పును కొంతవరకు నూచించుచున్నది. అట్టి మార్పు నిజముగా బుద్ధిపరివర్తనమునందు మన రాజధాని సభ్యతకాంచినదను నుకు సందియములేదు. కాని ప్రస్తుతము అధికారిముననున్న స్వతంత్ర మంత్రివర్గము బలము విక్రీణమైనందున ముగిసిన కాలములో అట్టి అధికారవ్యూతి కలుగుననుమ్యకము మంత్రుల యందు సంపూర్ణముగ నుండుటచేత యిట్టి ఉపన్యాసములతో దేశముయొక్క ఉద్రేకమును చల్లార్చి స్వీకరణకారముపై బహుజనాభిమానమును సీరపరచుకొనుటకు యెత్తిన యెత్తులాయని సందేహము కలుగుచున్నది. విలస మార్పిణునమున జరిగిన బడ్జెటువర్షయందు ఆయుర్వేదవైద్య సత్వరాభివృద్ధికి విముఖత్వమును నిర్ణయముగా వెల్లించుచున్న మంత్రిగారి భావములు ఏప్రిల్ 11 తేది లోపుగా మారి పీఠులకు విందు లాసర్సు ఉపన్యాసములకు తాత్పర్యమునందు అసహజత్వము బహిరంగమయ్యెనని నేను ప్రత్యేకముగా వాదించ నవసరములేదు. సందేహించుతగిన భావములు మంత్రులందు పుట్టుటకు అవకాశములేదనియే నిర్ణయించుకొని వారియుద్దేశములు నిష్కల్మషములైన నేవేయని సమ్యగ్తీర్థించి వారి యూహాప్రవాహమునకు అనుగుణముగా ఒకటి రెండు సూచనలను చేయవచ్చుట నాదన.

ఇటీవల కొన్ని సంవత్సరములుగా దేశీయములకు ఆయుర్వేదమునందు అభిమానము మొదలగుచు అనేక యువకులు తదిభిమాన ప్రేరేతులయి పండితుల నాశ్రయించి పాండిత్యమును గ్రహించి స్వయముగను స్థానిక సంఘముల యభిమానపూర్వకముగను అనేకములగు ఆయుర్వేదవైద్యులయలను స్థాపించి భక్తిశ్రద్ధలతో వానిని నిర్వహించి ఆయుర్వేద ప్రాశస్త్యమును లోకమునకు వెల్లడించి

జనసామాన్యమునకు పూర్వకాస్త్రమునందు అపూర్వాభిమానమును కలుగజేసి దేశమునకును దేశీయ వైద్యమునకును అఖండ సేవయొనర్చి గమ్యులైరి. మదరాసునందు దేశీయ వైద్యపాఠశాల నెలకొల్పబడుటకు పూర్వమే రాజధానియందు అనేకములు నిర్వహింపబడి పండితాచేతులను తయారొనర్చినవి. అట్టి సంస్థానములు రాజధానియందు దేశీయ స్థానిక సంఘములకు అమృత ఫలములై పరిణమించి స్వపరిపాలకుల యంతాహమునకు బ్రోదించినవి. కాని స్థానిక సంఘము లనేకములు ఉత్సాహపూరితములయ్యును ద్రవ్యములేమిలేనట్టి పండితులకేమి భాదపడుచుండు రోగులకేమి, ఉపయోగకరములుకావున్నవి. గ్రామములందు వైద్యసహాయ మొనర్చు నుద్దేశ్యముతో గడిచిన మంత్రివర్గమువారు స్థాపించినపద్ధతి ప్రస్తుతమున ఆంగ్ల వైద్యవిధానమునందు తీర్పులేనవారకే యుపయోగకరమై నందుచేత అట్టివిధానాభివృద్ధిని రాతన కలిగించుచున్నది. రాజధానియందు 8000 వైద్యులయలను నెలకొల్పవలయునని మూడుసంవత్సరములక్రిందట దొరతనమువారు నిర్ణయించుకొనియుండినను యీనాటికి 800 లె నను స్థాపించుటకు పీలుగావున్నది. అట్టివైద్యులయలను అపుషధములకు స్థానిక సంఘములను వైద్యులకు దొరతనమువారు ద్రవ్యము ఒసంగునట్లు పుత్తరువులు సాదరుకాబడియున్నవి. ఆయుర్వేదవైద్యుని నియమించుకొని వానికా ద్రవ్య మొసంగవలయునని దొరతనమువారి నడిగినను తమసామర్థ్యాని చూపుట లేదు దొరతనమువారి దేశీయ వైద్య విద్యులయలనుండు పుత్తీర్ణులైన వైద్యులకే అట్టిలాభముల కలుగజేయుటకు సంసిద్ధులమై యున్నామనిచెప్పి తమ యాలోచన నంతవరకే నిలిపివైచుట వారి ప్రావృత్త్యిని నూచించుచున్నది. అఖిలభారత ఆయుర్వేద విద్యాపీఠము చేతను ఆంధ్ర ఆయుర్వేద విద్యాపీఠముచేతను పరిక్షింపబడి స్వీకరణకైని వెల్లించుచు స్థానిక సంఘములచేత నియమింపబడిన ప్రత్యేక ఆయుర్వేద వైద్యశాలలను విజయవంత మొనర్చుచున్న వైద్యసైన్యముయొక్క దేశాభిమానవంతు నమృతములేదని దొరతనమువారు భావించుట హాస్యాస్పదముగా నున్నది.

ప్రస్తుతము దొరతనమువారు జరిపెను దేశీయవైద్య విద్యులయలనుండు సంవత్సరమునకు 80 మందికంటె యెక్కువ సంఖ్య పుత్తీర్ణులయియున్నది యిప్పుడవకాశములు పొందుటలేదు. అట్టి పండితులకై వేచియున్నయెడల దాదాపు 10 సంవత్సరముల తర్వాతనే దొరతనమువారి స్త్రీము పూర్తియగునని చెప్పుటకు పీలుండును. వైద్యులుండియును వైద్యమునకు ద్రవ్యముండియును ప్రజల పొఖ్యువందును దేశీయ వైద్యవిద్యాభివృద్ధియందు

దును దొరతనమువారికి ప్రేమయుండినను 10 సంవత్సరముల పర్యంతము బాధపడుచు ప్రజలు వేచియుండవలయుననిచెప్పుట అధర్వము చెప్పకతప్పదు. కాన నిక్కువముగ మంత్రిగారికి ఆయుర్వేదమునందు గాఢానురాగము ప్రభవిల్లి యుండినయెడల గవర్నమెంటు దేశీయ వైద్యవిద్యులయలను నందుండు విద్యా ప్రణాళిక ననుసరించి విద్యుగరపి పరిక్షించుచుండు వైద్యవిద్యా పీఠములచేత యోగ్యతాపత్రములను పొందబడిన పండితులకు ఈగ్రామ వైద్యులయలములలో చొరవకలుగజేసి తరువాతవారికి సామాన్య శీఘ్రచికిత్సయందు ప్రసక్తింపవలయునందు పాశ్చాత్య పద్ధతులు అవసరమునరచియుములని తోచినయెడల అట్టివారికి దొరతనమువారి దేశీయ వైద్యవిద్యులయలనుండు ఆరుమాసములు లేక ఒక సంవత్సరము పర్యంతము అనుబంధవిద్యను గడపుట సమంజసముగనుండునని చెప్పవచ్చును.

అదియునుగాక ప్రస్తుతమున జరుగుచుండు దేశీయ వైద్య పాఠశాలలను రికన్వేజుజేసి, వారికి ప్రభుత్వమువారు ద్రవ్య సహాయ మొనర్చి ప్రోత్సహించుటయుక్తము, అవసరము. ఆంగ్ల వైద్య విద్యులయలను నిలిపివేయవలయు నని నిరీక్షించుచున్న మనమంత్రిగారు ప్రత్యేకముగా ఆంగ్లదేశముకొకటి తమిళ నాడునకువేరొకటి కర్ణాటక నునకు మరొకటి కేరళదేశమున కింకొకటి నాలుగు వైద్యవిద్యులయలను మన రాజధానియందు నెలకొల్పి ఆదర్శము నడగమించు ప్రయత్నములతో ప్రస్తుతమున పనిచేయు వైద్యవిద్యులయలను ప్రోత్సహ మొనరుటచేత తనధర్మమును నిర్వహించుకొనినవాడనను.

1927-28 సంవత్సరము బడ్జెటున వైద్యమునకుగా నిర్ణయించబడిన రు 70, 48, 800 లో దేశీయవైద్యమునకు గాను రు 42, 800 లు మాత్రము ప్రత్యేకించబడియున్నది. అనగా దేశీయవైద్యవిధానమునకుగాను వెచ్చింపదలచిన మొత్తము ఆంగ్ల వైద్యవిధానపు వ్యయములో నూట అరువయియేడవ భాగముగ నున్నది. ఇందువలన దొరతనమువారు దేశీయవైద్య విధానముయెడల చూపు సవతిత్వప్రేమ గ్రాహ్యముగనున్నది.

వేరొక్క విషయముకలదు. దేశీయవైద్యము అభివృద్ధి గాంచవలయుననియు ప్రోత్సహింపబడవలయు ననియు నిష్కల్మషమైన యుద్దేశ్యము మంత్రిగారి కున్నయెడల దేశీయవైద్య విషయమున స్పష్ట జనరలుగారి సలహాలను వినక పక్షపాతము లేని దేశీయవైద్యులలో ప్రసిద్ధి గాంచిన ఒక్కొక్కరికి ఉన్నతాధికార మొసంగి అట్టివారి సలహాలపై వాధారపడియున్నయెడల నిర్దుష్టముగ వైద్యపరిపాలనము గావించవలసిన నాయభిప్రాయము.

కను గుడుపుమాటలతో ఊపిరిలేని పుపన్యాసములతో దేశము తృప్తిపడుకాలము యెన్నడో సమాప్తమై పోయినది. పూర్వము దశాబ్దములలోపల కలిగెడు మార్పులు యిప్పుడొక యబ్దమునందే కలుగుచున్నవి. రాజకీయ వాదానములందు సత్త్వము హీనమగుచున్నదని ప్రజాసామాన్యమునకు బోధపడినది. కార్యోత్సాహులలోను కార్యభారవహలయందును విక్కువమైన భక్త్యనురాగములు గాఢములగుచున్నవి. కానదేశకాలముననుసరించి స్వధర్మమును మనసారదలచి ప్రజాసేవ ముఖ్యకర్తవ్యమనియెంచి మన ఆరోగ్యశాఖామాత్యులు కార్యోన్ముఖులయ్యెదరని నమ్ముచున్నాను.

ఆహా!! ఎంతమోసము!!

శ్రీగవర్ని మెంటువారిచే సహాయము పొందుచూపున్న (State-aided) మాఫ్టేరీలో తయారయినటువంటి సిల్క్సు బట్టలు ఇండియాలో ప్రతిమాక్రేట్టులలోను 1918 సంవత్సరము నుండి ఆనగా 18 సంవత్సరములనుండి అమ్ముచున్నవనేసంగతి అందరకు తెలిసిన విషయమే.

1924 సంవత్సరములో గవర్నెంటువారి ప్రోత్సాహము చల్ల లండనులోని జరిగిన బ్రిటిషు ఎంపైరు ఎగ్జిబిషనుకు మాక్రేట్టు బట్టలు పంపించియున్నాము సదరుబట్టలుకు లండనునుండి మాకు వక మెడలున్నూ వక సర్టిఫికేటున్నూ బహుమతి యిచ్చి యున్నారు. యిందువల్ల మాబట్టలయొక్క నాణ్యమున్నూ అలదమున్నూ మీరే పూహించగలరు.

యితేవల కొందరు ప్రజలను మోసపుచ్చేతలంపుతో నాణ్యముకానిబట్టలు తయారుచేసి మాబట్టలే అని నమ్మించి మోసపుచ్చుచున్నారు.

మాతాలూమా ప్రతిబట్టయందును మాకేరువుండును మాకేరుతో పున్న బట్టమాత్రమే మాబట్టలని నమ్మువలెను కావలసినయెడల పాఠ్యపుట పంపిస్తూ ధరలు తెలియపర్చుకొను.

ముప్పన సోమరాజు అండ్ వీర్రాజు

శ్రీ లక్ష్మీ శిల్ప మేన్యుఫ్యాక్చరీంగువర్కు
ప్రాప్రయిటర్సు, పెద్దాపురము.
బుల్డింగుస్ అడ్డెసు "శిల్పిగుమ్మ" 3358

ఏల ఉపయోగింపరాదు.

ఈ క్రింద పేర్కొనిన అద్భుతమైన ఔషధములను పుపయోగింపుడు.

నేత్ర రోగములకు-	“అఖ్యాకుర”ను	ఉపయోగింపుడు.
తామరకు -	“కురెయిన్”ను	”
శ్వాసకాసరోగములకు-	“ఆస్తాక్యూర్”ను	”
బలహీనులకు-	{ “స్ట్రెవర్సు ఎమల్షన్ ఆఫ్ కాడ్ లీవర్ ఆయిల్”ను	”
టానిక్ లకు-	“నెర్వైక్ టానిక్ మాత్రల”ను	”
	“పారిష్ కెమికల్ ఫుడ్”ను	”
	“ఈస్టన్ను సిరప్”ను	”
	“సిరప్ హైపో ఫాస్ఫేటుస్ ఆఫ్ లైము”ను	”
గనేరియాకు-	{ “జిన్”ను	”
	“లికర్ శాంటల్ ఫ్లావా సి. కొవెయివాకం బుచు”ను	”

మా ఔషధము లన్నియు, శాస్త్రోక్తముగా మా ఆధునిక ఔషధశాలలో తయారుచేయబడినవి. గనుక చాలా నవీనమైనవి, కోరినవార్లకు కేటలాగు పంపబడును.

N. POWELL & Co., CHEMISTS, BOMBAY.

కో కో జం

నిర్మల మైన భోజ్య పదార్థము

ఇది మరిదేనికైనను ప్రత్యామ్నాయముకాదు.

కోకోజం స్వప్తమైన భోజనపదార్థమని నొక్కి చెప్పటకు వలనుకాదు. మిక్కిలి మాధుర్యమై, ఆరోగ్యకరమగు శాకసంబంధమగు పదార్థము. దీనికీర్తిచే దీనిని తయారు చేయువారు గర్వించుచున్నారు. త్వరలో గృహిణియు గర్వించును.

ప్రతి పదార్థముయొక్క మాధుర్యమును అతిశయమొనర్చుచు వండుట కుషయోగ పడు నీ చమురుయొక్క ఖ్యాతినిర్ణీతమైనదే.

దేశాచారము.

నేతి నుపయోగించుట హిందువుల స్వభావముగా నెన్నదగియున్నది. గాన అట్టి స్వభావమున కలవాటుపడిన వారలు దీనిని చాలాముఖ్యమనియు సర్వసాధారణమైన ఆచారమేయనియు తలతురు. ఈకారణమున క్షీరసంబంధముకాని సువాసనలేని ప్రతి యితరములను నిరసించుదురు.

తొలుదొల్ల కోకోజం నేతికిబదులుగా జనులు తలంచుచుండిరి. కాని క్రమముగా గుణములయందు దీనికిసాటి యిదయే యనియు, పచనము చేయుట కిది నేతికన్న నూటికి నూరు ఉత్కృష్టమనియు నిరూపింపబడినది.

శాకసంబంధమయినదని మాత్రమే “కోకోజం” వుపయోగింపబడుట లేదు. దీనియందు పెక్కు సౌకర్యములున్నవి. అది తమకు బహుషదిలముగాను, చిర్మలముగాను వచ్చుచున్నది.

అది చక్కగా నీలుచేయబడియున్నది. కాన దుమ్ముమొదలుగు చెడుపదార్థముల వలని భయములనుండి మీరు కాపాడబడుచున్నారు.

మీ దుకాణదారుడే “కోకోజం”ను మీకు శుభ్రమగు డబ్బాలలో అందజేయ గలడు. మీరు దానినిప్రయోగించిన మీ కుటుంబ మంతయు ఆరోగ్యముగా నుండుట యందు సందేహ ముండదు.

మీరు, “కోకోజం” యొక్క విలువ, పరిశుభ్రత
మొదలగు గుణములను గ్రహించిన
మీరు దాని నుపయోగింపక మానరు.

డి తాతా ఆయిల్ మిల్స్ కో (లిమిటెడ్),

తాతా పురము పోస్టు,

(ద. టి. ణ. ఇ. రి. డి. యా.)

అమృతాంజనమున కలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

చక్కనిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు లేక 249, ఫేరి రోడ్, పోర్టు - బొంబాయి.

నైకలును తయారు చేయుటయం దొక నూతనపద్ధతి.

పర్తకునికి లాభకరమైనది

స్వంతదారునికి మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది

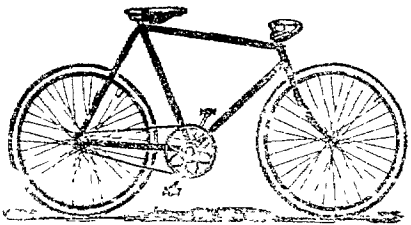
హార్ కూల్స్ నైకిళ్లు పలురంగులలో తయారు చేయబడినది.

(విజిల్ హార్ చే తయారు చేయబడినది, అమితముగా తయారగుటచే

చౌకగా విక్రయించుటకు వీలైనది)

611

వేరునందు
హార్ కూల్స్

బలమునందు
హార్ కూల్స్

ఈ ధర క్కు కిది మే

ఎటువు, ఆకుపచ్చ, నిక్కరంగు, ఊదా, అన్ని రంగులు మొదలగువాటిలో గలవు.

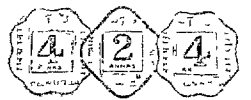
Sole Agents — ENGLISH CYCLE & MOTOR FACTORY CO., 9 Broadway, Madras

Sole Agents for RUDGE, PEARL & METTA CYCLES.

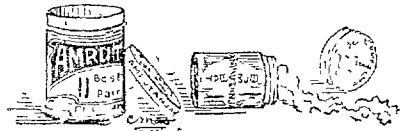
AMRUTANJAN

Price!

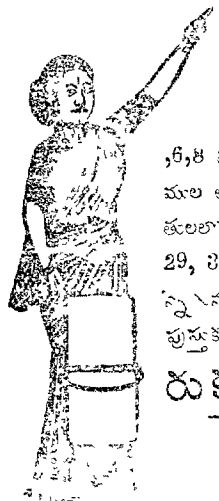

Best
Indian Pain Balm
Sold Every Where.

AMRUTANJANI DEPOT.
BOMBAY & MADRAS.

తక్కువ శ్రమ

ప్రఖ్యాతిగన్న యీ రుక్మిణీ
కుక్కాయో ముగ్ధ విశేష
మీ కన్నవ శ్రేయో. ఎక్కడైన
శ్రమకు బాల్మడబనిలేదు. 1,2,4

1,6,8 వంద వసమలకు 2రిపడు పవార్
మల ఆయారశ్రమకును తగినది 5 తరగ
తులలో నుండును. వెలుగు రు, 18, 18, 22,
29, 30 లలో నుండును. ధైర్యశీల ము
గ్ధులను ప్రత్యేకము. విరమములు వెలుపు
పుష్కము ఉచితము.

రుక్మిణీ కుక్కాయో కంపెనీ

సం. 19 నాదానడిసిది,

రాయపురము, మద్రాసు.

A Panacea for
all diseases
peculiar to
Women

STERILITY
ATHING
OF THE FAST

CURES

Dysmenorrhoea
Amenorrhoea
Menorrhagia
Leucorrhoea
Etc, Etc.

KESARI KUTTERAM
Indian Chemists
& Druggists,
MUMBAI, MADRAS

“కేసరి - లోధ్ర”

గర్భశయరోగ నివారణి”
ఈ యావధరాజము హిందూ
దేశపు వాషధులలో తయారు
చేయబడినది. స్త్రీలకు గలగు ఋ
తురాల, బహిష్టికామండుట, అకా
లబహిష్టి, మెలబా సిగాను, తక్కు
వగాను పోవుట, కుసుమరోగము,
సంతానరక్తహీనతలు, మలబద్ధక
ము, నూతికావాతము, కీర్ణనోష్ఠి
లు, అరికాళ్లు అనిచేతులుమంట,
మొదలగు స్త్రీ మర్యాద్యధులను కు
దుర్దును. స్త్రీలపాటి కిది ‘కల్ప
వృక్షము’ నిన్ని ‘కామధేనువు’ నిన్ని
మణి యనేకవిధముల, వాడినవారు
స్థుతింతుమన్నారు.

బాషల్లతొలకా, చీరాలపా
ట్టు, రగ్నా బాండ్లపేట లోండ్
పు కోటయ్యకవిగా రిట్లు వ్రాయు
చున్నారు
గీ. అధికరోగ సంఘటిత జనాళి
కల్ల, హర్ష వారిని దేల్చియత్తు
ధికశక్తి, భక్తియుక్తి, ప్రపూర్ణ
తర ప్రబలజేయు, ‘లోధ్ర’గుణ
మెన్నగలరె యిలోకజనులు.
లోధ్ర అన్నిమందుల సాపులలో
నొరకును.

12 ఔ. బుడ్డి ధూ 3-0-0
6 ఔ. బుడ్డి ధూ 1-10-0

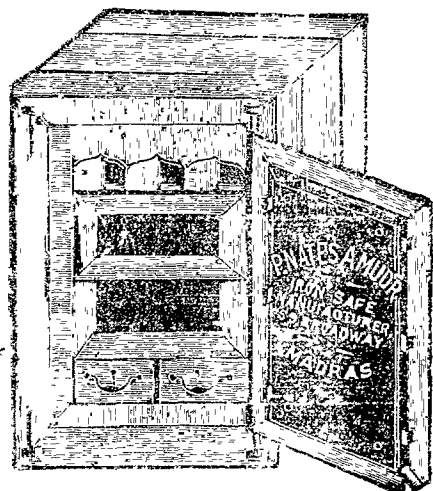
కేసరి కుటీరము.

ఎగూరు, మదరాసు.
తంజివిలాసము ‘కేసరి’ మదరాసు.
టెలిఫోన్ నెం. 3486.

న ర న ము

దృ థ మై న ది

న మ్మ క మై న ది

ఇప్పటికే ధర్మ ప్రకారము బాగుగా తయారుచేయబడిన ఇనుప
పెట్టెలు ఈ దినము తయారుచేసినవారివద్ద అమ్మకమునకు సిద్ధముగా
యన్నవి.

బాంకులు, కంపెనీలు, కార్యాలయములు, కో ఆపరేటివ్
సంఘములు మొలగువాటికి సరఫరా చేయబడినవి. (1429)

వి. న టే శ మొ ద లి యార్,

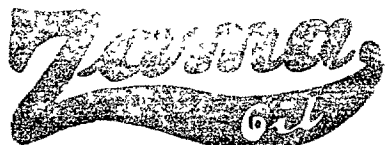
ఇనుపపెట్టెలు చేయువారు,

ప్రాప్తెబురు, 59, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

నటరాజన్ ఎంజినీరింగు వర్కుసు.

ఇరన్ అండు బ్రాన్ ఫౌండర్లు

ఆయిత్ ఎంజినీరులు, మోటారులు, మెషినుభాగములు, మొదలగు
సవి రిశేరుచేయుటయందుసమర్థులవారు. రై నుమిల్లుకుకావలసిన
సామగ్రిని సమంధించిన భాగము లన్నియు ఆర్డరుయిచ్చినతరువాత సేసియివ్వబడును. ఈ థైరములు వ్రాసిన బరులు
వాయబడును.

విజయలక్ష్మి కావలెను

2081

తలనొప్పి, యికోష్ఠయంజా, చేయి కాలు పట్టుకొనుట,
పంటినొప్పి మొదలగువ్యాధులను ఒక క్షణములో పోగొట్టుగల
ఖ్యాతికెందిన “జామా తైలమునకు” సమమును మందు నే
రేదియు లేదు. చాల యోగ్యతాపత్రములను పొందియున్నది.
బుడ్డి 1-కి అణాలు 6 యిచ్చి ఉపయోగించి చూడుడు.

అమర్ చెందు, శోబాచెందు,
ఇంగ్లీషుమందులు పలసరకులు సల్ఫూరిక్, నైట్రిక్,
మొరాటిక్ ఆసిడ్లు వ్యాపారస్థులు,

నెం. 63 నైవసనాయునిసిది, మద్రాసు